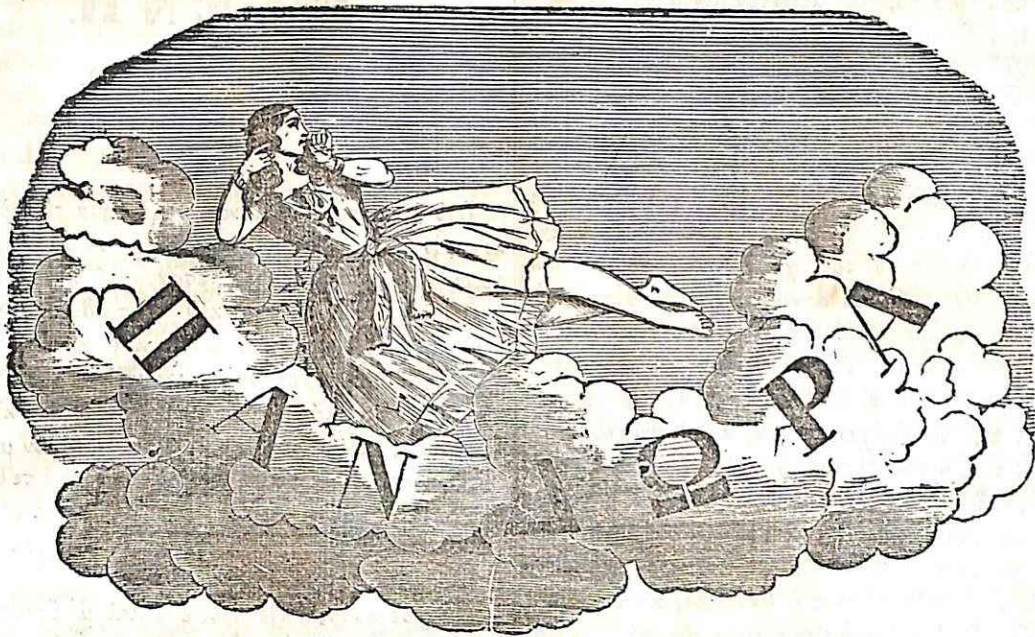

1. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ. 1853.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΦΥΛΛ. 67.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

—0—

Ἐπειδὴ ἐξέλιπεν ἀπὸ τὸ Γραφεῖον τῆς Πανδώρας ὁλόκληρος ὁ τόμος τοῦ πρώτου ἔτους αὐτῆς, ὅσοι ἔχοντες τοιοῦτους εὐχαριστοῦνται νὰ τοὺς πωλήσωσιν, ἅς τοὺς στείλωσιν εἰς αὐτό· καὶ ἐὰν μὲν ἦναι πολὺ μεταχειρισμένα τὰ φυλλάδια θέλουσι λάβει ἀνὰ δρ. 8. τὸν τόμον, ἐὰν δὲ μετρίως, ἀνὰ 10.

Τὸ γραφεῖον τῆς Πανδώρας ἀγοράζει προσέτι καὶ τὰ ὑπὸ Στοιχ. Β. Γ. καὶ Ε. φυλλάδια.

=**@**=

Η ΝΥΞ

ΤΟΥ

ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ.

Ἄνθρωπος γέρων ἵστατο τὴν νύκτα τοῦ νέου ἔτους εἰς τὸ παράθυρον τῆς οἰκίας του, καὶ ἔντρομα ἔρριπτε βλέμματα καὶ ἀπληπισμένα, ὅτε μὲν εἰς τὸν ἀχανῆ καὶ διάστερον οὐρανὸν, ὅτε δὲ κάτω εἰς τὴν ἡρεμον

γῆν τὴν χιονοσκεπῇ ἐφ' ἧς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην οὐδείς ὑπῆρχεν αὐτοῦ ἀθυμότερος. Διότι ὁ τάφος του ἔχαινε πλησίον του, καὶ αὐτὸν ἐκάλυπτεν ἀντὶ τῆς νεανικῆς χλόης, ἡ χιὼν τοῦ ἐσχάτου γήραος, καὶ ἐκ τῆς μακρᾶς ζωῆς του μεθ' ἑαυτοῦ ἔφερε μόνον πλάνους, ἀμαρτήματα καὶ ἀδυναμίας, σῶμα παραλελυμένον καὶ ψυχὴν στεῖραν· τὸ στήθος του ἦτο πλήρες τραυμάτων, τὸ δὲ γῆρας του πλήρες μεταμελειῶν. Αἱ ὥραιαι ἡμέραι τῆς νεότητός του, ὡς φάσματα ἐπιφανιόμεναι εἰς αὐτὸν, τὸν ἐπανάφερον εἰς τὴν γλυκειὰν ἐκείνην πρωΐαν, ὅτε τὸ πρῶτον ὁ πατήρ αὐτοῦ τὸν εἶχε φέρει εἰς τὴν διασταυρουμένην λεωφόρον τοῦ βίου, ἥτις δεξιῶς μὲν φέρει εἰς τοὺς λειμῶνας τῆς ἀρετῆς, εἰς εὐρύν, ἡρεμον καὶ φωτεινὸν τόπον, εἰς τόπον ἕρκος, εἰς τόπον Ἀγγέλων, ἀριστερῶς δὲ παρασύρει εἰς τῆς κακίας τὰ βάραθρα, εἰς σπῆλαιον μέλαν, καὶ ἀποσταλάζον ἰὸν, πλήρες ἐπικινδύνων δρακόντων καὶ πνιγερῶν ἀναθυμιάσεων. ὦ! οἱ δράκοντες ἐδάκνον ἤδη τὸ στήθος του, καὶ τὸν ἰὸν ἀπέματτε διὰ τῶν χειλέων του, καὶ εἶχε τὴν συνείδησιν τοῦ φοβεροῦ μέρους ἐν ᾧ εὕρισκετο.

Μετὰ σπαραγμοῦ καρδίας καὶ ὡς φρενῆρες ἀνέκραξε πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀποβλέπων· «ἐπιστρέψον μοι αὖθις τὴν νεότητά! ὦ πατέρ' ὁδήγησόν με πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ βίου, καὶ ἡ ἐκλογή μου ἄλλη θὰ εἶναι.» Ἀλλ' ὁ πατήρ του καὶ ἡ νεότης του πρὸ πολλοῦ εἶχον τὸν ἐγκαταλείψει. Ἐβλέπε φῶτα ἀπατηλὰ σκιρτῶντα ἐπὶ τῶν ἐλῶν, καὶ σθένον· «εἰς τὸ κοιμητήριον, καὶ ἔλεγεν· «ἰδοὺ αἱ ἡμέραι τῆς ἀφροσύνης μου!» Ἐβλέπεν ἀστέρα καταπίπτοντα λαμ-

πρόν εκ τού σπασμοῦ, καὶ ἄφρατον γινόμενον εἰς τὴν γῆν, καὶ ἡ αὐτὴ ἐγὼ! » ἔλεγεν ἡ τετρακυλισμένη καρδιά του, καὶ οἱ ὄψεις τῆς Μεταμελείας, ὡς ἄλλης τινος ἐν νύκτι ἀνέξον πάσας τοὺς τὰς πληγὰς.

Ἡ ἐξημέρη φαντασία του τῷ ἐδείκνυν ὑπνοδόχτας φανταζομένης ἐπὶ τῶν στεγῶν, ὁ δὲ ἀνεμόμυλος ὑψωνεν ἀπειρητικῶς τοὺς βραχίονας αὐτοῦ, καὶ μορμολύκειν τι ἐν αὐτῷ εἰς κενὸν κοιμητήριον ἀνελάμβανε κατὰ μικρὸν τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Μεταξὺ τοῦ ἀγῶνος ἤχησεν αἴφνης ἐκ τοῦ πύργου ἡ Μουσική, ὡς τι ἀπορρυμακρυσμένον ἐκκλησιαστικὸν ἄσμα, ἐξαγγέλλουσα τὸ νέον ἔτος. Τότε συνεκινήθη ἡρέμα, ἀπέσπασε πέδιλ εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ εἰς τὴν εὐρύχωρον γῆν, καὶ ἐνεθυμήθη τοῦ ὁμηλικίου τοῦ, οἵτινες ἦσαν εὐτυχέστεροι καὶ καλλήτεροι του, διδάσκαλοι τῶν ἀνθρώπων, πατέρες εὐτυχῶν τέκνων, καὶ εὐδαίμονες. « ὦ! εἶπεν, ἡδυνάμην καὶ ἐγὼ τούτῃ τὴν πρώτην νύκτα τοῦ νέου ἔτους νὰ πανηγυρίσω με ἀδελφούτους ὀρθαλμούς, καθὼς ὑμεῖς, ἐάν ἤθελον! » ὦ! ἡδυνάμην νὰ ἔμαι εὐτυχής, ὡς πολὺ τιμωτοὶ γυνεῖς μου, ἐάν ἤθελον νὰ ἐκπληρώσω τὰς καθ' ἑκάστην νέον ἔτος συμβουλὰς καὶ εὐχὰς σας!

Ἐνῷ δὲ οὕτως ἐδυστάζετο ὑπὸ τῶν πυρετωδῶν ἀναμνήσεων τῶν χρόνων τῆς νεότητός του, τῷ ἐφάνη ὅτι τὸ μορμολύκειον τὸ λησμονηθὲν ἐπὶ τοῦ κοιμητηρίου ἀνωρθώθη, καὶ ἀσπαζόμενος τὴν δεισιδαιμονίαν, ἥτις πιστεύει ὅτι κατὰ τὴν νύκτα τοῦ νέου ἔτους φαινόνται φαντάσματα τοῦ ἄλλου κόσμου, ἐνόμισεν ὅτι τὸ μορμολύκειον, αὐτὸν παριστῶν, μετεδολήθη αἴφνης εἰς ζωηρὸν νάνιον.

Ἄλλο περισσότερο δὲν ὑπέφερε νὰ ἰδῇ. Καλύψας δὲ τοὺς ὀρθαλμούς του ἤρχισε νὰ κλαίῃ, καὶ τὰ θερμά του δάκρυα ἔρρεον καὶ ἠφανίζοντο ἐπὶ τῆς χιόνης. Στενάζων δ' ἐκ βάθους ψυχῆς, « Ἐπάνελθε, » ἔλεγεν, « ὦ νεότης, ἐπάνελθε πάλιν! » Καὶ ἀληθῶς ἐπανήλθε. Διότι ταῦτα πάντα ἦσαν φρικτὸν μόνον ὄνειρον τῆς νυκτός τοῦ νέου ἔτους: Αὐτὸς δὲ ἦτον ἀκόμη νέος, καὶ ἦσαν τὰ πάντα ὄνειρον μόνον αἱ πλάναι του καὶ αἱ ἀμαρτίαι του, αὐταὶ δὲν ἦσαν ὄνειρον. Ἀμα δ' ἐντρομος ἐξυπνήσας, ὑπερήσθησε τὸν Θεὸν ὅτι νέος ἦτον ἀκόμη, καὶ ἡδύνατο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν βδελυρὰν ὁδὸν τῆς κικίας, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ἀγλὸν τῆς ἀρετῆς στάδιον, ἥτις φέρει εἰς τὴν εὐδαίμονα χώραν τῆς εὐδαιμονίας.

Ἐπίστρεψον μετ' αὐτοῦ καὶ σὺ, ὦ νέε, ἂν ἴστασαι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἰδίας πλάνης. Τὸ τρομερὸν τοῦτο ὄνειρον ἀς γείνη τοῦ λοιποῦ μᾶθημα καὶ εἰς σέ· διότι ἄλλως εἰς μάτην θέλεις φωνάζει ἀλγεινῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου σου· « ἐπάνελθε, ἐπάνελθε, ὦ ὠραία νεότης! »

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.)

Γαβριήλ Σοφοκλῆς.

ΕΛΕΝΗ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Πρὸ ἐνὸς σχεδὸν μηνὸς συνήντησα εἰς τὸ θέατρον ἀρχαῖόν τινα φίλον τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχα ἰδεῖ πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἔτων. Ἐν καιρῷ νεότητος τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα δὲν εἶναι μικρὸν, διότι κατ' αὐτὸ καὶ ἡ καρδιά καὶ τὸ πρόσωπον μεταβάλλονται, καὶ μάλιστα τὸ δεύτερον ἐάν ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἐπ' ὀρὴν διαφόρων κλιμάτων. Αὐτὸ τοῦτο εἶχε συμβῇ καὶ εἰς τὸν φίλον μου. Εἶχε ταξιδεύσει, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, κατὰ τε θάλασσαν καὶ ξηρὰν, καὶ διατρίψει δύο ἔτη εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μεξικῆς, ὅπου τὸν κατέκαυσεν ὁ ἥλιος. Ἰδοὺ διὰ τί ἐδυσκολεύθη νὰ τὸν γνῶρισω.

Πρῶτος αὐτὸς ἦλθε πρὸς ἐμέ καὶ μ' ἔειπε τὴν δεξιάν· ἐγὼ δὲ τὴν ἐσφιγξά εἰπὼν κατ' ἐμαυτόν· ἰδοὺ φίλος τὸν ὁποῖον δὲν γνῶρίζω. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα συμβαίνουν συνεχῶς, οἱ δ' ἐμπειροὶ εἰς τὰ τοῦ κόσμου δὲν πολυταράσσονται ἀπὸ τὰ ἐπουσιώδη ταῦτα συμβεβηκότα, ἐφαιδρύνθη τὴν ὄψιν, καὶ ἀτενίσας τὸν φίλον, εἶπα·

— « ὦ! Καλ' ἡμέρα σας! Πρὸ πολλοῦ δὲν ἀπηντήθημεν.

— Ναί! ναί! ἀνεφώνησεν ὁ ξενοπρόσωπος φίλος· ἐπέρασεν κάμποσοι χρόνοι, καὶ χαίρω διότι μ' ἐγνώρισες.

Ἡ θέσις μου τῇ ἀληθείᾳ ἦτον πολλὰ δυσχερής. Πῶς νὰ ὁμολογήσω ὅτι δὲν τὸν ἐγνώριζα, καὶ ὅτι ἐδέχθη με παιδικὴν ἀφέλειαν τοὺς ἀσπασμούς του; Ἐνθυμήθη εὐτυχῶς τὸ κοινὸν ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα, καθ' ὃ ἡ εὐθεῖα ὁδὸς εἶναι καὶ καλῆτέρα καὶ συντομωτέρα, καὶ λαβὼν ἀρέσως καὶ τὰς δύο του χεῖρας, τὰς ἐσφιγξά μ' ἐνδείξιν αἰσθήματος φιλικωτέρου, καὶ εἰπα γελῶν·

— Ὅχι, ἀγαπητέ, δὲν δέχομαι τὰς φιλοφρόνους προσήσεις σου, διότι εἶμαι πάντῃ ἀνάξιος αὐτῶν. Εἶμαι βεβαίως ὅτι σὲ γνῶρίζω πολὺ, καὶ ὁμῶς τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀγνοῶ ποῖος εἶσαι.

— Σὺ τοῦλάχιστον εἶσαι εἰλικρινής, ἐπενέλαθεν ὁ ἀγνωστος φίλος μου· πλὴν σὲ βεβαιῶ ὅτι λυποῦμαι κατὰκαρδία, διότι φαίνεται ὅτι ὁ Μεξικανικὸς ἥλιος μὲ ἡλλοίωσε φρικτὰ. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μὲ ὑποδέχονται ὅπως καὶ σὺ· ὥστε δὲν θὰ συμβουλεύσω κανένα νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Μεξικὴν, διότι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του δὲν θὰ τὸν γνῶρισουν οἱ φίλοι του. Ἐν τούτῳ ἀς μὴ σὲ τυραννῶ περισσότερο... δὲν ἐνθυμίσαι τὸν Ρεῦβάλ;

— ὦ! φίλτατε Ρεῦβάλ! ἀνέκραξα· σὲ ζητῶ συγχώρησιν διὰ τοὺς ὀφθαλμούς μου μόνον, ἐπειδὴ ἡ καρδιά μου δὲν εἶναι διόλου συνένοχος. Δὲν θέλω νὰ σὲ κρύψω ὅτι μετεβλήθης ὀλίγον...

— Ὀλίγον! ἐξ ἐναντίας πολὺ, ὡς φαίνεται.

— Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἀφήσης πλέον γρήγορα.

— Τοῦτο, φίλε, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῶν

ἐξωτερικῶν· αὐτὸς ἔχει καὶ τὴν τύχην καὶ τὰ ταξείδια μου εἰς χεῖράς του.

— Μὲ φαίνεται ὅτι τὸ παρεξήλωσε.

— Σὺ δὲ, φίλε μου, δὲν ἀνεχώρησας ἔκτοτε ἀπὸ τοὺς Παρισίους;

— Σχεδόν.

— Θὰ ὑπῆγες εἰς τὸν Σαίγκλου, εἰς τὰς Βερσαλλίας.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ὅχι· ὑπῆγα κάπου μακρότερα.

— Ἀδιάφορον, εἶπεν ὁ Ρεῦβάλ· φαίνεται ὅτι εἶσαι κολλημένος εἰς τὸ θέατρόν σου.

— Καρφωμένος, εἶπέ·

— Τότε ἔλα νὰ μὲ πληροφορήσῃς ὀλίγον τὰ περὶ αὐτοῦ.

— Καὶ πολὺ μάλιστα· ἐγὼ ὁμῶς δὲν θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μὲ πληροφορήσῃς περὶ τῆς Μεξικῆς· διότι, τῇ ἀληθείᾳ, δὲν ζηλεύω τὴν φυσιογνωμίαν τὴν ὁποίαν ἔφερες ἀπ' ἐκεῖ.

— Ἀργότερα, ἐπανελάθεν ὁ φίλος μου, κάμε με ὅτι θέλεις· πρὸς τὸ παρὸν ἔχω νὰ σὲ ἀπευθύνω μίαν μόνον ἐρώτησιν.

Εἶπε καὶ μ' ἔστρεψεν πρὸς τὸ ἐνδότερον τοῦ θεάτρου.

— Βλέπεις, μὲ ἠρώτησε, τὴν νέαν ἐκείνην γυναῖκα εἰς τὸ τρίτον θεωρεῖον;

— Ναί, ἀπεκρίθη.

— Τὴν γνῶρίζεις;

— Βεβαίως.

— Παρατήρησες πόσον εἶναι χλωμή;

— Πρὸ πολλοῦ.

— Πῶς φαίνεται περίλυπος, καὶ ὅτι πάσχει!

— Πάσχει τὴν καρδίαν.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται;

— Κόμησεν Σαίγγερν.

— Ὅταν ἦλθα, ἡ χλωμὴ ὄψις τῆς μ' ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν, καὶ τὴν παρετήρουν με προσοχὴν τὸ πρόσωπόν της μένει ἀκίνητον ὡς μάρμαρον· ὁμιλεῖ ἀγαλμα καθεύδων. Πρὸ ὀλίγου, ὅταν ἤρχισεν ἡ τρίτη πρῆξις, ἰδὼ δάκρυα ῥέοντα ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ της· καὶ τὸ περιεργότερον ἐφαίνετο ἀγνοῦσα ὅτι ἐκλαίει· διότι τὰ δάκρυά της ἔφερχαν τὰς παρειάς της, χωρὶς αὐτὴ νὰ τὰ σφουγγίσῃ τὸ πρόσωπόν της ἦτον ἀδιακόπως ὡς ἀπολιθωμένον. Βεβαίως θὰ πάσχη ἢ καὶ.

— Ἐχεις δίκαιον, φίλε μου· ἡ ὄψις καὶ τὰ δάκρυά της κρύπτουν λυπηρὰν τινα ἱστορίαν. Πρὸ πολλοῦ παρατηρῶ τὴν κυρίαν αὐτὴν τὴν ὁποίαν ἐγνώρισα ἄλλοτε, ὅχι σιωπηλὴν καὶ κατηφῆ ὅπως σήμερον, ἀλλὰ νέαν, φαιδρὰν καὶ ἀμέριμνον ὡς παιδίον. Εἰς πᾶσαν λέξιν της ἔχαμογέλα καὶ ἐτραγώδει εὐθυμῶς ὡς κελადὸν τὰ πτηνὰ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν ἀνατολὴν τῆς αὐγῆς.

— Ὅχι πλέον ἀπὸ περιέργειαν, μὲ εἶπεν ὁ Ρεῦβάλ, ἀλλ' ἀπὸ συμπάθειαν πολλὰ ζωηράν καὶ πολλὰ εἰλικρινή, σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ διηγήθῃς τὴν ἱστορίαν της.

— Ἐλα λοιπὸν μαζί μου· ὑπάγωμεν νὰ καθίσωμεν εἰς τὴν γωνίαν ἐκείνην, καὶ θὰ σὲ διηγήθῃ τί ἔμαθα καὶ τί ἐμάντευσα διὰ τὴν νέαν αὐτήν.

Καὶ ἀποσυρθέντες εἰς τὴν μεμονωμένην ἐκείνην γωνίαν ἐκαθήσαμεν.

— Ἡ διήγησίς μου, εἶπα εἰς τὸν Ρεῦβάλ, δὲν θὰ εἶναι πολλὰ τακτική. Θὰ σὲ εἰπῶ τὰ πράγματα ἀσυνάρτητα ὅπως τὰ ἐγνώρισα· θὰ σὲ εἰπῶ ὅσα ἶδα καὶ ὅσα μὲ εἶπαν. Τὰ πρῶτα τὰ ἐπορίσθη ἀπὸ δύο ἐπισκέψεως τὰς ὁποίας ἔκαμα εἰς τὸν ἄνδρα της, τὴν μίαν ὅταν ἐνυμφεῖται, καὶ τὴν ἄλλην μετὰ δύο χρόνους. Ὅταν τὸν ἐπρωτογνώρισα ἦτον συνταγματάρχης εἰς Περπινιάν, καὶ ἐξ σχεδὸν μῆνας καθ' ἑσπέρας ὑπῆγαίνα εἰς τὴν οἰκίαν του.

Πολὺν καιρὸν μετὰ ταῦτα, διαβρίνων ἀπὸ τὰς Μίτας, ἔμαθα ὅτι ὁ συνταγματάρχης Σαίγγερν ἦτον ἐκεῖ. Ἐνόμισα λοιπὸν πρέπον νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ. Ἦτον τότε πεντηκοντούτης. Εἶχε χαρακτηριστικὰ ἀνδρικά, φυσιογνωμίαν σκυθρωπὴν, φωνὴν τραχεῖαν καὶ βλέμματα διαπεραστικά. Ἦτον δὲ τὸσον αὐστηρὸς πρὸς τοὺς ὑποδεστέρους του καὶ τὸσον ἀκαμπτος, τὸ σύνταγμα του τὸν ἐφοβεῖτο τὸσον πολὺ, ὥστε θὰ τὸν ἐμίσουν, ἐάν δὲν ἦτον εἰς ἄκρον ἀνδρείος, τίμιος καὶ εὐθύς· ἦτον ἀληθὲς ἱππότης· ὅλοι ὑπέφεραν τὰ ἐλαττώματά του χάριν τῶν σπανίων προτερημάτων του.

Ἦκουσα ὅτι ὁ συνταγματάρχης ἦτον ὑπανδρεμένος, καὶ ὑπέθεσα ὅτι, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, θὰ ὑπανδρεύθη χάριν ἀποκαταστάσεως. Ἐφανταζόμεν δὲ βλέπων τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ ἐξωτερικόν του, ὅτι καὶ ἡ σύζυγός του δὲν θὰ ἦτον μὲν γραῖα, ὅχι ὁμῶς καὶ πολλὰ νέα. Τὴν ἐφανταζόμεν μάλιστα περίλυπον καὶ σιωπηλὴν, εὐπειθῆ, ὠχρὰν καὶ ὀφθαλμούς ἔχουσαν δακρυομένους.

Ἰπῆγα εἰς τοῦ συνταγματάρχου, ὅστις μὲ ὑπεδέχθη εἰς πρόσγειον θάλαμον. Τὰ παρὰ τοῦ ἦσαν μεγάλα ὡς θύραι, καὶ ἠνοίγοντο εἰς ὠραίατα κήπον βριθοντα ἀνθέων τῶν ὁποίων ἡ εὐωδία ἐφθανεν εἰς ἡμᾶς. Αἱ πασσαλῖαι κινούμεναι ἀπὸ τὴν κρύαν ἐμβαινον ἐντὸς τοῦ θαλάμου, τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν, εἰς ἕνα λόγον ὅλα ἦσαν φαιδρὰ καὶ χαροποιὰ πέρις ἡμῶν. Ἐπεδόθημεν δὲ εἰς διαφόρους ὁμιλίαις, περὶ ὑπηρεσίας στρατιωτικῆς, περὶ στρατηγικῆς, καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων.

Ἦμην ἐκεῖ πρὸ μιᾶς ὥρας, ὅταν ἤκουσα φωνὴν ἐξελευσάν ἀπὸ τὸν παρακείμενον θάλαμον, φωνὴν γυναικίαν πολλὰ νεανικὴν καὶ πολλὰ καθαράν, ἐπακαλαμθάνουσαν τὴν ἐπ' αὐτὴν ἐνὶ τραγῳδίᾳ.

— Σιωπῇ λοιπὸν, Ἐλένη! εἶπεν ὁ συνταγματάρχης ἡμιανοῖς τὴν θύραν· ἔχω ἐργασίαν, μὴν ἀμῆς τὴν τραγῳδίαν.

— Ποῖος εἶναι; ἠρώτησα ὁμιλῶν ἀπὸ τοῦ φαιδρὸν ἐκεῖνο ἄσμα ἡ ἡσαν πλησίον ἀνθρώπου σκυθρωποῦ, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶ ὅτι ἄτοπος ἦτον ἡ περιέργειά μου.

— Ἡ σύζυγός μου καὶ ἡ ἀδελφὴ της ἐργάζονται μαζί.

Ἰπέθεσα λοιπὸν ὅτι ἡ σύζυγός του θὰ εἶχεν ἀδελφὴν νέαν, καὶ ὅτι αὐτὴ θὰ ἐτραγώδει.

Ἐπανελάσαμεν τὴν ὁμιλίαν μὲς ὁ μὲν συνταγματάρχης μὲ διηγεῖτο τὰς ἐκπαιδεύσεις του, ἐγὼ δὲ

τὸν ἥκουα ἔχων ἄλλου τὸν νοῦν. Ποτὲ τὸ πρόσωπόν του δὲν μὲ εἶχε φανῇ τόσον αὐστηρὸν, ποτὲ δὲν εἶχα αἰσθανθῇ εἰς τόσον βαθμὸν τὴν παγερὰν ψυχρότητα τὴν ὁποῖαν διέδιδε πέριξ αὐτοῦ. Αἰφνης ἴδα περιπατούσας μακρὰν, εἰς τὰς δεινδροστοχίας τοῦ κήπου, δύο γυναῖκες αἱ ὁποῖαι ποτὲ μὲν ἐγίνοντο ἄφαντοι ὀπίσθεν τῶν δένδρων ποτὲ δ' ἐφαίνοντο. Βεβαίως θὰ ἦσαν ἡ σύζυγος καὶ ἡ γυναικαδέλφη τοῦ συνταγματάρχου· τὰς παρετήρησα μὲ προσοχήν. Καὶ ἡ μὲν μία ἐφαίνετο τριακοντούτης, μελαγχροινὴ, ὑψηλὴ, ὀλίγον χλωμὴ, καὶ ἥθος ἔχουσα ἐν γένει γυναικὸς φιλασθένους· ἡ δὲ ἄλλη ἦτις ἐστηρίζετο εἰς τὸν βραχίονα τῆς πρώτης εἶχε πρόσωπον ἀγγελικὸν τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἐξάλειφθῇ πώποτε ἀπὸ τὴν μνήμην μου.

Φαντάσθητι γυναῖκα δεκαοκταετῇ μόλις, ζωηράν, εὐκίνητον, ὑψηλὴν, χαριτωμένην, λευκὴν ὡς ἀλάεστρον, καὶ συγχρόνως ἀνθηρὰν ὡς αἱ πρῶται λευκάκανθι τῆς ανοιξέως. Νεφρὸς μαλλίων ξανθῶν περιετρύγιζε τὸ μαγευτικὸν πρόσωπόν της, λέγω δὲ νεφρὸς διότι αἱ τρίχες τῆς ἦσαν τόσον λεπτὰ καὶ τόσον μεταξωταί, ὥστε ἂν δὲν ἐβλεπες τὴν χρυσὴν ἀντανάκλασιν των, λαμπρὰν ὡς ὁ ἥλιος, θὰ τὰς παρωμοίαζες μὲ τὰ νήματα ἐκείνα τῆς παρθένου τὰ ὁποῖα λεπτὴ αὐρὰ ἀναρπάζει εἰς τὸν ἀέρα.

Ἡ νέα αὐτὴ ἐφόρει ἐνδυμα λευκὸν, τὸ ὁποῖον ἐδέετο περὶ τὴν μέσσην της ἀπὸ ζώνην ἐπίσης λευκὴν. Ἐμεῖς δὲ, ἐτραγῶδες μὲ φωνὴν χαμηλὴν, ἐδρεπεν ἄνθη ποτὲ μὲν κύπτουσα πρὸς τὴν γῆν, ποτὲ δὲ ἀνυψομένη πρὸς τὰ δένδρα, καὶ ἐπομένως οἱ ξανθοὶ βόστρυχοί της ἄλλοτε μὲν ἀπεκάλυπταν ὅλην τὴν ἀγγελικὴν μορφήν της, ἄλλοτε δὲ πίπτοντες ἐκ νέου ἐσκέπαζαν τὸ πρόσωπόν της. Καὶ ἐγὼ μὲν τὴν παρετήρουν ἐκθαμβος, ὁ δὲ συνταγματάρχης ἐξηκολούθει ἀδιακόπως τὴν διήγησιν δὲν ἐνθυμούμαι ποίας πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως τὴν ὁποῖαν, ἐννοεῖται, δὲν ἦκου. Τέλος πάντων ἐσιώπησε, καὶ παρατηρήσας ἀναμφιβόλως τὴν διεύθυνσιν τοῦ βλέμματός μου, μὲ εἶπε·

— Πρέπει νὰ σὲ παρουσιάσω εἰς τὴν γυναῖκά μου. . . Ἐλένη! Ἐλένη! ἀνέκραξε μὲ τὴν ἑν-
τονον καὶ τραχεῖαν ἐκείνην φωνὴν ἡ ὁποία ἐτρόμαξε τοὺς ὑποδεεστέρους του.

Ἐστρεψα τὸ βλέμμα πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἦσαν αἱ δύο γυναῖκες διὰ νὰ ἰδῶ ποία τῶν δύο θ' ἀνεσκήρτα ἀκούουσα τὴν φωνήν, ὡς ἀνασκήρτα ὁ δέσμιος ἀκούων τὸν ἥχον τῆς ἀλύσεώς του· ἀλλὰ καμμία δὲν ἐκινήθη.

— Ἐλένη! Ἐλένη! ἐπανέλαβεν ὁ συνταγματάρχης.

Τὴν φορὰν ταύτην, ἴδα ἐρχόμενον δρομαῖον, καὶ κρατοῦν φύρδην μίγδην εἰς τὰς ἀγκάλας του σωρὸν ἀνθῶν, τὸ ἀγγελικὸν πλάσμα τὸ ὁποῖον εἶχα τόσον θαυμάσει. Ἐκείνη ἦτο ἡ σύζυγος τοῦ συνταγματάρχου.

Ἀμα ἰδοῦσά με ἐστάθη, ἠρυσθίρσεν, ἀφῆκε τὰ ἄν-
θη της, καὶ ἐλάβεν ἥθος βαρὺ. Ἐγείνε δὲ οὕτως ὡ-
ραιοτέρα.

Ὁ συνταγματάρχης μὲ ἠνάγκασε νὰ προγευθῶ μετ'

αὐτῶν· ἡ δὲ Ἐλένη μ' ἐφιλοφρόνει μὲ ἄπειρον χάριν. Ἡ πρὸς αὐτὴν συμπάθειά μου ἠῤῥανεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, καὶ ἐπροσπάθουν νὰ μαντεύσω ἀπὸ τὸ βλέμμα καὶ τὴν φωνὴν της τοὺς λογισμοὺς τῆς καρδίας της. Ἡ Ἐλένη ἦτον εὐδαίμων· δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐμ-
βατεύσει εἰς τὰ τοῦ κόσμου· ὅλα τὴν ἤρεσκαν, καὶ ὅλα τῇ ἐδίδαν ἐλπίδας· εἰς ἓνα λόγον διετήρει ὅλον τὸ ἀμέριμον τῆς νέας ἡλικίας, καὶ δὲν ἐφοβείτο παντάπασιν τὸν αὐστηρὸν καὶ ψυχρὸν ἐκείνον ἄνδρα. Καὶ τρώντι, ἔχουσα καρδίαν τόσῳ ἀθῶαν καὶ καθα-
ράν, τί θὰ ἐφοβείτο. Τὰ ἄσματα, ὁ γέλως, ἡ χαρὰ, ἰδοὺ ὅλη της ἡ ζωὴ! Οὐτε ὁ Θεός, οὐτε οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐδύναντο νὰ τῇ ἀπαγορεύσωσι τὴν εὐκολον ταύ-
την εὐδαιμονίαν τῆς ὁποίας ἡ εἰκὼν ἠκτινοβολεῖ εἰς τὸ μέτωπόν της, ὡς ἀκτινοβολεῖ ὁ ἥλιος εἰς τὸν οὐρανόν.

Βλέπων αὐτὴν οὕτω πως διατεθειμένην, ἀπέβλα-
ττὴν ἀκουσίαν θλίψιν ἥτις μὲ εἶχε κυριεύσει, καὶ εἶπα κατ' ἐμαυτὸν ὅτι βεβαίως ὑπάρχουσι τινες ψυχαὶ ἀπολαμβάνουσαι εὐτυχίαν ἀπλὴν, ἥσυχον καὶ γλυ-
κεῖαν, ἥτις ἔχει τὰς πηγὰς της εἰς τὸν καθαρώτε-
ρον οὐρανόν, καὶ διανύουσιν τὸ στάδιον τοῦ κόσμου χωρὶς νὰ μέλῃ εἰς αὐτὰς οὐτε διὰ τὰς χαρὰς οὐτε διὰ τὰς λύπας τῆς ζωῆς. Ἡ νέα Ἐλένη, ἐστοχάσθη, θὰ ἦναι τοῦλάχιστον εὐτυχὴς, ζωσα ἄγνωστος μακρὰν τοῦ κόσμου, οὗ τινος ἡ πνοὴ μαραίνει συχνάκις καὶ τὰ δροσερώτερα ἄνθη, καὶ σκοτίζει μὲ δάκρυα ἀλ-
γεινὰ τὸ βλέμμα τὸ ὁποῖον ὑψύνεται πρὸς τὸν Θεὸν ἢ χαμηλόνεται πρὸς τὴν γῆν.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ὁ συνταγματάρχης ἔμελλε νὰ ἱππεύσῃ· ἔφεραν λοιπὸν τὸν ἵππον του, καὶ ἡ Ἐλένη τὸν ἐπλησίασε, τὸν ἐχάδευσεν, ἔπαιξε μὲ τὴν χαί-
την του, καὶ τὸν ὠμίλησε μὲ φωνὴν ἡδυμελῆ καὶ θαλεράν. Ἐπειτα, ἐνῶ ὁ σύζυγός της ἠτοιμάζετο νὰ τὸν κεντήσῃ, ἀνυψώθη ἐπὶ τῆς ἀκρας τῶν ποδῶν της, ἔφερε τὸ μέτωπόν της πρὸς τὰ χεῖλη τοῦ συνταγ-
ματάρχου, καὶ μὲ κλαδίον πασχάλιας ἐμαστίγωσεν ἰσχυρῶς τὴν πλευράν τοῦ ἵππου, ὅστις ἀνεχώρησεν ἐκδρομῶς, ἐνῶ αὐτὴ ἐξεκαρδίετο γελῶσα.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐπανέλαβα τὴν πορείαν μου, ἀ-
ναπολῶν καὶ ἄκων τὴν ὥραιαν ἐκείνην νέαν δρο-
σερὰν ὡς τὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα ἐδρεπε. Διὰ τί ἄρα τὸ περιχαρὲς πρόσωπόν της, διὰ τί ὅλη ἐκείνη ἡ φαι-
δρὰ εἰκὼν τῆς ὁποίας αὐτὴ ἦτο τὸ κυριώτερον πρόσ-
ωπον, μ' ἐνέπλητεν ἰδεῶν θλιβερῶν; Διότι ἡ εὐ-
τυχία της ἐκείνη δὲν εἶχε μέλλον· διότι ὁλόκληρος ἡ οἰκοδομὴ ἐθεμελιόυτο ἐπὶ τοῦ λεπτοφυοῦς καλύμμα-
τος τὸ ὁποῖον ἐκρυπτεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς νέας ἐκείνης γυναικὸς καὶ τὸν κόσμον, καὶ αὐτὴν τὴν καρδίαν της.

Δύο ἔτη διέτριψα εἰς Ἰταλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψα εἰς Γαλλίαν κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶ-
να· ὁ συνταγματάρχης προεβασθεὶς ὠνομάσθη στρα-
τηγός, καὶ κατελέχθη μετὰ τῶν ἐπιτελῶν τῶν Παρισίων. Τότε ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μνήμην μου ἡ νέα Ἐλένη, τὸ φαιδρὸν καὶ ἀμέριμον ἐκεῖνο παιδίον οὗτι-
νος ἡ ἐνθύμησις μ' ἐλύπει ἄλλοτε καὶ μὴ θέλοντα. Μ' ἐφαίνετο ὅτι τὴν ἐβλεπα ἀκόμη εἰς τὸν πολυανθῆ

καὶ τερπνότατον κήπὸν της, τοῦ ὁποῖου τὰ λιγυσμένα ἀπὸ μαῦρον μεταξωτὸν, ἦτον ἐξαπλωμένη εἰς πλατύ-
δένδρα τὴν ἐπροφύλατταν ἀπὸ τὰς φλογεράς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, καὶ ὅτι ἦκουα τὴν φωνὴν τοῦ συνταγμα-
τάρχου καλοῦσαν αὐτὴν κατ' ὄνομα. Τὴν ἐβλεπα ἀ-
κόμη νέαν, ξανθὴν, φιλομειδῆ, παρουσιάζουσαν τὸ μέτωπον εἰς τὸν σύζυγόν της διὰ νὰ τὸ φιλήσῃ, ὡς μικρὰ τις νέα πρὸς τὸν πατέρα της.

Εἶθε! εἶπα κατ' ἐμαυτὸν, νὰ διετήρησε τὴν γα-
λήνην τῆς ζωῆς της, καὶ ν' ἀγνοῇ ἀκόμη τὴν καρδίαν της! Εἶθε, εἰς τὸ διάστημα τῶν δύο παρελθόντων χρόνων, νὰ μὴν ἐδοκίμασεν οὔτε πόνους, οὔτε πλη-
γὰς! Εἶθε νὰ ἦναι παντοτε ὁποία ἦτον, ἀμέριμος, ἄπειρος καὶ ἀθῶα.

Δυσκολεύομαι νὰ σὲ εἰπῶ, φίλε μου, πόσον ἐτα-
ραττόμενη, καὶ πόσον ἤμην ἀνήσυχος ὅσας τις τὴν ἐσυλ-
λογιζόμην. Καὶ ἐνῶ ἦτον ξένη σχεδὸν εἰς ἐμὲ, ἐσκε-
πτόμην δι' αὐτὴν ὡς ἂν ἦτον σύζυγος ἢ ἀδελφὴ μου. Ἐπροσπάθησα νὰ μαντεύσω τί ἀπέγεινε, καὶ ἐχαίρο-
μην καὶ ἐφοβοῦμην συνάμα νὰ τὴν ἐξαντλήω. Καὶ ὅμως, σὲ τὸ βεβαίω, κανὲν ἄλλο αἶσθημα ἢ ἀπλῆς συμπαθείας δὲν εἶχε διεγερθῇ εἰς τὴν καρδίαν μου. Τὴν εἶχα ἰδεῖ πλησίον τοῦ ἀνδρός της τόσον ἀγνήν, τόσον ἀφελῆ καὶ τόσον ἀθῶαν, ὥστε ἱερόσυλον θὰ ἐνόμιζα πᾶν ἄλλο αἶσθημα παρὰ τὸ ἀδελφικόν, ὅ-
θεν, τὴν ἐπιούσαν τῆς ἐπανάδοῦ μου ἐξετάσας ἐπλη-
ροφορήθην ποῦ ἐκατοίκει ὁ στρατηγὸς Σαιγγερὰν.

Ἡ οἰκία τοῦ εὐρίσκετο εἰς μίαν τῶν γνωστοτέρων συνοικιῶν τῆς πόλεως. Εἰσερχόμενος διέβην διὰ τε-
τραγώνου αὐλῆς, καὶ ἔφθασα εἰς πλατύτερον πρόδο-
μον. Ἀγνοῶ διὰ τί ἐπεπόθησα τὰς πασχάλιας καὶ τὰ ἄλλα ἄνθη τοῦ μικροῦ κήπου τῶν Μαιτῶν. Πλὴν τούτου τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ οὐρανὸς ἦτον ζοφερός, λεπτὴ βροχὴ ἐπιπτεν ἀπὸ πρωίας, ἐνῶ τὴν τελευταίαν φορὰν καθ' ἣν ἴδα τὴν Ἐλένην, ὁ ἥλιος ἦτον τόσῳ ὥραιος καὶ τόσῳ λαμπρὸς, ὥστε καθωράιζεν ὅλα τὰ πρόσωπα.

Ἐμβήκα εἰς τὴν οἰκίαν· οἱ θάλαμοι ἦσαν μεγάλοι, καὶ πολυτελεῶς ἀλλ' αὐστηρῶς, οὕτως εἶπεν, στολι-
σμένοι. Παραπετάσματα πυκνὰ καὶ παχέα ἐμπόδιζαν τὸ φῶς τοῦ νὰ εἰσέρχεται ἐλευθέρως εἰς τὰς αἰθού-
σας· ὅλα ἦσαν συμμέτρως τοποθετημένα, καὶ ἐκα-
στον ἐπιπλὸν ἐφαίνετο ὅτι ἦτον ἐκεῖ μάλλον δι' ἐ-
πίδειξιν ἢ δι' ἀνάπαυσιν. Οἱ τάπητες ἦσαν μαλακῶ-
τατοι, καὶ ἐντός τινων γαστρῶν ἐκυπταν τὰς κορυ-
φὰς των ἄνθη, τῶν ὁποίων τὰ ἡμιμαρυμένα στελέχη ἐφαίνοντο ἐπιποθοῦντα ὀλίγην γῆν καὶ ἥλιον· ἡ οἰκία ἦτον ψυχρὰ καὶ σκοτεινὴ. Ὡ! ἤμην βέβαιος ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον ἀνάγκη νὰ ἐπιβάλῃ τις εἰς τὴν Ἐλένην ὡς εἰς παιδίον σιωπῆς· ἡ νέα κόρη ἦτον σήμερον με-
γάλη κυρία· δύο ἔτη εἶχαν παρέλθει.

Τέλος πάντων εἰσῆλθα καὶ εἰς τὸν τελευταῖον θά-
λαμον ὅπου ἐκάθητο ἡ κυρία. Ἐπειδὴ δὲ δὲν μὲ εἶχαν ἀναγγεῖλει, αὐτὴ εἶτε οὕσα ἀσχολημένη, εἶτε μὴ προσέχουσα, δὲν μὲ ἤκουσεν ἐμβάντα. Ἐκάθητο τὴν ῥάχιν ἔχουσα πρὸς τὴν θύραν. Ὡραῖον παιδίον μονο-
τὲς ἐκεῖτο παρὰ τοὺς πόδας της ἐπὶ τοῦ τάπητος, παίζον μὲ τὰ χρυσὰ βραχιόλια τὰ ὁποῖα ἐκβαλοῦσα ἔδωκεν εἰς αὐτὸ ἡ μήτηρ. Φοροῦσα μακρὸν ἐνδυμα

ἀπὸ μαῦρον μεταξωτὸν, ἦτον ἐξαπλωμένη εἰς πλατύ-
τατον θρανίον, καὶ δὲν ἐβλεπε τὸν υἱὸν της. Ἡ κεφα-
λή της ἐστηρίζετο εἰς τὴν χεῖρά της, καὶ τὸ βλέμμα της διευθύνετο ἀορίστως πρὸς τὸ παράθυρον, ὅθεν ἐ-
φαίνετο ὀλίγον ὁ οὐρανός.

Τὸ ἐξωτερικὸν της ἐδείκνυν ἀθυρίαν· μ' ἐφάνη ὅτι ἐτήκετο ἀπὸ πάθος κρύφρον, καὶ ἠσθάνθη συγκινηθεῖ-
σαν τὴν καρδίαν μου. Ἐστάθην ἀκίνητος, καὶ τὴν πα-
ρετήρουν οὕτω πως κύπτουσαν τὴν κεφαλὴν, ἐκεί-
νην τὴν ὁποῖαν ἐγνώρισα ἄλλοτε τόσῳ ἄφροντιν, τῆς ὁποίας ἡ φωνὴ ἐπανελάμβανε φαιδρὰ ἄσματα. Δὲν ἐτραγῶδες πλέον σήμερον, ἀλλ' ἐσκέπτετο. Ἐπροχώ-
ρησα ἐπὶ τέλους, αὐτὴ δὲ στρέψασα τὴν κεφαλὴν ἀ-
νεσκήρθη.

Ἐνόμισα ὅτι ὠνελεύομην· διότι οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν τὴν ἀνεγνώριζαν πλέον. Ἰπέθεσα ὅτι ἦτον ἀδελ-
φὴ της ἔχουσα καὶ ἄλλην ἡλικίαν, καὶ ἄλλον χα-
ρακτῆρα.

Ἡ κόμησά Σαιγγερὰν ἦτο εἰς ἄκρον ἰσχνή, καὶ τὸ ἄλλοτε εὐλύγιστον σῶμά της, ἐφάνετο ὅτι μόλις εἶ-
χε τὴν δύναμιν νὰ σταθῇ εὐθύ. Βεβαίως θὰ ἐπατχε· τὸ ἀγγελικὸν πρόσωπόν της, ἦτον ὡχρόν· αἱ παρειαί της εἶχαν τὸ αὐτὸ χρῶμα τοῦ μετώπου της, οἱ πάλαι ζωηροὶ καὶ γλαυκοὶ ὀφθαλμοί της ἦσαν μαλακοὶ καὶ ἀπλανεῖς, καὶ συγκεκολλημένα σχεδὸν τὰ πρὶν φιλο-
μειδῆ χεῖλη της, αἱ δὲ ἀκραι αὐτῶν, κλίνουσαι πρὸς τὰ κάτω, ἀνεδείκνυν τὴν φυσιογνωμίαν της ὥσαντι πενθοῦσαν.

Ὡ φίλε μου! ἐὰν ἐβλεπες τὸ νέον ἐκεῖνο πρόσω-
πον, τὸ ὁποῖον ὅμως ἦτον τόσῳ περιλυπὸν, τὸ πάθος ἐκεῖνο τῆς καρδίας της τὸ ὁποῖον ἡλκίσωσε τὸν χαρα-
κτῆρά της, σὲ βεβαίονω ὅτι θὰ ἠσθάνετο, ὡς κ' ἐγὼ, δακρύοντας τοὺς ὀφθαλμούς σου. Μὲ ἠτένισεν ὀλίγον χωρὶς νὰ μὲ γνωρίσῃ, καὶ μετὰ μικρὸν ἐδοκίμασε νὰ χαμογελάσῃ καὶ εἶπε σιγαλὰ·

— Ἀ! ἐνθυμούμαι! . . . Εἰς τὰς Μέτας, εἰς τὸν κήπον, πρὸ δύο ἐτῶν, μίαν ὥραιαν ἡμέραν τῆς ἀ-
νοιξέως.

— Ναί, κυρία, ἀπεκρίθη. Φθάσας πρὸ τινων ἡμε-
ρῶν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, ἐσπευσα νὰ ἔλθω νὰ πληροφο-
ρηθῶ περὶ τῆς υἱείας σας καὶ τῆς τοῦ Κ. Σαιγγερὰν. Ἐμαθα μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν ὅτι ὠνομάσθη στρα-
τηγός.

Ἐψιθύρισε λέξεις τινὰς ἀσημάντους, καὶ μετὰ ταῦ-
τα μετέβημεν εἰς ἄλλας οἰκίας. Ἐπράττεν οὕτω χρέος ευγενείας, ἀλλὰ τὸ ἔπραττε μὲ ἄπειρον δυσκολίαν, ἐνῶ ἐγὼ δὲν τὴν ἦκουα ἀλλὰ τὴν ἐβλεπα. Ἡγωνιζό-
μην νὰ μαντεύσω τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης ἀλλοιώσεως εἰς τόσον βραχὺ διάστημα, ἀλλ' ἀόριστοι ἦσαν οἱ συμπερασμοί μου.

Τὴν πρώτην εὐν ἠσθάνθησεν, αὐτὴ δὲ μὲ ἀπεκρίθη ὅχι. Ἐπειτα ἀνακύψασα ἐτραύλισε τὰς λέξεις ταύτας·
ναί, ὀλίγον ἐπάσχα, ἦμην ἀδύνατος, καὶ ἠλλαξεν ὁ-
μιλίαν. Παρετήρησα τὸ βρέφος της, ἦτον εὐρωστον καὶ ζωηρόν, καὶ ἐπομένως δὲν ἐδίδο καμμίαν ἀφορμὴν ἀνησυχίας εἰς τὴν μητέρα του. Μήπως ὁ στρατηγὸς ἀνέπτυξε τὸν ἀπότομον καὶ τραχὺν χαρακτῆρά του, καὶ καθυπέβλεπεν ὑπὸ τὸν σιδηρῶν ζυγὸν τοῦ τὴν νέαν

ἐκείνην κεφαλὴν; Ἡ ἰδέα αὕτη μὲ ἐφάνη ἢ μᾶλλον πιθανή, καὶ, ἂν καὶ λυπηρὰ, δὲν προσήπτε κανένα μῶμον εἰς τὴν ἀγνότητά της γυναικὸς ἐκείνης.

Ἦλθε καὶ ὁ στρατηγός. Μὲ ἔβαινε τὴν χεῖρά του μὲ πολλὴν εὐμένειαν, καὶ μετὰ ταῦτα προχωρήσας πρὸς τὴν γυναικὰ του ἐφίλησε τὸ μέτωπόν της μὲ στοργὴν ἥτις μὲ κατέπληξε. Τὴν ἐπέπληξε διότι δὲν ἐξηλθεν, ἐξεφρασε λυπὴν διότι ἐπέμενε οἰκουροῦσα, καὶ ἡγανάκτει διότι ἔχων ἀπείρους ἐργασίας, ἔμενε πολλὴν καιρὸν μακρὰν αὐτῆς. Ἐὰν λοιπὸν ἡ Ἑλένη ἡγάπα τὸν σύζυγόν της, θὰ τὸν ἡγάπα βεβαίως τότε ὅτε ζῶν πλησίον της ὁ ἀπότομος ἐκεῖνος στρατιώτης ἔγεινεν ἡπιος καὶ προσήνης.

Ἐντοσούτω τὰ πάντα μὲ ἐφαίνοντο μεταβληθέντα εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην. Οὐδ' ἡ Ἑλένη ἦτον ἡ γυνὴ τὴν ὁποίαν εἶχα γνωρίσει, οὐδ' ὁ στρατηγὸς ὁ ἴδιος ἀνθρώπος· ἡ ἀκαμπτος καὶ σχεδὸν ἀγρία φύσις του εἶχε λυγισθῇ ἐνώπιον της ἀθηνόους ἐκείνης κόρης. Ἀλλ' εἰς τὸ διάστημα τῶν δύο ἐτῶν, ἡ κόρη τοῦ στρατηγοῦ ἐλευκάνθη ἐξ ὁλοκλήρου ὥστε αὐτὸς μὲν θὰ ἡγάπα ὡς πατὴρ, ἐκείνη δὲ ὡς θυγάτηρ.

Ἡ συνομιλία ἔγεινε μετ' ὀλίγον οἰκειότερα· ὁ στρατηγὸς μὲ ἔδειξεν ἐπαίρουμενος τὸν υἱὸν του, τὸν ἐθεώρει ἤδη ὡς στρατηγόν, καὶ ἔχαιρε προσαρτῶν εἰς τὸ στήθος τοῦ βρέφους τὰ παράσχημά του. Ἐπειτα μὲ ἐμίλησε περὶ τῶν Παρισίων, περὶ τῶν διασκαδάσεων τοῦ χειμῶνος, καὶ περὶ τῶν χορῶν εἰς τοὺς ὁποίους ἔλαμψε καὶ ἐθαυμάσθη ἡ Ἑλένη του· ἐμίλησε δὲ μὲ ζέσιν νέου. Ἡ δὲ Ἑλένη ἐμειδίασε μὲ μειδίαμα θλιβερόν.

Μετ' ὀλίγον ἐσηκώθη διὰ τὰ ἀναχωρήσω. Ἐνῷ δὲ ἡτοιμαζόμην ν' αἰοίξω τὴν θύραν, ὑπερέτης τις εἰσελθὼν ἀνήγγειλε τὸν κόμητα Ὀσμὸνδον Σερινύ, ὑπαπιστὴν τοῦ στρατηγοῦ· οὗτος ἦτον νέος ὠραίος καὶ ὑψηλός, μακροκόμης καὶ ὑπαυχός. Ἐχαιρέτων ἀκόμη τὴν κυρίαν Σαι, γερὰν ὅταν ἠκούσθη τὸ ὄνομά του.

Ἡ Ἑλένη ἀνεσκήρτησεν ἀμέσως· αἰφνης ἀνέβη μικρὸν ἐρυθρὰ εἰς τὸ ὄχρὸν μέτωπόν της, καὶ ἀνεπαίσθητός τις κλόνος συνετέραξε τὸν ἀθηνῆ οργανισμόν της. Κανείς δὲν θὰ τὸ παρετήρει· ἀλλ' ἐγὼ . . . ἐγὼ . . . προσεθάνην καὶ ἐμάντευσα. Ταλαίπωρος Ἑλένη! εἶπον καταβαίνων ταχέως.

Οἶμοι! . . . ἔμαθα λοιπὸν τὸ μυστικὸν τοῦ πάθους καὶ τῆς ὀχρότητος της νέας· ἡ ταλαίπωρος! . . . ἡ ἡγάπα τὸν κόμητα Σερινύ, ἡ ἐφοβείτο νὰ τὸν ἀγαπήσῃ. Πῶς τοῦτο συνέβη; τὸ ἔμαθα ὕστερον ὁμοῦ μὲ τὰς ἄλλας λεπτομερείας τῆς ἱστορίας της. Σὲ εἶπα, φίλε μου, ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ νέα αὐτῆς σύζυγος ὑπῆρξεν ἀθῶα καὶ εὐτυχὴς, ἡγνῶει τὰ ἐγκόσμια, διήγε ζῶν παιδικήν, καὶ ἦτον ὁλοτελῶς ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ βρέφους τὸ ὁποῖον ἐκυλίστο εἰς τοῦ πόδας της καὶ ἐδοκίμαζε νὰ τὴν ὀνομάσῃ μητέρα. Ἡ γνῶσις ὅλα τὰ ἄλλα αἰσθήματα, ὅλας τὰς ἄλλας διασκαδάς, ὅλας τὰς ἄλλας εὐτυχίας, οὐδ' ἐγνώριζε τὰ φλογερὰ δάκρυα τὰ ὁποῖα πολλοὶ χύνουν μόνον καὶ σιωπηλοὶ. Ἐξ, διὰ τὰ εἶπα οὕτω, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, μεταξὺ τῆς εὐτυχίας τῶν ἀγγέλων καὶ τῆς εὐτυχίας τῶν ἀνθρώπων· ἐγέλα, ἐτραγώδει, ἐδρεπεν

ἄνθη, ἦτον εὐθυμὸς ὡς παιδίον, καὶ ἐρασμία ὡς μήτηρ. Ὁ γέρον ἐκεῖνος ὅστις χάριν αὐτῆς ἐξημέρωσε τὴν πρώτην φύσιν του, ἦτον προστάτης, φίλος της· καὶ εἰς αὐτὸν, καθὼς καὶ εἰς τὸ τέκνον της εἶχε συγκεντρώσει ὅλους τοὺς λογισμούς της. Ἀλλ' ἦλθεν εἰς Παρισίους καὶ νέος τις, ὑπαπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ, εὐρίσκειται ἀδικόπως πλησίον της, ἔρχεται εἰς τὴν οἰκίαν της διὰ λόγους ὑπηρεσίας· ἦσαν καὶ οἱ δύο παιδιά, καὶ ἐμάντευσαν ἀμοιβαίως τὰς καρδίας των. Καὶ οἱ δύο ἀνέφριζαν ὅταν ὁ αἰφνίδιος ἐκεῖνος λογισμὸς εἰσεχώρησεν εἰς τὴν ψυχὴν των, ἐπειδὴ δὲν ἐδύναντο ν' ἀποφύγουν τὸν κίνδυνον. Ἐξῆσαν λοιπὸν οὕτω πολλοὺς μῆνας, φοβούμενοι ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ἀνήσυχτοι καὶ τεταραγμένοι, διότι καὶ οἱ δύο εἶχαν τὸ προαίσθημα τὸ ὁποῖον προηγείται τῆς δυστυχίας ἢ τοῦ σφάλματος. Ὁ Ὀσμὸνδος ἔγεινε μελαγχολικὸς καὶ κατηφής, ἡ δὲ Ἑλένη ὠχρὰ καὶ σύννοος. Ἀλλ' οὔτε λέξις, οὔτε βλέμμα, οὔτε νεῦμα δὲν ἐμόλυνε τὴν τιμὴν τῶν δύο τούτων νέων, πασχόντων ἐν σιωπῇ.

Καὶ ἐκεῖνος μὲν εἶχε θέλησιν, αὐτὴ δὲ ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν· ἀλλὰ τὸ κελῶδιμά της ἐσίγησεν, ἡ χαρὰ ἐσθῆσθη εἰς τὴν καρδίαν της, καὶ τὸ μειδίαμα ἀπεσκήρτησεν ἀπὸ τὰ χεῖλη της. Ὅταν ἐπεριδιάβαζε τὰ ἄνθη ἔτειναν πρὸς αὐτὴν τοὺς μυριπνύους κάλυκας των, ἀλλ' ἡ χεὶρ της δὲν τὰ ἔδρεπε πλέον. Αἱ πρὸς Θεὸν προσευχαί της δὲν ἦσαν πλέον αἱ αὐταί, καὶ αἱ χεῖρές της ὑψόνοντο τρέμοντας πρὸς τὸν οὐρανὸν διὰ νὰ τὸν ζητήσουν προστασίαν καὶ ἀσυλον. Ὁ φίλε μου! ἦτον ἀξιολύπητος ἡ ταλαίπωρος Ἑλένη, εὐρεθείσα οὕτω πως ἐν μέσῳ κινδύνων καὶ θλίψεων. Ὅταν ἡ νόσος δὲν θεραπεύεται προοδεύει εἰς τὸ χειρόν.

Ὁ Σερινύ εἶχε ψυχὴν εὐγενὴ καὶ εὐθείαν· ἡγάπα δὲ τὴν Ἑλένην, διότι ὁ ἔρως δὲν ἐξαρθῆται οὔτε ἀπὸ ἡμᾶς οὔτε ἀπὸ τὴν θέλησίν μας, καὶ διότι δὲν ἔχομεν ἐπ' αὐτοῦ καμμίαν ἐξουσίαν· καὶ τὴν ἡγάπα ἀσκόπως, οὕτως εἶπεν, χωρὶς νὰ ἡξέυρη ποῦ θὰ τὸν ἔφραγεν ὁ ἔρως του. Ἀλλ' ὁ ἔρως του τὸν ἔφραγεν εἰς βάρβαρον, καὶ αὐτὸς ἐπασχε σιωπῶν, διότι ἐμάντευσε τὴν Ἑλένην, καὶ τὴν ἡγάπησε μὲ καθαρότητα καὶ μὲ τιμὴν. Ἐγκλημα ἐθεώρει τὸ νὰ προσπαθῇ νὰ παρασύρῃ τὴν ὠραίαν ἐκείνην νέαν κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν ψυχὴν, εἰς τὸ νὰ λησμονήσῃ τὸ ἱερώτερον χρέος της. Ἐνθυμεῖτο ὅτι καὶ ὁ πατὴρ του εἶχε τὴν κόμην λευκὴν, καὶ ἐσέβετο ἔτι μᾶλλον τὸν στρατηγὸν Σαινγγερὰν.

Ἐντοσούτω καθ' ἑκάστην παρευρίσκοντο εἰς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ οἱ δύο, πολλάκις δὲ καὶ μόνον· καὶ αἱ δυνάμεις τῆς Ἑλένης παλαιούσης, καὶ δεινοπαθούσης, ἐξιντλούντο ἀδιακόπως.

Μαν ἐσπέρην ὁ στρατηγὸς ἡγοπόρησε νὰ ἐπιστρέψῃ· ὁ δὲ Σερινύ ἐλθὼν καὶ ἰδὼν μόνον τὴν Ἑλένην, ἐστάθη εἰς τὸ κατώφλιον διατάζων ἕαν ἔπρεπε νὰ ἐμβῇ· ἀλλ' ὁ ὑπῆρέτης τὸν εἶχεν ἤδη ἀναγγεῖλει. Εἰσελθὼν ἐχαιρέτισε τὴν κυρίαν καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν ἄλλην ἀκρὰν τῆς ἐστίας· ἠθέλησε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ πραγμάτων ἀδιαφόρων, ἀλλ' οἱ λόγοι ἐξέπνεαν εἰς τὰ χεῖλη του, διότι δὲν ἔβλεπε παρὰ τὸ ὠραῖον πρόσωπον τῆς Ἑλένης, ὠχρὸν ἀλλὰ γαλήνιον, ἐχούσης τὰ βλέμ-

ματα προσηλωμένα εἰς τὸ τέκνον της τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας της, καὶ σκεπτικῆς. Ἡ δοκιμασία ἦτον βεβαίως πολλὰ δεινὴ, καὶ ἰδρὼς φλογερὸς ἔφραγεν ἀπὸ τὸ μέτωπόν του.

Ἀλλ' εἰς τὴν καρδίαν της Ἑλένης τί συνέβαινε τότε; Ποία ἐμπνεύσις θεῖα ἦλθε τὴν κρίσιμον ἐκείνην ὥραν εἰς βοήθειάν της; Ποθεν ἐδυνάσθη τὴν δύναμιν καὶ τόπον θάρρους; Ὅποιαν προσευχὴν ἀπεύθυνε εἰς τὸν Θεόν; Τοῦτο ἦτον ἴσως μυστήριον, ἴσως δὲ καὶ δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν. Ἐστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν νέον, καὶ τὸ μέτωπόν της ἠτενοβόλει ἀγνότητα ἄρρητον. Μεγαλοπρεπὴς ἦτον ἡ θλίψις της, καὶ γαλήνια ἡ καρτερία της.

— Κύριε Σερινύ! ἀνέκραξεν.

Ὅταν ὁ νέος ἤκουσε τὴν φωνὴν ταύτην ἀνεσκήρτησεν ὡς ἂν τὸν ἐξύπνισεν αἰφνίδιος κρότος βαθεῖος ὑπνώπτοντα. Ἀνύψωσεν ἐπίσης τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀπαντήσας τὸ παρβενικὸν ἐκεῖνο πρόσωπον, ἦνωσε τὰς χεῖρας· μὴ τολμῶν δὲ νὰ γονατίσῃ ἐσηκώθη.

Ἡ Ἑλένη ἐπανελάβε·

— Κύριε Σερινύ! μὲ ἀγαπᾷς καὶ ἐγὼ . . . ὁμοίως.

Ὁ Ὀσμὸνδος ἀφῆκε φωνὴν εὐδαιμονίας καὶ ἐκστάσεως, καὶ ἠθέλησε νὰ κόμητι κίνημα· ἀλλὰ τὸ βλέμμα τῆς Ἑλένης, διατηρούσης πάντοτε ἥθος γαλήνιον καὶ εὐγενές, τὸν προσήλωσεν εἰς τὴν θέσιν του. Καὶ ἐκείνη ἐξηκολούθησε·

— Πρέπει νὰ ἀναχωρήσῃς ἀπὸ ἐδῶ, διότι ὁλόκληρος ἡ ὑπαρξίς μου εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὰ πρὸς τὸν σύζυγόν μου χρέη μου, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην μου πρὸς τὸ τέκνον μου. Πρέπει νὰ χωρισθῶμεν διότι ἐὰν μείνῃς ἐδῶ θ' ἀποθάνω.

— Ἑλένη! ἀνέκραξεν ὁ νέος μὲ φωνὴν τρέμουσαν.

— Ὁ ἀναχωρήσῃς λοιπὸν; εἶπεν ἐκ νέου διακόψασα τὸν λόγον του ἡ Ἑλένη.

— Ὅ, ὑπακούσω εἰς τὰς διαταγὰς σου, ἀπεκρίθη μὲ σιγαλὴν φωνὴν ὁ Ὀσμὸνδος.

— Εἰς τὴν παράκλησίν μου, ἐπρόσθεσεν ἡ Ἑλένη.

Καὶ ἐπανελάβε τὰς λέξεις ταύτας, «εἰς τὴν παράκλησίν μου,» μὲ φωνὴν ἱκετικὴν καὶ περιλυπὴν.

— Ὀσμὸνδος! ἐξηκολούθησε, βλέπεις ὅτι δὲν ἐδίστασα νὰ σὲ εἰπῶ ὅτι ἐπασχα, διότι ἡ εἶσαι εὐγενὴς καὶ τίμιος, καὶ τότε θὰ μ' ἐννοήσῃς, ἢ, ἐὰν δὲν εἴται τοιοῦτος, εἰμπορεῖς νὰ μείνῃς, καὶ τότε δὲν εἴται ἐπίστροφος . . . Ἐπικατάρτος ἦτον ἡ ὥρα καθ' ἣν ἐμβῆες εἰς ταύτην τὴν οἰκίαν· ναί, ἐπικατάρτος, διότι ἐγὼ ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου δὲν ἐγνώριζα παρὰ μόνον τὴν λευκὴν κόμην τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὰς αὐστηρὰς νοθεσίας τῶν καλογραιῶν. Ἦλθες σὺ καὶ μὲ ἀπεκάλυψες ζῶν νέον. Διηγείρας εἰς τὴν καρδίαν μου αἰσθήματα τὰ ὁποῖα δὲν ἐνόησα κατὰ πόδον, ἀλλ' ἔπειτα ἐστερήθη καὶ τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν μου, ἐστερήθη τὴν ἀφροντισίαν καὶ εὐθυμίαν μου, δὲν μ' εὐχαριστεῖ πλέον τίποτε. Ἦμην μελαγχολικὴ χωρὶς νὰ ἐννοῶ διὰ τί· παρετήρησα ὅτι ἡ ταράχη μου ἦν ὅταν ἦσο παρὼν, ἡ καρδία μου ἐξωγοῦτο, καὶ μ' ἐφαίνετο ὅτι τὸ αἶμα ἐπάγωνεν εἰς τὰς φλέβας μου. Ἰδὲ τότε ὅτι σὲ ἡγάπων, καὶ μ' ἐκυρίευσε φόβος.

Κατανυκτικὴ ἦτον ἡ ἀφελὴς αὕτη ὁμολογία, καὶ σπαρτακάρδιοι οἱ γλυκεῖς καὶ ἀληθεῖς λόγοι οἱ ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὰ χεῖλη της· ὁμοιάζον ἐξομολόγησιν. Ἰπερᾶνω τοῦ ἀνθρώπου ὅστις ἤκουεν, ὑπῆρχε καὶ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἤκουεν ἐπίσης. Πρῶτη αὐτῇ, μεταξὺ αἰγῆς ἐρισήμου, εἶπε «μὲ ἀγαπᾷς,» ἀλλ' ἡ βραχεία αὐτῇ φράσις καταδείκνυσεν ὅλην τὴν ἀγνότητα τῆς ὠραίας ψυχῆς της, καὶ ὅλην τὴν γαλήνην τῆς καρτερᾶς συνειδήσεώς της.

Ὁ Ὀσμὸνδος τὴν ἠτένιζε, καὶ δάκρυα ἔρρεαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἡ Ἑλένη τὸν ἶδε καὶ εἶπε·

— Κλαίεις Ὀσμὸνδος; Πρέπει λοιπὸν νὰ σὲ διδάξῃ μία γυνὴ μὴ παθοῦσα ποτὲ, νὰ ἴσῃ γενναῖος καὶ καρτερικὸς εἰς τὰς λύπας; Ἀναχώρησε! ὁ Θεὸς προσδιώρισε τὴν τύχην ἐνός ἐκάστου, καὶ δὲν ἔχομεν δικαίωμα νὰ τὴν ἀλλάξωμεν. Ὁ Θεὸς μ' ἔδωκε πλησίον ἐνός γέροντος διὰ νὰ τὸν ἀγαπῶ ὡς θυγάτηρ καὶ νὰ τὸν σέβωμαι ὡς πατέρα. Ὁλόκληρος ἡ ζωὴ μου εἶναι ἀφωσιωμένη εἰς τὴν εκπλήρωσιν τῶν χρεῶν μου. Ὅ, παρελθὼς, Ὀσμὸνδος, ἐνώπιόν μου, ὡς ὄνειρον, ἀλλὰ τὴν ἐνθυμήσιν σου θέλω διατηρῆσαι χωρὶς νὰ εἶμαι ἐνοχὸς ἢ δυστυχῆς. Ὑγίαινε!

— Ναί! ὑγίαινε! ἐπανελάβε ὁ Ὀσμὸνδος σπυγγίσας μὲ τὴν χεῖρά του τὰ δάκρυά του· εἶσαι καθαρὰ καὶ ἀμώμητος ὡς ἄγγελος, καὶ ἡ καρδία μου ἦλθε πρὸς σὲ ὡς ὑπάγει ὁ ἄρρωστος εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ναί, Ἑλένη, σὲ ἀγαπῶ, καὶ τώρα ὅτε θ' ἀναχωρήσω, τολμῶ νὰ σὲ τὸ εἰπῶ κατὰ πρόσωπον· ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη αὐτῇ καὶ τὰ λόγια ὅσα μὲ εἶπες, θὰ μὲ χρησιμεύσουν ὡς φυλακτήριον ἐφ' ὅλης μου τῆς ζωῆς. Ὅ, ἐξευγενίσῃς τὴν ψυχὴν μου, θὰ μὲ ὑποστηρίξῃς εἰς τὰς δεινὰς δοκιμασίας εἰς τὰς ὁποίας ἐνδέχεται νὰ μὲ ῥίψῃ ὁ Θεός. Τὸ ὄνομά σου καὶ ἡ μνήμη σου θὰ ἦναι πάντοτε μαζί μου ὡς δύο πτέρυγες ἀγγέλου φύλακος. Ἀφες, ἀφες νὰ τρέξουν τὰ δάκρυά μου· διότι ἀπὸ τὴν λύπην μου ἀντῶ ὅλην τὴν δύναμιν καὶ ὅλον τὸ θάρρος μου. Ἑλένη! αὐριον θ' ἀναχωρήσω, θὰ φύγω μακρὰν ἀπ' ἐδῶ. Αὐριον, Θεοῦ θέλοντος, θ' ἀνακινήσῃς τὴν γαλήνην σου πλησίον τοῦ ἀνδρός καὶ τοῦ τέκνου σου· αὐριον δὲν θὰ μὲ ἐνθυμήσῃς πλέον παρὰ ὡς ἐνθυμεῖται τις φίλον του. Ἀλλ' ἐγὼ . . . ἐγὼ θὰ λέγω· ἡγαπήθην ἀπὸ τὴν ἀγγελικὴν ἐκείνην ψυχὴν.

Ἡ Ἑλένη ἤκουε σιωπῶσα.

— Ναί, ἡγαπήθης, εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλὴν, ὡς ἀγαποῦν οἱ δυστυχεῖς διὰ τὰ πάσχον· . . .

Ὁ Ὀσμὸνδος τὴν ἐπλησίασε, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἦτον ὀλιγώτερον ὠχρόν.

— Δός με τὴν χεῖρά σου, Ἑλένη, εἰς σημεῖον ἀποχαιρέτισμῶ καὶ ἐνθυμήσεως. Ὅ, ἐνταμνωθῶμεν ἄ, ἄ γε ποτὲ;

— Ἐὰν ὄχι εἰς τὴν γῆν, ἀπεκρίθη ἡ Ἑλένη, βεβαίως εἰς τὸν οὐρανόν.

Καὶ σηκωθείσα ἐπίσης, ἔβαινε βραδέως τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Ὀσμὸνδον, ὅστις ἐκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπ' αὐτῆς.

— Ὑγίαινε, εἶπεν ἀναχωρῶν, ὑγίαινε! . . .

Ἐνταῦθα διέκοψα τὴν ὁμιλίαν μου, καὶ εἶπα εἰς τὸν Ῥεῦθάλ.

— Ἡ τετάρτη πράξις ἤρχισεν ἀργότερα σὲ διηγοῦμαι καὶ τὰ λοιπὰ.

— Διὰ τί ἀργότερα; μὲ ἀπεκρίθη· τώρα σὲ παρακαλῶ, τί μᾶς μέλει διὰ τὴν τετάρτην πράξιν;

— Βλάσφημι καὶ βάνδαλι! ἀνεφώνησα· ἔρχεσαι ἀπὸ τὴν Μεξικὴν, καὶ λαλεῖς οὕτω διὰ τὴν τετάρτην πράξιν τῶν Ὑγερότων! Κατ' εὐτυχίαν εἶμεθα μόνοι· διότι ἂν σὲ ἤκουε κανεὶς, θὰ κατεστρέφεσο διὰ παντός. Τὸ κατ' ἐμὲ θέλω νὰ τὴν ἀκούσω καὶ σὲ ἀφίνω.

— Καὶ ποῦ θὰ συμπαραβρεθῶμεν ἐκ νέου;

— Ἐδῶ, εἰς τὸ τέλος τῆς πράξεως.

— Ὑπαγε λοιπὸν ν' ἀκούσῃς τοὺς Ὑγερότους, μὲ εἶπεν· ἐγὼ δὲ θὰ ὑπάγω νὰ τὴν ἰδῶ καὶ νὰ τὴν οἰκτείρω.

Μόλις ἐτελείωσεν ἡ πράξις, καὶ ἐπανῆλθα ὅπου ἤμην καὶ πρὶν. Ὁ Ῥεῦθάλ μ' ἐπερίμενεν.

— Εὐγε! ἀνέκραξεν ἐφοδούμην μήπως δὲν ἔλθῃς! ὦ φίλε μου! Πόσον μ' ἐφάνη περίλυπος καὶ δυστυχὴς καθ' ὅλην τὴν τετάρτην πράξιν! Τὴν ἐδωκεν αδιακόπως ἦτον πλέον γλωμῇ, τὸ σῶμά της ἐφαίνετο ὅτι ἐφρίσσει, καὶ αἱ χεῖρές της ἦσαν ἠνωμέναι ὡς ἂν ἤθελε νὰ προσεχυθῇ.

— Ἐλα νὰ καθήσωμεν, εἶπα εἰς τὸν Ῥεῦθάλ. Ποῦ ἀρῆκα τὴν διήγησίν μου;

— Ὁ Ὀσμὸνδος εἶχεν ἀναχωρήσει...

— Ναί, καὶ ἡ Ἑλένη ἔμεινε στηριζομένη εἰς τὴν ἐστίαν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα ξηρούς καὶ ἀπλανεῖς· ἀλλ' ἡ ὠχρότης της ἦτον μεγίστη. Ὅστις ἤθελε τὴν παρατηρήσει ὀλίγον μόνον θὰ ἐνόει πόσον φρικώδης ἦτον ὁ πόνος τῆς καρδίας της, καὶ ὅτι προσποιτῆ ἦτον ἡ ἐξωτερικὴ ἐκείνη ἀταραξία. Ἡκρόαθη ἕως οὗ ἔπαυσε καὶ ὁ κρότος αὐτὸς τῶν βημάτων τοῦ νέου, ἐβρίσphen ἀνῆσυχά καὶ λυπηρὰ περὶ αὐτὴν τὰ βλέμματά της, καὶ καλύψασα τὸ πρόσωπον μὲ τὰς δύο χεῖρές της, ἔκλαυσε πικρῶς. Τὴν ὥραν ἐκείνην καθ' ἣν εὐρίσκετο μόνη, ἡ γενναϊότης καὶ τὸ θάρρος της τὴν ἐγκατέλιπον· δὲν ἦτον πλέον ἡ ἰδίᾳ ἐκείνη γαληνιαία καὶ ἀτάραχος γυνή, τῆς ὁποίας οὐδὲ μία λέξις δὲν ἐπρόδιδε τὴν ταραχὴν, τὴν ὁποίαν ὑπεστήριζεν ἡ ἀκλόνητος ἰδέα περὶ τῶν χρεῶν της καὶ ἡ καθρότης τῆς συνειδήσεώς της!

Ἐκάθησε μηχανικῶς, καὶ ἀνέκραξε· — ὦ ἐμὲ μου! ὦ ἐμὲ μου! Ἐπειτα ἐκυψεν, ἀνεσήκωσε τὸ τέκνον τῆς τοῦ ὁποίου ἐπλῆξε κυλιόμενον, καὶ προσηλώσασα ἐπ' αὐτοῦ τοὺς ὕγρους ὀφθαλμοὺς της·

— Ταλαίπωρον τέκνον! εἶπε περιπτυχθεῖσα αὐτό, σὺ εἶσαι ἡ μόνη χαρὰ καὶ ἡ μόνη εὐτυχία μου! ὦ! μείνε εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός σου! Στρέψε πρὸς αὐτὴν τὸ καθαρὸν καὶ ζωηρὸν βλέμμα σου! Σὺ μόνον ἡμπορεῖς νὰ δώσῃς εἰς αὐτὴν δύναμιν διὰ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ὑπομένῃ πάτιχουσα! Ναί, γλυκὺ καὶ ἀθῶον πλάσμα, ἐξάπλωσε τὰς μικρὰς σου χεῖρας διὰ νὰ τὰς φιλήσῃ, καὶ νὰ τὰ ἐνώσῃ μὲ τὰς ἐδικὰς της διὰ νὰ προσεχυθῇ. Τέκνον μου, πρὸ ὀλίγου μ' ἐδίδες θάρρος, τώρα μὲ δίδεις καὶ καρτερίαν. Σὺ εἶσαι δύναμις καὶ ζωὴ τῆς μητρός σου.

Τὴν ὥραν ἐκείνην εἰσελθὼν ὁ στρατηγός, — Εἶσαι μόνη, Ἑλένη; ἠρώτησεν.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΚΑΘΟΛΙΚΟΝ ΠΑΝΟΡΑΜΑ

ΤΩΝ

ΑΘΗΝΩΝ.

— 0 —

Ἄν τις ξένος ἐμελέτα ἐκ τῶν πολιτικῶν μας ἐφημερίδων καὶ οὐχὶ ἐξ αὐτοφίσεως τὴν κατάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πολλὰ στρεβλὴν ἰδέαν ἤθελε σχηματίσει περὶ αὐτοῦ. Διὰ τί δέ; Διότι τὰ πολιτικὰ πάθη εἶναι τόσο σφοδρὰ παρ' ἡμῶν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἄλλως μετρίους, ὥστε δὲν δύνανται εὐκόλως οἱ τὰ τῆς ἡμέρας γράφοντες νὰ προσέξωσι καὶ εἰς ἄλλο τι παρὰ τὸ χρῆζον διορθώσεως εἰς τὴν ὑψηλὴν πολιτικὴν, καὶ εἰς ἄλλο τι παρὰ τὸ ἄξιον αὐστηρᾶς κατακρίσεως εἰς τὴν χαμηλὴν διοικητικὴν ἐπιστήμην. Πολλὰ διὰ τοῦτο τῶν ὑπαρχόντων ἢ τῶν λεληθότως ἀναφανομένων καλῶν, μάλιστα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πρωτεύουσῃ, μένουσιν ἀπαράτηρητα καὶ ἀνεκτίμητα. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσι. Δὲν κράζουσι βέβαια γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, δὲν φέγγουσι τόσο, ὅσον ὁ ἥλιος, ὁ ἐκβιάζων τὴν ἑαυτοῦ πρόσοψιν καὶ ἀπὸ μέρους τῶν σφόδρα ἀδιαφόρων ἀνθρώπων. Ἀλλ' ὅμως πρόκεινται τὰ οἰαδήποτε ταῦτα καλὰ, τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἡμεῖς σήμερον κατὰ νοῦν, κινούντες ἐνταῦθα τὸν κάλαμον, πρόκεινται μετριοφρόνως εἰς πᾶν εὐαίσθητον ὄμμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἀπαξιοῖ νὰ τὰ προσβλέψῃ καὶ μίαν κἄν στιγμὴν. Ἄς μὴ τ' ἀφήσωμεν ἡμεῖς τὸ ὑλάχιστον παραπονεμένα· ἄς τὰ ἀξιῶσωμεν ἐνὸς βλέμματος. Θέλουσι κἄπως καὶ αὐτὰ, ὡς καὶ ἡ καλλονὴν ἔχουσα σεμνὴ παρθένος, νὰ μὴ μένωσιν ἀπαράτηρητα. Ἄν δὲ ἡ ἐδικὴ μας πρὸς αὐτὰ προσοχὴ εἶναι μικρὰ διὰ τὴν τὸν κόρον γεννώσαν συνήθειαν, ἄς προμηθεύσωμεν εἰς αὐτὰ ἄλλους, εἰ δυνατόν, θερμότερους λάτρεις ἐκ τῶν ἀπόντων.

Αἱ Ἀθηναί, τὸ ἀσπάσιον τοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς πρᾶγμα καὶ ὄνομα, ἂν δὲν εἶναι πλέον αἱ παλαιαὶ ἐκεῖναι αἱ γεγραφαὶ καὶ ἰοστέφανοι τοῦ Πινδάρου Ἀθηναί, ἂν δὲν εἶναι αἱ θυλασται καὶ πολυῦμοι τοῦ Ἀριστοφάνους, ἂν δὲν εἶναι ἡ Ἑλλάς Ἑλλάδος τοῦ Περικλέους, εἶναι ὅμως πόλις μεγάλη ὄντως θέλγητρα ἔχουσα διὰ τὸν φιλόπατριν Ἕλληνα, τὸν ὅχι μεμψίμοιρον πολίτην, τὸν ὅχι ἀνυπόμονον καὶ θέλοντα πᾶν τὸ ἄωτον τῶν ἐλπίδων του ἐν ἀκαρεῖ τῷ χρόνῳ νὰ καταφθάσῃ. Δὲν εἶναι πλέον σήμερον αἱ Ἀθηναί ἡ ἄσκημος ἐκείνη ἐπαρχιακὴ τῶν Τούρκων πόλις ἡ πενιχρῶς δεχομένη

καὶ κατοικίζουσα εἰς τὸν ἄθλιόν της Χαστεκίειον περιβολὸν ἓνα ἢ δύο Φραγκικοὺς κωμῳλοῦς ὡς ἐπισημότατα ὄντα. Δὲν εἶναι ἡ λυπηρὰν θεὰν παρέρχουσα εἰς ἓνα ἢ δύο κατ' ἔτος Εὐρωπαίους περιηγητὰς καθέδρα Τουρκικοῦ βοεβόδα. Εἶναι ἀπὸ τοῦ 1835, δηλαδή ἀπὸ δεκαεπτὰ ἤδη ἐνιαυτῶν, κατοικία τριάκοντα χιλιάδων ψυχῶν, τοῦ ἀνθους τοῦ Ἑλληνικοῦ, καὶ τῆς ὑπερτάτης ἐξουσίας καὶ πολλῶν πρέσβων καὶ πρακτόρων ἀξιοπρεπῆς ἑδρα. Νὰ μὴ τῆς δώσωμεν τὸ ὄνομα βασιλεύουσα; Νὰ ἔχῃ ἀκόμη τὸ σεμνὸν τοῦτο ὄνομα μόνη ἢ παρὰ τὸν Βόσπορον πλουσία δούλη; ... Φορεῖ ἡ ἡμετέρα πόλις ἐπὶ κεφαλῇ βασιλικὸν στέφανον τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀκρόπολιν μὲ τὰ ἐξέχοντα ἀρχιτεκτονικὰ θαύματά της, α Ὡστ' ἂν ἀναβλέψῃς, ὦ νάννε, ποτὲ εἰς αὐτὰ, στραγγουλεῖς τὸν λαϊμόν σου!

ἔχει ὡς φρουρὸν ὄρθιον τὸν εὐγραμμὸν κῶνον τοῦ Λυκαβηττοῦ πλησιέστατα· ἔχει ἐν μετρίᾳ ἀποστάσει μέγαν μεγαλωστί τεταμένον πρὸς ἀνατολὰς τὸν πορφυρόχρουν περὶ δυσμὰς ἡλίου Ὑμηττὸν, ἔχει πρὸς Βορρᾶν καὶ Δύσιν τὰ σοβαρώτερα τοῦ Πεντελικοῦ καὶ τοῦ Πάρνηθος ὄρη, καὶ τὴν ποικιλόσχημον καὶ μετριοφρονεστέραν συζυγίαν τοῦ Κερυδαλοῦ καὶ Αἰγάλεω. Τί δέ; Ἐκ πολλῶν μερῶν καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως, ὅπου καὶ ἂν σταθῶμεν, καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ἐν τῷ προαστείῳ τῆς Νεαπόλεως πλανώμενοι, δὲν βλέπομεν πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὴν γλαυκὴν τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου θάλασσαν, καὶ τὴν μητέρα τοῦ δικαίου Αἰακοῦ Αἴγινα, καὶ τὴν κοσμοπεριβόητον Σαλαμίνα, καὶ ἀπωτέρω δὲν κατοπτρεύομεν, καὶ τοὶ πεζοὶ καὶ χθαμαλοὶ μένοντες, τὴν ὀρεινὴν τῶν παλαιῶν καὶ νέων Πελοποννησίων χερσονήσον οὐχὶ πλέον ὡς ἐχθρὰν ἀλλ' ὡς φίλην; — Ἄς ἔλθωσι τώρα πολλοὶ Εὐρωπαῖκα ἢ ἄλλων ἡπείρων πόλεις νὰ ἐρίσωσιν ὡς πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν ἀπόψεων μετὰ τῶν Ἀθηνῶν μας. Δύο ἢ τρεῖς, τῇ ἀληθείᾳ, ὅχι πλείότεραι! Ἴσως δὲ οὐδὲ τούτοις παρουσιάζονται ὡς πρὸς τὴν καθαρὰν αὐτῆς καὶ διαυγῇ ἀτμοσφαῖραν, ἥτις μένει ἀνέφελος καὶ τὰς πλείστας τοῦ χειμῶνος ἡμέρας. Θέλεις καὶ δάσος, ἀναγνώστα, πλησίον; ἔχεις εἰς 15 λεπτῶν ἀπόστασιν τὸν μέγαν καὶ φαῖον ἐλαιῶνα. Θέλεις καὶ λόφους νὰ ἡλιάζεσαι, (ὦ, ἐγὼ συχνὰ ἡλιάζομαι!) ἢ νὰ ἀερίζεσαι εἰς δικόφρους τοῦ ἐνιαυτοῦ ὥρως κατ' ἀρέσκειαν; ἔχεις ἀπωτέρω μὲν τὸν θρησκευτικὸν Κολωνὸν μὲ τὸν τάφον τοῦ ἀρχαιολόγου Μυλλέρου κατεστειμένον, πλησιέστερον δὲ τὸν σοβαρὸν Ἀρειὸν Πάγον μὲ τὰς λαξευτὰς κλίμακας τοῦ προσηλιδυγμένου ὅπου στρατιῶται παλαιοὶ φουστανελλοφόροι ἐμφιλοχωροῦντες κλέα ἀνδρῶν νεώτερα συχνὰ ὑποτον. θορύζουσιν. ἔχεις καὶ τὸν τῶν Νυμφῶν προσηνέστερον λόφον, ὅπου ὅμως εὐσχήμως παράμειβε τὴν ἐκ τριβῆς συχνῆς ὑαλίζουσαν πέτραν, μὴ τινα τῶν ἐγκύων Ἀτθίδων παρεμποδίσῃς ἀπὸ τινος γνωστοῦ ἐνταῦθα δεισιδαιμονικοῦ καθίσματός τε καὶ ὀλισθήματος. Ἄν δριμύτερον δὲ προβαίνων φθάσῃ ἢ τὸν τῆς Πνυκὸς νοστιάριον πέτρον, ἢ τὸν ἀνοικτότερον τοῦ Φιλοπάπου βουνόν, ἢ δεξιόθεν ἐλικοδρομῶν κατάλαβε τὴν ἀκρὰν τοῦ ἀστεροσκοπείου. Πρὸς ταῦτα τὰ μέρη ἀπερ-

χόμενος διὰ μέσου ληίων πρασίνων καὶ πολλῆς παρούρας κοκκίνης τὴν ἀνοιξίν, καὶ ἀπαθῆς τις καὶ δυσκίνητος ἂν εἶσαι τὴν ψυχὴν, ἀναγκάζεσαι πάλιν γλυκεῖαν ἀνάγκην, νὰ ἀναπολῇς τότε γενναίους στοχασμοὺς καὶ περὶ τοῦ ὄγκου τῶν Καισαρείων χρόνων ὅτε προσβλέπεις τὸ κολοσσαῖον μνημεῖον τοῦ Σύρου ἀνδρός, καὶ περὶ τῆς Δημοσθένους φιλοπατρίας ὅτε ἀναβαίνεις τὰς σωζομένας ἐν τῷ αὐτοφύει βράχῳ κορυφάτας τοῦ πολιτικοῦ βήματός του βαθμίδας, καὶ περὶ τοῦ Σοφοκλείου δὲ πάθους, ὅτε ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ Οἰδίποδος ἀκούεις ἀκόμη καὶ τώρα παναληθεῖς τὰς ἐν τοῖς κήποις τοῦ Ἀκαδημοῦ ἐκεῖ πλησίον καὶ ἀμπελώνι κελαδούσας γλυκερῶς ἀηδόνας· καὶ περὶ νεωτέρας τέλους ἐπιστήμης καὶ προοδευτικῆς τάσεως, ὅτε ἀνω τὸ ὄμμα τείνεις πρὸς τὸ γλαφυρῶς πεποικιλμένον κατοικητήριον τῆς ἀστρονομίας. Νὰ προσκαλέσω πάλιν Εὐρωπαῖας πόλεις εἰς ἔριν καὶ διὰ τὰς ἡδὴ καταλεχθείσας ἐμφύχους τοποθεσίας; Ἀλλ' ἄς μεταβῶ εἰς τὰ ἐντός.

Καλλίστην θεωρῶ τὴν ἀπὸ δυσμῶν ἐκ τοῦ ἐλαιῶνος πρόσοψιν τῆς πόλεως, μάλιστα μετὰ μεσημβρίαν. Ἀνάμεσα τῶν δένδρων βλέπεις ἐκεῖθεν ἱκανὰς τῶν μειζόνων τῆς πόλεως οἰκοδομῶν μὲ εὐχάριστόν τινα ἐξ αὐτῶν τῶν ἐλαιῶν σχηματιζομένην διακοπήν. Ἀπωτέρω ἢ ἀκρόπολις ὅλη χρυσόχρους τότε φαίνεται καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ ὀπισθέν της μελανοῦ εἰσέτι Ὑμηττοῦ ἐπεριδεδυμένη, καὶ θαρρεῖς, ξένη, κινεῖται κ' ἐκείνη πρὸς σὲ καθ' ὅσον καὶ σὺ πλησιάζεις. Ἄν δὲ ἐμβῇς ἐκ τῆς Ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς, θὰ μετανοήσῃς, ὦ ξένη. Ὀλίγην μόνον ἀπόλαυσιν ἀπολαύσας ὡς ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ὁησείου τὸ ὁποῖον ἐκ δεξιῶν σοὶ παρουσιάζεται αἰφνιδίως πως ἅμα κάμψῃς ἐν λοφιδίον, ἔπειτα ἐμβάλλεσαι εὐθὺς εἰς ἀθυρίαν καὶ ἀηδίαν πολλήν· καὶ ἰδοὺ διὰ τί. Ἡ Ἑρμαϊκὴ ὁδὸς, εἰς ἣν ἐμβάνεις, εἶναι μὲν μακροτάτη τῶν τῆς πόλεως καὶ εὐθεία, ἀλλ' εἰς τὸ πρὸς τὸν ἐλαιῶνα καὶ τὴν Πειραικὴν λεωφόρον εἴτε τέμας της εἴτε ἀρχὴν, ἔχει ἀσήμερος μόνον μικρὰς οἰκίας, τῆς πρώτης δηλαδή ἀνάγκης τοῦ 1835 ἔργα, καὶ κόνις ἐκεῖ πολλὴ οὐ μόνον ἐπικαθίσταται ἀλλὰ καὶ νεφελοδῶς ἀνυψοῦται ὡς ἐκ τῶν πολυπληθῶν ἀμαζῶν. Ἄλλο ἔπειτα κακόν· τὴν ἡμίσειαν σχεδὸν διανύεις ὁδὸν ἀναβαίνων, καὶ ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἀμβλείας καὶ ὀξείας ὁδῶν γωνίας προσβλέπεις καὶ τούτων στενῶν. Τρίτον δὲ κακόν, κατ' ἐμὲ ἰδιαιτῶς, τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἑρμοῦ, εἶναι ὅχι ὅτι ἔχει πρὸς τὸν μέσῳ φοινικὰ τινα ὑψηλὴν, οὐδὲ ὅτι προσώτερῳ πάλιν ἐν τῷ μέσῳ τὴν παλαιὰν ἐκκλησίαν τῆς Καπνικαρέας, (ταῦτα ἐγὼ προτερήματά της μάλλον θεωρῶ) ἀλλ' ὅτι εἰς τὸ ἄνω τέλος τῆς εὐθείας ἀπαιθῆν τὸ ὄμμα σου ἐξανόηται τὰ λευκὰ Ἀνάκτορα κατ' εὐθείαν γραμμὴν. Τοῦτο εὐρίσκω ἐλάττωμα τῆς κυριώτατον· διότι ὅταν ὁ ξένος ἐκ προοιμίων εὐθὺς κατοπτρεύσῃ ὅτι ἡ πόλις ἔχει λαμπρότατον, κορέννυται ἐξαίφνης ἡ περιέργειά του πρὸς βλάβην τῆς λοιπῆς σημασίας τῆς πόλεως. Ὅπως ὅποτε, ἄλλην εἴσοδον ἐκλεξόν, διὰ νὰ θελχθῇ περισσώτερον, ὁπόθεν κατὰ μικρὸν καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς ἀξίας λόγου προσφερομένας σοὶ δύνασαι νὰ ἴδῃς· ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ μᾶς

ἐλθὼς διὰ ξηρᾶς. Ἐσὼ δὲ τῆς πόλεως ἐμβαίνων ὁδὸν τοῦ Αἰόλου· μυθικὰ ὀνόματα, ἐξ ὧν ὁδὸς, θέλεις παρατηρήσει εὐθὺς, ὅτι το σκεδὸν τῆς ὁδὸν τὸ πρῶτον, ὅχι λίαν εὐτυχῶς ἐκλελεγμένον κατ' ἐμέ. Ἐκτὸς τούτων καὶ ἄλλαι εὐθείαι ὁδοὶ εἶναι ἐν τῷ μορφῶσθαι, ὡς αἱ λαμπραὶ λεωφόροι τῆς Ἀμαλίας. καὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἡ τοῦ γαδίου τρίτη. Αὗται δὲ ὡς καὶ ἄλλαι τινες ἔχουσι καὶ δεινροστοιχίας χαρίεσσας, (ἡ πρώτη μάλιστα καὶ τετραπλὴν) ἀλλὰ ἐκχυθὺς διακοπτομένης ἀκόμῃ. Αἱ ἰδιωτικαὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκοδομαὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στερεαὶ εὐσαι, εὐρωπαϊζοῦσι προφανῶς κατὰ τὸν ῥυθμόν, καὶ τὰ καφεῖνα μάλιστα ἐρίζουσι τῇ ἀληθείᾳ καὶ μετὰ τῶν δευτέρως τάξεως Παρισίων.

Πλατείας ὅσας καὶ οἷας θέλεις δὲν εὐρίσκεις. Ἡ τοῦ Συντάγματος ὁμῶς ἐμπροσθεν τῶν μεγάρων τοῦ ἀντακτοῦ εἶναι ἀξία λόγου μάλιστα διὰ τὰς δεινροφυτείας, ὡς καὶ ἡ ἐμπροσθεν τοῦ Νομισματοκοπείου, ἥτις ὁμῶς χρήζει πλείονος ἐπιμελείας διὰ νὰ μὴ παραμεληθῶσιν αἱ πλατάναι καὶ αἱ μεγάλα λευκαὶ καὶ τὰ ἄλλα δένδρα τῆς. Σημειωτέον ὁμῶς ὅτι αὗται αἱ πλατεῖαι αἱ δύο, καὶ τοὶ πλατεῖαι, δὲν ἔχουσι τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀλλαχού πλατειῶν. Ἡ πρώτη μόνον κατὰ τὴν ὥραν τῆς μουσικῆς περὶ μεσημέριον ὑπὸ ἀνθρώπων πολλῶν ζωοποιεῖται ἢ δευτέρῃ ὑπ' ὀλίγων συγχάσσεται, καὶ τούτων μεριμνώντων πρὸ τῆς θύρας τοῦ κεντρικοῦ ταμείου. Οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη εἶναι ἐν κέντρῳ, καὶ περιῶνται ἀμφότεραι ἐργαστηρίων πέριξ ἢ λεισχῶν. Ἰστέ το Νάυπλιον καὶ ἄλλαι τῆς Ἑλλάδος πόλεις ὑπερτεροῦσι κατὰ τοῦτο τὰς Ἀθήνας, καὶ κυρίως εἰπεῖν τὸ σταυροδρόμιον τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ εἶναι ἡ μόνη τῶν Ἀθηνῶν θέσις, ὅπου ἀλλοθὺς πληθύνει ἄγρῳ τῶν πολυσυχῶν ἢ ἄλλως λεσχηνεύοντων καθ' ὅλας σχεδὸν τῆς ἡμέρας τὰς ὥρας καὶ μὴ

ὀλίγας μὲν ἔχει εὐθείας ὁδοὺς, ἀλλ' ἔχει δύο μάλιστα τῶν καθ' ὅλας σχεδὸν τῆς ἡμέρας τὰς ὥρας καὶ μὴ καὶ μακρὰς καὶ καλῶς με πεζοδρομίας ἐστρωμέναις, ὅχι βαθύς νυκτὸς συγκροτεῖται. Ἀνεφέρμεν ἀνωτέρῳ τὴν σκεδὴν τοῦ Νομισματοκοπείου καὶ δευτέρῳ τὴν δικαστα-

τοκοπείου πλατεῖαν, καὶ δὲν δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ δ' ἐν παραθύρῳ που ὠκοδομημένον θέατρον ὑπερτερεῖ ἂν ὅχι κατ' ἄλλην ἀρετὴν, κατὰ τὸν ὄγκον τοῦ, ὡς ἡκούσαμεν, τὰ θεάτρα τῶν περὶ τὸ Ἑλληνικὸν βασιλεῖον τόπων.

Ἑκκλησίας πολλὰς μὲν ἀλλὰ μικρὰς Βυζαντινὰς βλέπεις ὅχι ὁμῶς ἀνευ χαρακτῆρος. Πολλὰς δ' αὐτῶν προσβάλλει καθ' ἡμέραν ἡ ἐπισκευαστικὴ τῶν προσοίκων μανία, καὶ ἐνίοτε μὲν ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτὰς εὐρύνει, ἄλλοτε δὲ καὶ τὰς χειροτερεῖ. Μία δὲ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐκτίσθη ἐν μέταίς ταῖς Ἀθήναις κατὰ τὸν Γοτθικὸν ῥυθμόν, ἀλλὰ στερουμένη μεγέθους, τοῦ ἀπαραιτήτου εἰς τὸν ῥυθμόν τοῦτον πράγματός, δὲν ἐμποιεῖ ὅσῃν ἐπρεπεῖ ἐντύπωσιν. Καλὰ δὲ καὶ μεγάλα τῶν Ἀνατολικῶν ἐκκλησιῶν εἶναι ἐν τῷ κτίζεσθαι τέσσαρες, καὶ ὅταν τελειώσωσιν αὗται, λέγομεν θαρρῶς, ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν θέλει ὑπερέχει διὰ τῆς τεχνικῆς αὐτῶν εὐρυθμίας ὅλης τῆς Τουρκίας ἴσως δὲ καὶ τῆς Ἑπτανήσου τῆς πόλεως διότι (ἀπλουστάτη ἢ αἰτία) ἐσχιδιάσθησαν αἱ ἡμέτεραι οἰκοδομαὶ ἢ ὑπὸ Εὐρωπαϊκῶν, ἢ ὑπὸ Εὐρωπαϊκῶς μεμορφωμένων Ἑλλήνων ἀρχιτεκτόνων, οὐχὶ δὲ ὑπὸ πρακτικῶν μόνον μαϊμάριδων, οἵτινες οὔτε γραμμῆς οὔτε συμμετρίας αἴσθημα ἔχουσι, καθὼς βλέπομεν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς πολυτελεστάτους πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετὰ ταῦτα κτισθέντας ναοὺς εἰς πολλὰ τῆς Ἀνατολῆς μέρη.

Ἄλλ' ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν σεμνύνεται μᾶλλον δι' ἄλλα τινα μὴ φαινόμενα τόσον ἐναργῶς ἢ διὰ οἰκοδομὰς. Εἶται ἐραστὴς ἐπιστημῶν; ἔχεις τότε, ὦ ἀναγνώστη, ὅχι μόνον τὸ Ὁθώνειον Πανεπιστήμιον, (πρᾶγμα ἀνέλπιστον πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν) ὅπου διδάσκουσιν οὐχὶ εἰς ἡ δώδεκα πτωχολογῶν οἰκουμένικοι διδάσκαλοι καὶ μαθηταί, ἀλλὰ τεσσαράκοντά καὶ τέσσαρες καθηγηταὶ καὶ ὁρηγῆται, πάσας τοῦ ἀνθρώπου νοὸς τὰς ἐπιστήμας· ἀλλὰ καὶ γυμνάσια βασιλικά δύο με 15 καθηγητὰς, καὶ Ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον με ἄλλους σχεδὸν τοσούτους ἀγωνιζόμενον, καὶ φιλεκαπιδευτικῆς ἐταιρείας Σχολὴν διὰ τὰ κοράσια ἰδίως με πολλοὺς ἐπίσης διδασκάλους ἐνεργούσαν, καὶ Πολυτεχνεῖον, ἐπαισθητῶς προάγον τὰς ἐλευθερίας καὶ τὰς ἄλλας τέχνας, καὶ Ἑκκλησιαστικὴν Ῥιζάρειον Σχολὴν ἐν χαριστάτῃ θέσει με τὸ ἄποπτον μακρόθεν μνημα τοῦ γερασίου Ν. Δούκα σεμνυνομένην, κτλ. κτλ. Τὰς δὲ ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ καὶ ἀλλαχού ἀξιοθέατους τεχνικὰς συλλογὰς, τὰς ἐξ εἰκόνων καὶ γυψίνων ἐκμαγμάτων καὶ ἄλλων ὀργάνων συγκεκμημένας, καὶ τὸ Ταμεῖον φυσικῆς ἱστορίας καὶ τὸν Βοτανικὸν κήπον, τὸν ἤδη γενναίως ἀναζωπυρούμενον καὶ προσκαλοῦντα συχνοὺς εἰς ἐπισκέψιν, καὶ τὴν Βιβλιοθήκην, τὴν περὶ τὰς 60 χιλιάδας τόμων περιέχουσαν μετ' ἀναγνωστηρίῳ τοῖς πᾶσι κοινού, καὶ τὸ λαμπρὸν ἀστεροσκοπεῖον, τὸ χρηρῆμα τοῦ φιλογενεστάτου ἐν Βιέννῃ Σίνα ἀνεγερθὲν ταῦτα πάντα ἡμεῖς οὐκ εὐκαταρρόνητα ἀλλὰ μεγίστου λόγου ἀξία θεωροῦμεν καὶ τὴν ἰδέαν ἔχομεν, ὅτι κατὰ ταῦτα ὑπερτεροῦμεν βεβαίως τὰς τρεῖς ἄλλας ἐστίς τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὁμοῦ λαμβανομένας, τὴν Κωνσταντινουπόλιν, τὴν Σμύρνην καὶ τὴν Κέρκυραν, καὶ τοὺς πρῶ-

Δημόσια οἰκοδομήματα ἀξία θεᾶς δὲν λέγω ὅτι δὲν ἔχομεν, ἀλλ' εἶναι ἐσκορπισμένα εἰς διάφορα μέρη καὶ πρέπει ν' ἀναζητηθῶσι κοπιωδῶς. Μετὰ τὰ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου καὶ με Δωρικὺς κίονας κεκοσμημένα Ἀνάκτορα, (τὰ ὅποια ὁμῶς ἐντὸς μᾶλλον εἶναι μεγαλοπρεπῆ ἢ ὅτι ἐξώθεν φαντάζουσι) προσέχει τὸ Πανεπιστήμιον με δύο Ἰωνικοὺς πρὸ τῆς εἰσόδου κίονας τοιούτους, ὁποίους ἀμφιδέξασθαι ἂν ἔχῃ τὸς καλοὺς καὶ εὐρύθμους ἄλλῃ πόλιν τοῦ κόσμου. ἔχει δὲ ὁ ναὸς οὗτος τῶν Μουσῶν εἰς τὰ πλάγια τοῦ καὶ δεινροφυτείας δύο ἐν περικλειστοῖς χώροις καὶ ἐντὸς τοῦ ἐνὸς τούτων στήλην μαρμαρινὴν εἰς τιμὴν τῶν πεσόντων στρατιωτῶν τοῦ ἱεροῦ λόγου, τὸ μόνον νεωτερικὸν μνημεῖον ἐντὸς τῆς πόλεως, ἀνεγερθὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου. Ἐπειτα μνημονεύεται πάντως τὸ Στρατιωτικὸν ὡς καὶ τὸ Πολιτικὸν Νοσοκομεῖον, τὸ δεύτερον καὶ με ἀξιόλογον δεινροφυτον περιβόλον, τὸ σοβαρὸν Νομισματοκοπεῖον, τὸ ἰδιότροπον τὴν κατασκευὴν Τυρλοκομεῖον, τὸ μέγιστον τοῦ Ἀρσάκη Παρθενωγέιου, καὶ εἰ τι ἄλλο τοιοῦτο ἐπίσης ἂς μὴ ἀποσιωπᾶται. Τὸ δὲ λίθινον μὲν, ἄλλως

σβυτέρως ἡμῶν ἀδελφάς. Ἄν ἐκεῖναι εἶναι ἀστέρες, φαίνονται ἐν νυκτί, ἡμεῖς εἴμεθα (καὶ ἄνευ κόμπου εἰρήσῃ τοῦτο) ἥλιος φέγγων ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ. Ἀποδείξει δὲ τοῦτο, ὅτι εἰς ἡμᾶς συρρέουσιν οἱ φιλομαθοῦντες ἀπὸ Βηρυτοῦ ἕως Ζακύνθου καὶ ἀπὸ Ἰακίου ἕως Καΐρου. Ὅλων τῶν μερῶν τούτων αἱ τυπογραφίαι μόλις ἴσως ἀποτελοῦσι τὸ ἥμισυ τῶν παρ' ἡμῖν. Αἱ δὲ ἐταιρίαι ἡμῶν ἢ τε ἀρχαιολογικῇ, ἢ ὑπὲρ τῶν παλαιῶν μνημείων τὸ κατὰ δύναμιν φροντίζουσα καὶ τὴν ὑπαρξίν της ἐκ διαλειμμάτων διατρανοῦσα· καὶ ἡ φιλεκαπιδευτικῇ, τῆς ὁποίας δόμος περικαλλέστατος ἤδη ἀνεγέρθη τῇ γενναίᾳ τοῦ Ἀρσάκη δαπάνῃ, καὶ ἡ τῶν ὡραίων τεχνῶν, ἢ πρὸς καιρὸν ἡσυχάζουσα, εἰς ὅλας ἐκεῖνας τὰς χώρας γενναίους αὐταὶ τρέφουσι συνδρομητάς καὶ εὐεργέτας, ἀναγνωρίζοντας τὸ ἐν κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς ὑπάρχον ἐνταῦθα. Τίνος καρδίᾳ ἀναλογιζομένου τὰς μεγάλας τοῦ γένους ἐλπίδας δὲν πάλαι ἔσω τοῦ στήθους παλμὸν ἱερὸν; Τίς μακρόθεν ἐρχόμενος καὶ βλέπων μάλιστα ἐν ἑορτῇ τινι τὸν στρατὸν ἡμῶν, καὶ τοὺς πολίτας καὶ τοὺς μουσοτρόφους μαθητάς ἐλευθέρως κινουμένους εἰς τὰς ἀγυῖας τῶν ζωῶν Ἀθηνῶν, δὲν μεταλαμβάνει τῆς κοινῆς εὐφροσύνης;

Εἶναι Κυριακῇ. Συνέζελλε, ξένε, μετὰ ἐγγχωρίων καλῶς ἐστολισμένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν εἰς τὸν κοινὸν τῶν Πατησίων περίπαιτον. Συνακροάσου τὴν Εὐρωπαϊκὴν μὲν καθόλου, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐθνικούς τινας σκοποὺς παίζουσιν μουσικὴν μετὰ τοῦ βασιλέως προβαίνοντος ἐρίππου εἰς τὴν κοινὴν εὐθυμίαν. Θάυμασον τὸ κάλλος τὸ σωματικὸν τῆς ἐκλεκτῆς τῶν Ἑλλήνων φυλῆς, καὶ λησμόνησον τοὺς λήρους τοῦ κατὰ φαντασίαν Ἑλληνολέτορος Φαλλμεραῦρου· καὶ θαύμασον ἐν πρώτοις μὲν (διὰ τὰ εἰπωμεν τὸ ἀληθές) τὰ εὐκίνητα καὶ υπερήρانا ἀναστήματα τῶν ἀνδρῶν καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ πρότωπά των, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ τὴν χάριν καὶ ζωηρότητα τῶν κομψῶς ἐνδεδυμένων γυναικῶν. Ἀλλὰ δὲν θέλεις ἴσως ταῦτα ἀποφεύγεις τὸν πολὺν ὄμιλον· ὡς ὀλίγας μέλλων νὰ διατρίψῃς ἡμέρας ἐνταῦθα, τὰς κλασικὰς ἐπιθυμίας σὺ πρὸ πάντων νὰ ἴδῃς ἀρχαιοτάτας· ἐγὼ δὲ μόλις που τινὰς αὐτῶν σοὶ ὑπέδειξα. Ἔστω· εὐκαιρίαν ἰδοὺ ἄλλην εἰ καὶ ὀλιγόωρον σοὶ παρουσιάζω, καλλίστην ὅμως νὰ σὲ προφυλάξῃ ἀπὸ τῆς πολλῆς κόνεως τῶν ἤδη ἐλαυνουσῶν ἀμαξῶν πρὸς τὰς ἐξοχικὰς οἰκίας τῶν Πατησίων. Ὅπισθοχώρησον ἀτάρακτος εἰς τὰ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ πρόσσελθε μετὰ περιεργείας εἰς τὸν τεχνήντα ὀκτάγωνον τοῦ Κυρβήστου πύργον μὲ τοὺς ἀνεμικούς του θεοὺς. Μετάβηθι εἰς τὴν ὑψηλὴν πύλιν τῆς ἀρχηγέτιδος Ἀθηνᾶς· ἀλλὰ μὴ τὴν ζητήσης οὕτω, ἂν θέλῃς νὰ μὴ γίνῃς καταγέλαστος. Πύλιν τῆς ἀγορᾶς εἶπε, καὶ ὁ τυχὼν σοὶ τὴν δεικνύει. Μὴ φοβηθεῖς δὲ νὰ περάσῃς ὑποκάτωθεν της· οἱ τέσσαρες αὐτῆς κίονες ἀσφαλῶς ἀνωθέν σου ἴστανται. Ἐκ τοῦ πλησίον δὲ σὲ προσλαλεῖ (δὲν βλέπεις;) στήλη μεγάλη γραμματοσκεπάστος τὸν δασμὸν τοῦ ἐλαίου ζητοῦσα καὶ παρὰ σοῦ, ὡς ὑπολαμβάνουσά σε καλλιεργητὴν τοῦ δένδρου τῆς Ἀθηνᾶς· ἀλλ' ὁ εἰσπράκτωρ ὁ ἀρχαῖος πλέον δὲν περιμέ-

νει αὐτοῦ. Ἐλεύθερος νὰ πλανηθῇς δύνασαι καὶ πρὸς τὴν Ἀδριάνειον στοᾶν καὶ πρὸς τὰ λείψανα τοῦ Πτολεμαίου γυμνασίου, ὁποῦν καὶ εἰς αὐτὴν τινα εἰσχωρῶν εὐθαρσῶς, ἐπισκέπτεσαι τὸν λίθινον γίγαντα, τὸν ὀφιοεῖδῃ, ὅστις καὶ τοὶ γονατιστὸς διπλοῦν τὸ σὸν ἀνάστημα ὑπερβαίνει. Τοῦτον, φίλε, πολλοὶ αἰσχυντηλοὶ δὲν ἐγνώριζαν, ὡς ἐν ἰδιωτικῷ περιβόλῳ ἱστάμενον καὶ ἀποσοδοῦντα τοὺς μὴ καρτερικούς τῶν περιηγητῶν. Πολλὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἀρχαίων δὲν παρέλειψας δύναμαι νὰ εἶπω· μία ὅμως παρθενικὴν ἐρασμιότητα ἔχουσα ἀρχαιοτῆς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς πόλεως σὲ παραπονεῖται, τὸ μνημεῖον δηλονότι τὸ Λυσικράτειον, ἡ ἐρωμένη αὐτῆς τοῦ ἐκεῖ που κατοικήσαντος Λόρδου Βύρωνος. Ἐρώτα ὁδὸν Βύρωνος τοῦ ποιητοῦ, καὶ εὐρίσκεις τὴν μικρὴν κιονοστήρικτον θόλον καὶ καταλαμβάνεις προσδεδέπων αὐτὴν, τί ἐστὶ χάρις Ἑλληνικῇ. Ἀλλ' ἐνῶ σὲ λαλῶ περὶ τούτων, πῶς δὲν σὲ ἀναθιβάω καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν; Μὴ γένοιτο! Μόνος ἐκεῖ ἀνέρχεται ὅστις ἔχει αἴσθησιν, οὐδὲ στέργει πλησίον ἀνθρώπον ζῶντα καὶ φθόγγον ἀκαίριμον ἐκ τοῦ στόματός του ἐκβάλλοντα. Οὐδὲν κοινὸν ἐμοὶ καὶ σοὶ καὶ τῇ ἀκροπόλει. Μυστήρια ἐκεῖ παρὰ σοῦ μόνου ἐπόπτου ἀς τελεσθῶσιν ἐν ἀφασίᾳ σεμνῇ.

Ἰδωμεν τὰ πεζώτερα. Εἴσαι πλούσιος πολυτελῆς ἢ καὶ νῆ Δία ποδαλγὸς γέρον; ἔχεις ἐν Ἀθήναις ἀμάξας γοργὰς καὶ εὐσχήμους διὰ τὰ περιδιαβάζης ἀντὶ μετρίου ἀγωγίου, καὶ τοιαύτας ὁποίας δὲν εὐρίσκεις ἄλλαχού τῆς Ἀνατολῆς. Ἐμβαίνεις εἰς μίαν καὶ ἂν θέλῃς ἐξέρχεσαι καὶ εἰς ἀπωτέρας ἐξοχὰς εὐφροσύνης, εἰς τὴν μονὴν, φέρ' εἰπεῖν, τοῦ Δαφνίου, διὰ τὰ ἴδῃς τάφους μὲ κρίνα τῶν Δουκῶν τῆς Ἀθηνᾶς Φράγκων, ἢ εἰς τοὺς εὐόδρους Ἀμπελοκήτους διὰ τὰ ἴδῃς καθ' ὁδὸν τὰ τῆς πλουσίας Δουκίσσης τῆς Πλακεντίας ἀλλόκοτα ἐκεῖνα παλάτια, εἰς τὴν Κηφισίαν, τὴν ἀείποτε δροσερὰν διὰ τὰ θαυμάσια καὶ τὰ ἐκεῖ πλησίον λατομεῖα τοῦ Πεντελικοῦ ὄρους, ἐξ ὧν ὁ σεμνὸς Παρθενὼν καὶ τὰ γεραρὰ Προπύλαια ἀνυψώθησαν εἰς αἰῶνας. Εἰς δὲ τὴν χαρίεσσαν μονὴν τῆς Καισαριανῆς πρέπει νὰ τύχῃς τῆς Πέμπτης τῆς Ἀναλήψεως καὶ νὰ συνεπιστρέψῃς ἐκεῖθεν μετὰ θιάσων Βακχικῶν πολυκρότων.

Ποῦ δὲ ἄλλου, ὃ ἀναγνώστα τῆς μοναξίας ἐραστα, ἢ εἰς τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν δύνασαι νὰ κατανοήσῃς τὸ ὕψος τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ὅτε λαβὼν αὐτοὺς ὑπὸ μάλῃς ἐξέλθῃς καὶ ἀναγνώσῃς τινα βῆσιν αὐτῶν καθήμενος φέρ' εἰπεῖν ἢ ἐν τῷ ἡχοδονήτῳ μυθῷ τοῦ παλαιοῦ Διονυσίου θεάτρου, ἢ εἰσχωρήσας εἰς κἀνὲν τῶν παραθύρων τοῦ ὀγκηροῦ φδείου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ἢ καὶ ὑπὸ τινα γιγάντειον κίονα τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς κατακλιθεῖς. Ἀλλὰ σ' ἐκόπωσα βεβαίως. Δίελθε τὴν πλησίον Ἀδριάνειον πύλιν, ἄφες τοῦ Θεσέως τὴν πόλιν καὶ τὴν περὶ αὐτῆς ἐπιγραφὴν ἂν δύνασαι ἀναγνώσων, καὶ ὑπάγε καὶ σήμερον καὶ πολλὰς ἂν θέλῃς συνεχῶς θερινὰς ἐσπέρας, καὶ θήρευσον πεζωτέρας καὶ εὐκολωτέρας ἡδονὰς εἰς τὰ τερπνὰ καταγώγια τῶν ξενωνύμων μὲν ἀλλὰ πολιτογραφηθέντων Τιβούρων καὶ

Παυσιλύπου. Ἐκεῖ παγωτὰ Εὐρωπαϊκὰ, χάρις εἰς τὸν Πάρνηθα, καὶ σφαιριστήρια μετὰ ζυθοποιίας, χάρις εἰς τοὺς ἐναπομείναντας Βαυαρὺς, ἐκεῖ καφέδες καὶ ναργηλίδες Τουρκικοὶ, χάρις εἰς τὰς παλαιὰς ἐξεις, ἀντὶ μικρᾶς λεπτῶν πληρωμῆς θέλουν σὲ ὑπερευφράνει. Ἄν δὲ εἰς τὸ πλῆθος τῶν παρακαθημένων σοὶ ἐν τὸς τῶν σκιωδῶν τούτων περιβόλων ἀναμιχθεῖς προσέξῃς ἀπὸ τῆς ἑδρας σου καὶ εἰς τὰς οὐλίας τῶν διαφόρων τάξεως ἀνθρώπων, τότε δὴ τότε, πρᾶγμα περίεργον! θέλεις ἀκούσαι μονότονον μίαν μεταβολὴν (variation) ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος· θέλεις ἀκούσαι μετ' ἐλευθεροστομίας πολλῆς συζητουμένης ὅλας τῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ Ἀνατολικῶν Κυβερνήσεων καὶ λαῶν τὰς πράξεις, ἐπικρινόμενας, ἐννοεῖται, καὶ πρὸ πάντων κατακρινόμενας μέχρις ὥρας μεσονυκτίου. Ἐπιστρέφων δὲ ἀκούεις καὶ τότε ἀκόμη ὥδᾶς τῶν κατὰ τὰς ὁδοὺς ἀπολειπομένων, καὶ ἂν εἴσαι Βυζάντιος ἢ Συμωναῖος, αἰσθάνεσαι ζωηρὰν βεβαίως εὐχαρίστησιν, διότι ὥδαι τῶν μερῶν ἐκεῖνων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θέλουν πληῆξει τὰς ἀκοὰς σου. Ὁ λαὸς ἡμῶν τελεῖ ἀκόμη φόρον εἰς τὴν μητέρα τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, τὴν Ἀσίαν, ὡς πρὸς τοῦτο τὸ κεφάλαιον. Σπανιότερον δὲ τὰς τῆς Νόρμας ἢ τοῦ Κουρώς τῆς Ἰσπάλας (συγχώρεῖ μοι τὴν νεολογίαν!) μελωδίας ψάλλουν οἱ νέοι μας· συχνότερον ὅμως φιλονεικοῦσιν ἐνθουσιωδῶς ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ ψαλτρῶν, διότι τοῦτο καὶ εὐκολώτερον, ἢ διὰ γνώσεως τοῦ σωματικοῦ κάλλους των.

Ἀλλὰ πῶς; νὰ μὴ σὲ ὑπάγω, φίλε, καὶ εἰς τόπους σπουδαιότερων συζητήσεων; Τίνι τρόπῳ νὰ κατορθώσω τοῦτο ἐγὼ, ἀρῶ εἰς κύκλους ἐκπερινούς των πολιτικῶν δὲν εἰσῆλθην ποτέ μου! Ἀλλ' ἂν ἀγαπᾷς πολιτικὰς ἀγορεύσεις ἀπὸ τοῦ βήματος, ἀνοικτὴ εἶναι ἡ εἰσοδὸς σου εἰς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Γερουσίαν. Ἐκεῖ ὅμως διατρίβοντά σε, (νὰ τὸ εἶπω, ἢ μὴ;) δὲν σὲ φθονῶ πολὺ. Ἐγὼ τοῦλάχιστον ὁ ἐν τῇ Δύσει πολιτικούς συλλόγους ἰδὼν, δὲν μένω ἐκεῖ πολὺ· διότι, ἂς εἶπω τὴν ἀλήθειαν, ἢ οἱ ἄξιοι παρ' ἡμῖν βουλευτῆραι δὲν γνωρίζουσι τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ βῆμα καὶ ἀπολείπονται αὐτοῦ, ἢ δὲν ἐμορφώθησαν ἀκόμη πολλοὶ ἄξιοι ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, καὶ οὐδὲν θαύμα· διότι ἡ Πολιτικὴ ἐπιστήμη ἐπέροχεται ὑστέρη πασῶν, ὡς τὸ ἀξιολογώτατον καὶ δυσχερέστατον φρόντισμα τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου.

Παρ' ὀλίγον ἐλησμόνησα νὰ ἀναφέρω τὴν ἀξιοθέατον τῶν νεωτέρων Ἀθηναίων νεκρόπολιν, ἂν καὶ ἄλλως συχνάκις αὐτὴν ἐνθυμοῦμαι. Αὕτη ἐπέκεινα τοῦ Ἰλισσοῦ κειμένη δεικνύει μακρόθεν τὴν πύλιν τοῦ περιβόλου της, εἰς τοὺς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ἰλισσοῦ εὐθύμους περιδιαβάζοντας· ἀλλ' ἄνευ ἐπιγραφῆς τίνος τρομερᾶς. Τὸ *lasciate ogni speranza voi ch'entrate* (μὴ φοβῶ) δὲν θὰ σὲ προσβάλῃ δυσφύμῳ. Ἐξ ἐναντίας, ὃ περιηγητὰ, καὶ ἔμβαίνεις μετ' ἐλπίδος ἀγαθῆς, ὅτι μνημεῖα Ἑλληνικῶς ἐξεργασμένα θέλεις ἰδεῖ πολλὰ καὶ καλὰ, μὲ ἐπιτύμβια ἀρχαιοπρεπῆ τε ὁμοῦ καὶ νεωτερίζοντα, καὶ θέλεις πάλιν ἐξέλθαι καλῶς διατεθειμένος πρὸς τὴν ζωὴν καὶ θάνατον, ἐν ταύτῃ μάλιστα τῇ χώρᾳ τῶν αἰωνίων ἀρμονιῶν τῆς ἀνθρωπότητος,

ἐν τῇ Ἑλλάδι. Δὲν εἶναι ἡ Ἑλλὰς πατρίς τοῦ ὁμήρου τοῦ εἰπόντος; αὐτὸν τὸν θάνατον διαφέρειν τοῦ ζῆναι;

Σὲ ὑπέθεσα ἀνθρώπον τοῦ Κόσμου, σὲ ὑπέθεσα, φίλε, ἐπιστήμονα, σὲ ὑπέθεσα πολιτικόν. Οἷας δὴ ποτε ὅμως τάξεως καὶ ἂν εἴσῃ, πολλὰς ἐν ταῖς κλειναῖς Ἀθῆναις τέρψεις ἐλπίζε· πολλὰς σκέψεις καὶ ἐλπίδας, γνώριζε βεβαίως, ὅτι θέλεις ἀναζωπυρῆσαι παρ' ἡμῖν διατρίβων, καὶ ὅταν τέλος κορσεύθῃς εἰς τὸν Πειραιᾶ καταβῇς, καὶ χαιρετῶν πρὸς τ' ἀριστερὰ τὸν τάφον τοῦ ἀθανάτου Καραϊσκάκη, ἴδῃς ἔπειτα πρὶν ἀποπλεύσης διὰ τελευταίαν ἀκρόμην φορὰν τὴν κυκλοτερῆ ταύτην παραθαλάσσιον πόλιν, ὅλην νέαν, νεωτάτην μὲ τὰς λαμπρὰς αὐτῆς προκυμαίας, μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀκατιῶν καὶ τῶν ἱστιοφόρων καὶ ἀτμοκινήτων πλοίων, καὶ μὲ τὸ μόνον ἐρείπιον τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Στυρίδωνος, ὅπου ἤρίστευσαν πρόμαχοι Ἕλληνες πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ, εἴμαι τότε βέβαιος, ὅτι σπογγίζων ἐν ἀπὸ τοῦ βλεφάρου σου δάκρυα θερμὰ κατανύξῃς, θέλεις ἀνακράξῃς μετὰ τοῦ Πινδαρου·

... Πausάμενοι δ' ἀπρήκτων κακῶν
γλυκύ τι δαμώσμεθα καὶ μετὰ πόνον,
ἐπειδὴ τὸν ὑπὲρ κεφαλᾶς
γε Ταντάλου λίθον παρὰ τις ἔτρεψ' ἄμμι· **ΘΕΟΣ,**
αἰετλάτων Ἑλλάδι μόχθον!

Κ.

ΜΕΤΑΕΟΥΡΓΕΙΟΝ

Α. ΡΑΛΛΗ.

(Στατιστικὴ Πείραις, ὑπὸ τοῦ ἐλάρχου Γ. Ἀγγελοπούλου, φρουράρχου Πειραιῶς. Ἐν Ἀθῆναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ἀρτωνιάδου, 1852.)

Ὁ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τιμῶν ἀξιωματικῶς τοῦ ἱππικοῦ, ἐλάρχος Κύριος Ἀγγελόπουλος, φρούραρχος διατελέσας ἐν Πειραιεῖ, καὶ κατὰ γενικὴν καὶ ὁμόφωνον μαρτυρίαν ἐν τοῖς δυσχερεστάτοις καιροῖς, πολλὴν καὶ ἐκνότητα καὶ φρόνησιν δείξας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σπουδαίων ἔργων του, ἐν ταῖς στιγμαῖς τῆς ἀνέσεως του συνετάξε τὴν ἄνω ἀγγελλομένην στατιστικὴν περιγραφὴν τοῦ Πειραιῶς, πᾶσι τοῖς εἴτε στρατιωτικοῖς εἴτε πολιτικοῖς διοικηταῖς ἀρίστον παράδειγμα διδούς, ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ λαμβάνωσιν ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ τόπου ὃν διοικοῦσιν. Ἐκ τοῦ κατὰ πάντα λόγου ἐπαινετοῦ αὐτοῦ φυλλαδίου ἐξέχομεν ἐν συνόψει ὅτι ὁ Πειραιεὺς, ἐκείνος ὃν πρὸ τινων ἐτῶν εἴχομεν ἰδεῖ ἐν ὅλοις ἔχοντα μίαν μόνην καλύβην, καὶ αὐτὴν ὑποσειομένην ὑπὸ τῶν κυμάτων, καὶ παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένην, ἦδη περιέχει 5526 κατοί-

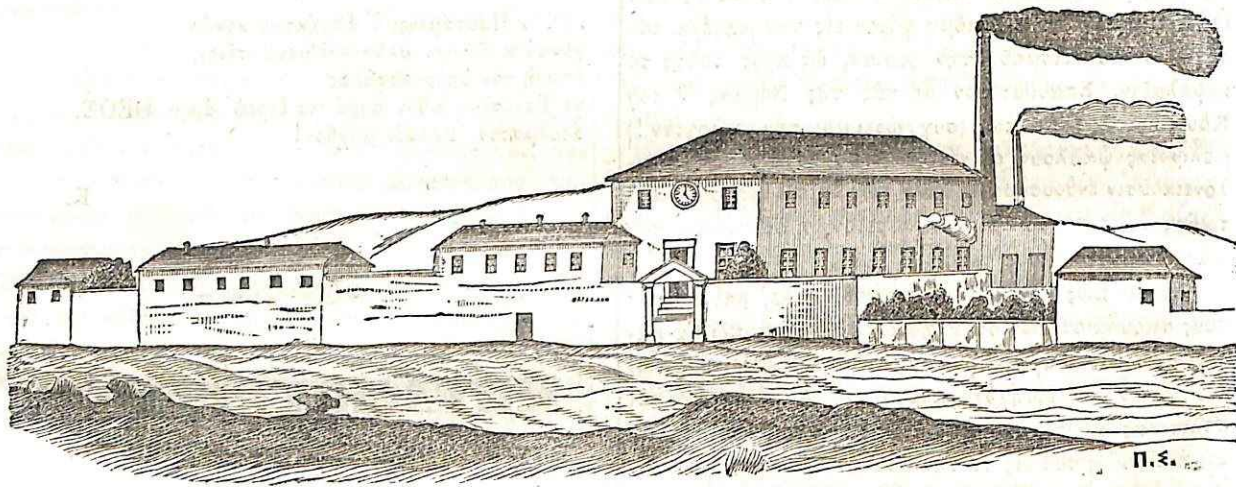
κους, 4 εκκλησίας, 5 ωραίας κρήνας, 4 δημόσια καταστήματα, 6 σχολεία, 3 ξενοδοχεία, διάφορα εργοστάσια· ο εις αυτόν ετήσιος εισπλους και εκπλους είναι 7000 πλοίων, ὧν 200 μὲν πολεμικά κατὰ μέσον ὄρον, 2500 ἐμπορικά, και 4300 ἀκτοπλοϊκά, τῶν ὁμοῦ (τῶν δύο τελευταίων κατηγοριῶν) 130,000, και περιέχοντα 30,000 ναύτας και ἱσαριθμούς ἐπιβάτας. Δέχεται δ' ἐμπορεύματα μὲν ἀξίας 3,500,000 δραχμῶν, και ἐξάγει ἀξίας 400,000. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γενομένης ἐν τῷ χθὲς και πρῶν ἐρήμῳ τοῦτω χωρίῳ προόδου, ἀς ἀρκεσθῶμεν νὰ περιγράψωμεν ἐν μόνον τῶν καταστημάτων ὅσα μνημονεύει ὁ Κ. Ἀγγελόπουλος.

Ὅταν ἀποβάς, ὡς ξένης, τοῦ ἀτμοπλοῦ, πορεύῃ τὴν πρὸς Ἀθήνας, μεταστράφητι ὀλίγον πρὸς ἀριστεράν, και θὰ ἰδῇς ἐν μέσῳ χλοερῶν και συμφύτων κήπων, τῶν μόνων κοσμοῦντων και ζωογονούντων τὸν Πειραιᾶ κατὰ τὴν θέσιν τῆς παλαιᾶς Νεκροπό-

λεως, οἰκοδόμημα μέγα και εὐπρεπές, ὃ ἀδύνατον νὰ μὴ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν σου. Ἄν δὲ ἦλθες εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπως σπουδάζῃς οὐ μόνον τοῦ παρελθόντος αὐτῆς τ' ἀριστουργήματα, ἀλλὰ και τὴν κατὰστασιν τοῦ παρόντος και τοῦ μέλλοντος τὰς ἐλπίδας, μὴ ὀκνήσῃς, ἐκτραπείς μικρὸν τῆς ὁδοῦ σου, νὰ ἐπισκεφθῇς τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, περὶ οὗ ἐρωτῶν θέλεις μάθει ὅτι εἶναι τὸ μεταξουργεῖον τοῦ Κ. Ῥάλλη. Ἄλλ' οὐχί· μὴ ἔλθῃς εἰς αὐτὸ κατ' εὐθείαν, μήπως τι συμβῇ ἀπευκαῖον, ὡς τὸ νὰ σοὶ κλεισθῇ ἡ θύρα ἐμπρὸς τῆς ῥίνος. Διότι τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο, ἐπὶ τῶν βῆσεων ὀργανισμένων τῶν ἀρίστων βιομηχανικῶν καταστημάτων, δὲν ἀνοίγεται εἰς τὴν ἀρχὴν και εἰς τὴν ἀσκοπον περιέρχεται. Ἀναζήτησον ὁμοῦ ἐν Πειραιῇ τὸν θεμελιωτὴν αὐτοῦ, Κ. Λουκᾶν Ῥάλλη, και παρ' αὐτοῦ θέλεις λάβει τῆς φιλοφρονεστάτης, και παρ' αὐτοῦ θέλεις λάβει τῆς εἰσόδου τὴν ἄδειαν. Ἐλθὼν δὲ κρούσον τὸν κώδωνα, και ἂν οὐ ἡ πύλη σοὶ ἀνοιχθῇ, και βοσκήσῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὴν ὄψιν τοῦ καλοῦ τοῦτου οἰκοδομήματος, τοῦ ἀναπολούντος σοὶ τὰς μεγάλας ἐκδόμας τοῦ ὄλβου πηγᾶς ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς

ἑσπερίας Εὐρώπης, ἀνάβηθι πρῶτον εἰς τὸ ἀνώγειον, ὅπου θέλεις ἰδεῖ τεταμιευμένην ἐπὶ διαφόρων στιβάδων τὴν πρῶτην ὕλην, πολλὰς χιλιάδας ὀκάδας βομβύκων.

ὑποθέτων δέ σε, ὡς ξένης, ποτὲ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μὴ πολυπραγμονήσαντα, ἥδη ὅταν ἀπαξ σοὶ παρουσιάσῃ ἡ εὐκαιρία, ἀναδέχομαι προθύμως νὰ σοὶ ἐξηγήσω τί εἶναι και πῶς παράγονται τὰ ὡσεὶδῇ ταῦτα ἀντικείμενα, ὃ βλέπεις ἐνταῦθα εἰς πολλὰς μυριάδας συνεσωρευμένα. Σὺ δ' ἐν τούτοις, στηριχθεὶς εἰς θάτερον τῶν παραθύρων, ἐπισκοπεῖς τοὺς περὶ κήπους, και τὸ εὐρὺ ἀλίπεδον, και ὑπὲρ τὸν ἐλαϊῶνα στίλβοντα τὸν Παρθενῶνα και τὰ μνημεῖα τῆς ἀκροπόλεως· ἡ ἐλθὼν περίφρεσ τὸ βλέμμα εἰς τὴν εὐκτιστον πολιν τοῦ Πειραιῶς, και πέραν εἰς τὴν ἀργυρῆν τοῦ λιμένος λεκάνην, και μετ' αὐτὴν εἰς τὸ πέλαγος, και τὴν σύμμετρον τῶν νήσων στεφάνην.

Ἐξωτερικὴ ὄψις τοῦ Μεταξουργείου.

λεως, οἰκοδόμημα μέγα και εὐπρεπές, ὃ ἀδύνατον νὰ μὴ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν σου. Ἄν δὲ ἦλθες εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπως σπουδάζῃς οὐ μόνον τοῦ παρελθόντος αὐτῆς τ' ἀριστουργήματα, ἀλλὰ και τὴν κατὰστασιν τοῦ παρόντος και τοῦ μέλλοντος τὰς ἐλπίδας, μὴ ὀκνήσῃς, ἐκτραπείς μικρὸν τῆς ὁδοῦ σου, νὰ ἐπισκεφθῇς τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, περὶ οὗ ἐρωτῶν θέλεις μάθει ὅτι εἶναι τὸ μεταξουργεῖον τοῦ Κ. Ῥάλλη. Ἄλλ' οὐχί· μὴ ἔλθῃς εἰς αὐτὸ κατ' εὐθείαν, μήπως τι συμβῇ ἀπευκαῖον, ὡς τὸ νὰ σοὶ κλεισθῇ ἡ θύρα ἐμπρὸς τῆς ῥίνος. Διότι τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο, ἐπὶ τῶν βῆσεων ὀργανισμένων τῶν ἀρίστων βιομηχανικῶν καταστημάτων, δὲν ἀνοίγεται εἰς τὴν ἀρχὴν και εἰς τὴν ἀσκοπον περιέρχεται. Ἀναζήτησον ὁμοῦ ἐν Πειραιῇ τὸν θεμελιωτὴν αὐτοῦ, Κ. Λουκᾶν Ῥάλλη, και παρ' αὐτοῦ θέλεις λάβει τῆς φιλοφρονεστάτης, και παρ' αὐτοῦ θέλεις λάβει τῆς εἰσόδου τὴν ἄδειαν. Ἐλθὼν δὲ κρούσον τὸν κώδωνα, και ἂν οὐ ἡ πύλη σοὶ ἀνοιχθῇ, και βοσκήσῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὴν ὄψιν τοῦ καλοῦ τοῦτου οἰκοδομήματος, τοῦ ἀναπολούντος σοὶ τὰς μεγάλας ἐκδόμας τοῦ ὄλβου πηγᾶς ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι τῆς

Οἱ βόμβυκες λοιπὸν οὗτοι εἰσὶν ἡ τελευταία κατοικία τὴν οἰκοδομεῖ ἑαυτῇ κάμψη ἡ σφηικὴ λεγομένη, πρὶν μεταμορφωθείσα καταλείψῃ τὴν γῆν, και ἀρθῇ εἰς τοὺς ἀέρας ὑπόπτερος. Ἡ κάμψη αὕτη εἶναι μέτοικος, ἐτερόχθων, εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἦν ἐντελὲς ἄγνωστος. Κατὰ μεταγενεστέρους δὲ χρόνους, οἱ τὴν ἔνδον Ἀσίαν πορθοῦντες, και μάλιστα οἱ Ῥωμαῖοι, ἀπήντων πολλάκις ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων αὐλαῖς τὰ θαυμάσια ἐκείνα ὑφάσματα, λαμπρὰ ὡς ἀργυρον, μαλακὰ ὡς χάρτην, και ἀκατάστροφα ὡς μέταλλον, και ἡγόραζον τὰ ἐλάχιστα αὐτῶν λωρία ἀντὶ ἰσοστάθμου χρυσοῦ· ἀλλὰ τὸ μυστήριον τῆς κατασκευῆς τῶν και τὴν πάτριον αὐτῶν χώραν δὲν ἐδύνατο ν' ἀνακαλύψῃσι. Τέλος ὁμῶς Ἕλληνες μοναχοὶ, περιηγούμενοι ἐπὶ Ἰουστινιανου τὰ ἐνδόματα τῆς Ἀσίας ἐπὶ σκοπῷ διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, ἔφθασαν και εἰς Κίνα, τὴν πατρίδα τῆς βομβυκοτροφίας. Ἐντεῦθεν ἔλαβον ὡς τοῦ πολυτίμου ἐντόμου, και μετακομίσαντες αὐτὰ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐδίδαν τὸν τρόπον τῆς καλλιέργειας αὐτῶν, και τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ βομβυκοτροφία και ἡ μεταξουργία ἐξετάθη κατ' ὀλίγον

ἐπὶ πᾶσαν τὴν νοτίαν Εὐρώπην, και ἐγένετο αὕτη μία τῶν πρωτίστων τοῦ πλοῦτος πηγῶν.

Τὰ ὡς τοῦ μεταξοσκώληκος, μικρὰ, στρογγύλα ὡς σπόροι, και τὸ χρώμα φαῖα, προσκολλῶνται συνήθως ὑπὸ τῆς μητρὸς δι' ἐξόδους τινὲς ὕλης εἰς τὰ κλαδιά, τὰ ὑφάσματα, ἢ ὅπου δῆποτε ἤθελε τὰ καταθέσει τὸ ἐντομον. Τὰ συλλέγουσι δὲ οἱ βομβυκοτρόφοι, διαβρέχοντες τὴν κόλλαν ἐκείνην, συνήθως δι' ὀλίγου οἴνου, και μετὰ ταῦτα ἀποσπῶνται αὐτὰ διὰ πτεροῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ τ' ἀποθέτουσιν εἰς μέγας εὐκοχὰς και στεγνὸν, μέχρις οὗ βλαστάνουσι περὶ τὸ ἑαρ' συνηθιστερον δι' ἐπισπύδεται ἡ βλάστησις αὐτῶν τεχνητῶς, πρὸς ὃ διαίρουσιν εἰς μικρὰς ποσότητας, δακτυλῆθρας, και ἐκάστη εἰς δέμα ἐγκεκλεισμένη, ὑποθερμαίνεται ἢ εἰς τὸ πῦρ, ἢ μᾶλλον εἰς τὸν κόλπον τῶν γυναικῶν. Μετὰ δύο δὲ ἢ τρεῖς ἡμέρας ῥήγνυνται τὰ ὡς, και ἐξέρπουσι μικρὰ σκώληκια ἄμορφα, εἰς ὃ προσφέρονται ἀμέσως ὡς τροφὴ τρυφερά και ἀρτίθλαστα φύλλα συκαμινέας, δις τῆς ἡμέρας ἀνανεούμενα. Ἄν δὲ διὰ μεγάλης ἐπιμελείας, διὰ καθαρότητος και διατηρήσεως πάντοτε τῆς αὐτῆς θερμοκρασίας 15—18 βαθμῶν Ῥεωμέρου, ἀνθεξωσιν εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν, και τῶν βροντῶν και τῶν ἀστραπῶν, αἵτινες πολλάκις ἐπιφέρουσι τὴν πανολοθρίαν τῶν ὠκυπόρων τούτων ὄντων, μετὰ ἐπὶ περίπου ἡμέρας ἀποκοιμῶνται, μένουσιν ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ἐν πλήρει ἀκινήσει, και ἐν τούτοις ἀπορρίπτουσι τὸν παλαιὸν σκώληκα, ἀνανεοῦνται τὸ δέμα των, και ὀγκοῦνται ἡ κεφαλὴ των. Ἐκτοτε λαμβάνουσι τὴν ὀριστικὴν των φυσιογνωμίαν, μορφήν προπετῇ τινα, και τὴν πατρίδα των Κίναν ὑπομνήσκουσιν. Μετὰ ταῦτα ἡ πρόοδος των κατὰ μικρὸν και πλάτος εἶναι ὀφθαλμοφανής, και τρεῖς ἐπαναλαμβάνεται ἡ τοῦ δέματος μεταβολὴ ἀπὸ ἐβδόμαδος εἰς ἐβδόμαδα, και ἐφ' ὅλου τούτου τοῦ διαστήματος αὖξεται ἡ τροφή αὐτῶν, ὥστε ἐν ὅλοις ὑπολογίζεται ὅτι χίλια μεταξοκάμψαι τρώγουσιν ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς των περίπου δεκάτ' ὀκάδας συκαμινούλλων· πρέπει δὲ πρὸς εὐδωσίαν των νὰ ἦναι ἡ κατοικία αὐτῶν εὐάερος, εὐκραής, και συνεχῶς νὰ καίεται ἐν αὐτῇ γλυκεῖα και ἐλαφρὴ εὐωδία, διότι τὰ εὐγενῆ ζωῖα ἀποστρέφονται τὴν ρυπαρότητα και τὴν κακὴν ὁσμήν. Τέλος μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων περιόπων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς βλαστῆσεώς των, αἱ σθάνονται ὅτι ἤγγικε τὸ πέρας τοῦ σταδίου των, και θερμὸν αἰσθάνονται πόθον ν' ἀποχωρήσωσιν εἰς ἡσυχαστήριον, ὅπου ἀπερίσπαστοι ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου τὴν θέαν και ἀπὸ τὴν τρυφὴν τῶν συκαμινούλλων, νὰ προπαρασκευασθῶσιν εἰς τὴν νέαν των ὑπαρξιν. Τότε, ὡς ἀγγέλλουσα τὴν νέαν ταύτην τῆς ζωῆς των περίοδον, ἡ οὐρά των γίνεται ὑποκόκκινος, τότε ἀμελοῦσι κατὰ γῆς ἀνέπαφα τὰ παρατεθειμένα φύλλα, και ἡ κεφαλὴ των αἵρεται πρὸς τὰ ἄνω, και ἀνίσχως κινεῖται. Καὶ ἄμα ὁ σκωληκοτρόφος ἀναρτῇ, ὡς τοῦτο συνήθως γίνεται, ὑπεράνω των θάμνων ἀπείκης ἢ θύμου ἢ ἄλλους κλάδους, ἀγαλλομένῳ παρὶ ἀνέρουσι πρὸς αὐτοὺς, και ἀρχίζουσι τὴν οἰκοδομὴν τῶν λεπτοδμητῶν μοναστηρίων των. Οἰκο-

δομοῦσι δὲ αὐτὰ οὐχὶ διὰ ξένων κεφαλαίων, ἀλλ' ἐξ ἰδίας περιουσίας, ἀρπύζοντες ἐκ τῶν ἐντοσθίων αὐτῶν τὴν οἰκοδομικὴν ὕλην, ἥτις εἶναι λεπτότατον και τριχοειδὲς νῆμα κολλώδους φύσεως. Διὰ τούτου πλέκουσι πρῶτον τι και συγκεχυμένον δίκτυον χονδρῆς μετὰξῆς, εἰς ὃ μετὰ ταῦτα ἐμπλέκουσι τὸν ὡσεὶδῇ βόμβυκα των. Ἐπειτα δὲ, κυρτούμενος δίχτυ ὁ ἀρχιτέκτων, ὥστε νὰ ἐγγίξῃ ἡ κεφαλὴ τὴν οὐρὰν του, ἀρχεται ἄγων τὴν κλωστήν του κανονικῶς, ἀλλ' ἐλικοειδῶς πρὸς δεξιὰν και πρὸς ἀριστερά, και ὥθων αὐτὴν ἐπίσης πρὸς πᾶσας τὰς διευθύνσεις, ὥστε τοῦ ὅλου κατασκευάσματος ἀποβαίνει τακτικῶς τὸ σχῆμα ὡσεὶδῆς. Ἐπαναλαμβάνει δὲ ἐξάκις τὴν ἐργασίαν ταύτην, ὥστε μέχρι τέλους ἐξαπλῇ μετὰξῆς στίβας τὸν περικαλύπτει, και περικοῦται τὸ ὅλον ἔργον ἐν ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ ἡμέραις. Ἄν ὁ σκωληκοτρόφος συγκατανεύσῃ νὰ μὴ τὸν συνταράξῃ ἐν τῷ ἀναπαυτηρίῳ του, ἐντὸς εἰκοσι ἢ εἰκοσιπέντε ἡμερῶν θέλει τὸν ἰδῇ διαρρήγνυντα τὴν μεταξωτὴν πλάκα τοῦ τῆφου του, και τὸ ἔργον ζωῦριον, εἰς εὐγενῆ νύμφην μεταβληθέν, θέλει κινεῖ χαρμοσύνως τὰς λευκὰς πτέρυγας του εἰς τὸν ἀέρα, τῆς νέας του ταύτης ζωῆς τὸν ἔρωτα ἔχον μόνον σκοπὸν, και τὸν θάνατον μόνον κατόπιν τοῦ ἔρωτος. Καὶ οὕτω θέλει μὲν ἔχει ὁ σκωληκοτρόφος τὴν φαίδραν θέαν τῶν ὑποπτέρων αὐτῶν χρυσαλίδων, και ὡς συγκομιδὴν ἄφρονον, ἀλλὰ μετὰξῆς δὲν θέλει ἔχει παντάπασιν, διότι οἱ διεσχιζόμενοι βόμβυκες παρέχουσι μόνον ἐν εἶδος στυππίου, ἀνεπιδέκτου ἀνελίξεως και κατεργασίας. Ἄν ὁμοῦ φιλοκερδέστερος εἶναι ἡ ποιητικώτερος, θέλει κατακλείσει τὸν ἀναχωρητῶν ἐκείνων ὅλον τὸ ἔθνος εἰς θερμὸν κλίμακον, και θέλει ἀποπνίξει αὐτοὺς ἡσυχρόν. Τὰ τρυφερά ζωῖα φονεύει ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης, τὰ δὲ περικαλύμματα αὐτῶν μένουσιν ἀνέπαφα, και ταῦτα εἰς τὰ εἰς πολλὰς μυριάδας ἐν τῷ ταμίῳ τοῦτω σεσωρευμένα.

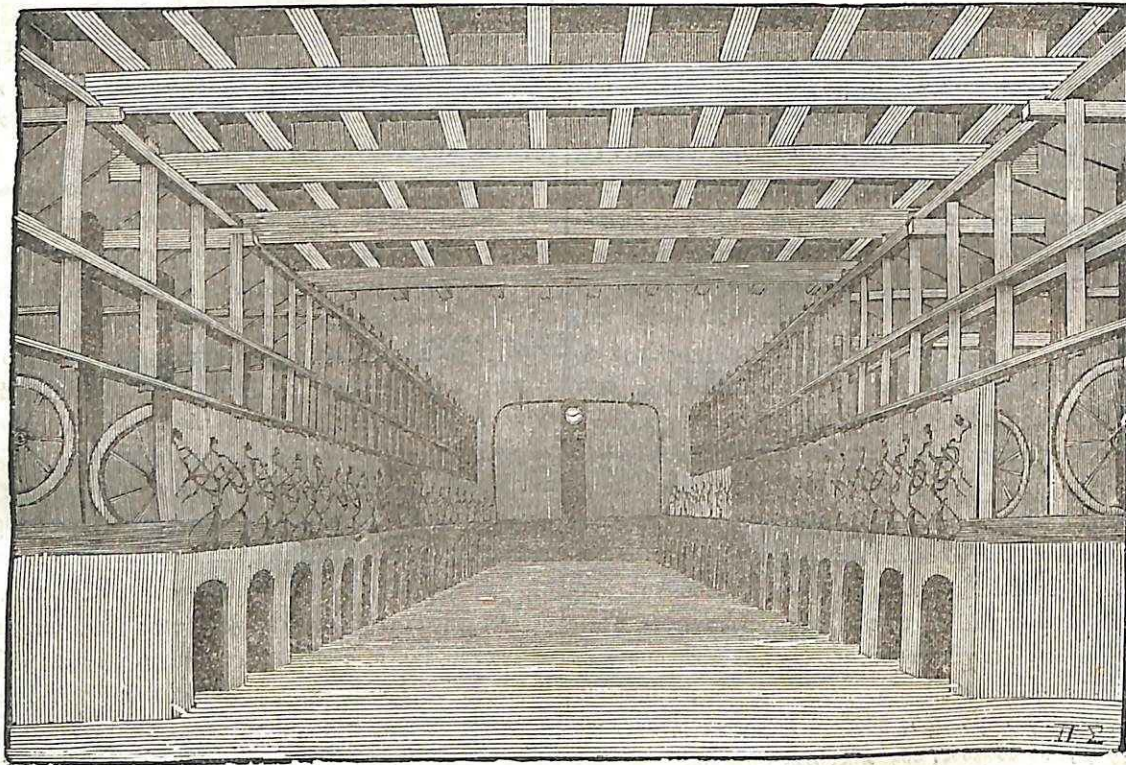
Ἄς παρακολουθήσωμεν ἤδη τοὺς βόμβυκας εἰς τὸ ἀπέναντι ἐκεῖνο οἰκοδόμημα, οὗ ὁ μὲν ἄνω ὄροφος περιέχει τὰ δωμάτια τῆς διοικήσεως τοῦ ἐργοστασίου, ἐν δὲ τοῖς προσγεῖσις τὰ εἰς οἷς γίνονται αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι. Ἐκεῖ πρῶτον γυναῖκες τινὲς ἀφαιροῦσι τὸν ἐξωτερικὸν χνού, τὸ βαμβάκιον, ὡς λέγουσι τεχνικῶς, τῆς μετὰξῆς, ἥτοι τὴν χονδρὴν και πρῶτην ἐκείνην μετὰξῆς, ἣν πλέκουσιν οἱ σκώληκες ὡς βάσιν τῶν βομβύκων αὐτῶν, ἥτις δὲ και αὕτη δὲν μένει ἄχρηστος εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἀλλὰ πωλεῖται ὡς μεταξογνάφαλον. Μετὰ δὲ ταῦτα διακρίνουσι τοὺς βόμβυκας κατὰ ποιότητάς, εἰς τὰ δόκιμα, ἢ ὡς ἐκ τοῦ κανονικοῦ και συμμέτρου αὐτῶν σχήματος ἀμυγδαλάτα λεγόμενα κουκούλια, εἰς τὰ ὀγκώδη και σκληρὰ βομβυκαλάτα, και εἰς τὰς ἐπίσης ὡς αὐτὰ εἰς παραγωγὴν μόνον εὐτελοῦς μετὰξῆς χρησίμους φολλίδας ἢ τζέπας λεγόμενας, τὰ ἰσχνὰ, ὡς μεμαρμένα, και οὐδεμίαν ὑπόστασιν ἔχοντα. Ἡ ἀναλογία τῶν ἀμυγδαλάτων πρὸς τὰ λοιπὰ εἶναι ὡς 100 πρὸς 10—20, ἥτοι ἐπὶ 100 ὀκάδων βομβύκων συνήθως 10 μέχρις εἰκοσι ὀκάδων ἀπαντῶνται οἱ κακῶς μεμορφωμένοι και ἀδόκιμοι.

Μετὰ ταῦτα μεταφέρονται οἱ δόκιμοι οὗτοι βόμ-
βυκες εἰς τὸ ἐργαστήσιον, καὶ διανέμονται εἰς τὰς
ἀναπηνιστρίδας, ἀφ' οὗ ὁμοῦς πάλιν διαιρεθῶσι κατὰ
χρώματα, εἰς λευκοὺς, τοὺς τὴν λευκὴν παράγοντας
μετάξαν, καὶ εἰς κίτρινους, ὧν οἱ λεμονόχροες εἰσὶ
λεπτοφύεστεροι τῶν βαθύ ἐχόντων τὸ χροῖμα. Ἐδῶ
ἀκολούθησέ τους, καὶ ἂν ἔχῃς τὴν πεποιθήσιν ὅτι
εἰς τῆς Ἑλλάδος τὸν πλουτισμὸν καὶ τὴν εὐημερίαν
εἶναι ἀφρευκτος ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας αὐτῆς,
ἡ μετέλλευσις τῶν ἀφθόνων θησαυρῶν, οὗς πα-
ρέχει ἡ φύσις αὐτῆς, ἡ χρησιμοποίησις τῶν εὐγενῶν
αὐτῆς προϊόντων, θέλει ἐμπλησθῆ χάρις εἰς τὴν
θέαν τῆς νοήμονος ταύτης δραστηριότητος, ἥτις σοὶ
ἀναπολεῖ τὰς βιομηχανικάς τῆς Εὐρώπης μεγα-
λουργίας.

Ἐντὸς μεγάλης τετραπλεύρου αἰθούσης, εὐαέ-

ρισσοτέρᾳ λεπτότητι 3—4 νήματα βομβυκίων, καὶ
ἐνούμενα εἰς ἓν, διέρχονται διὰ τοῦ ὑελίνου ἢ ἐλε-
φαντίνου κυρτοῦ ἄκρου μιᾶς σιδηρᾶς ῥάβδου, ἥτις ἴσται
ὀρθὴ παρὰ τὸν λέβητα, καὶ οὕτως ἀναρτῶνται εἰς τὴν
ἄνω καὶ ὀπίσω τῆς ἀναπηνιστρίδας στρεφόμενῃ ἀνέ-
μῃ. Τὸ ἄκρον τοῦτο ὀνομάζεται ὡς ἐκ τοῦ σχήμα-
τος αὐτοῦ *μυάριον*, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ εἶναι νὰ
συνδυάζῃ καὶ συγκολλᾷ τὰ ἀρχικὰ ἐκεῖνα τρία ἢ
πέντε νήματα, καὶ νὰ ὁμαλύνῃ τὴν οὕτω παραχθεῖ-
σαν κλωστήν, ἥς τὸ πάχος, ὅταν κατασκευάζεται
μετ' ἐπιμελείας, ὡς ἐν τῷ ἐργαστησίῳ τοῦ Κ. Πάλ-
λη, εἶναι μικρότερον ἀπὸ τὸ τῆς λεπτοτέρας τριχὸς,
καὶ ἥς τὸ πρῶτιστον προτέρημα εἶναι ἡ ἐντελής
ὁμαλότης.

Αὕτη ἡ κλωστή, καὶ τὰ ἐξ ὧν σύγκειται πρῶτα
νήματα, εἰσὶ τὰ ἀδιόρατα ἐλατήρια τῶν σκιρτώντων

ρου καὶ εὐηλίου, τεσσαράκοντα λέβητες ἐπὶ δύο
σειρῶν εἰς βάθος κτιστὸν ἐντετειχισμένοι, περιέ-
χουσιν ὕδωρ κήτων δι' αἵματος θερμαινόμενον, ἐν ᾧ
φαίνονται ἀδιακόπως χορεύοντες ὀκτὼ ὡς δέκα βόμ-
βυκες, καὶ εἰς τὸ τεσσαράκοντα νεάνιδες, ἐκάστη ὀπί-
σω ἐκάστου λέβητος καθημένη, βάπτουσι διηλεκτικῶς ἄ-
κρους τοὺς δακτύλους τῶν. Ἡ ἐνέργεια τοῦ θερμοῦ ὕδα-
τος εἶναι νὰ ἀναλύῃ τὴν κόλλαν δι' ἧς ὁ σκόληξ εἶχε
πῆξαι τὴν φωλεάν του, καὶ νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν εὐ-
κόλον ἀνέλκιν τῆς κλωστῆς. Ἡ κλωστή δ' αὕτη
ἐξέρχεται ἐκ τῶν βομβυκίων ἀοράτως λεπτή, πολὺ
λεπτοτέρα τοῦ νήματος τῆς ἀράχνης, ὥστε ἂν ἐξ
αὐτῆς, ἀπλῶς ὡς ἐξελίσσεται, ἦν δυνατόν νὰ κατα-
σκευασθῇ ὕφασμα, ἥτελεν εἶσθαι ὡς ἀτμός ὑφασμέ-
νος, διαφεύγων τὴν ἀρὴν, καὶ σχεδὸν καὶ αὐτὴν τὴν
δρακίν. Ἀλλὰ συνήθως συνάπτονται 5 ἕως 6 (πέντε
ἢ ἕξι λέγουσι τεχνικῶς), ἡ ὅταν ἀπαιτῆται πε-

καὶ πηδώντων ἐκεῖνων βομβυκίων, περὶ ὧν ἤθελες
εἰπεῖν ὅτι ζῶσι, καὶ φιλοπαγμονῶς ὀρχοῦνται καὶ διώ-
κονται ἐντὸς τοῦ γλαυροῦ τῶν λουτρῶνος. Διευθύντρια
δ' αὐτῶν καὶ παιδαγωγὸς εἶναι ἡ ἀναπηνιστρία, ἡ ἀ-
νελίτρια, ὡς ἐπίσης Ἑλληνικῶς ὀνομάζεται ἡ νέα
κόρη, ἥτις ἐμπρὸς τοῦ λέβητος καθημένη, καὶ φρυγάνῳ
θύμου ὠπλισμένη, συλλέγει μὲν τὰ περιττὰ κατ' ἀρ-
χὰς ἐξελίσσόμενα γνάφαλα, ἀποβάλλει δὲ τοὺς ἐξ-
αντληθέντας βόμβυκας, παροτρύνει δὲ τοὺς ὀκνηροὺς,
καὶ διαστέλλει τοὺς συμπλεκόμενους, ὥστε ἡ ἀνα-
πήνισις νὰ γίνηται πανταχοῦ ἴση καὶ ὁμοία, καὶ τὰ
νήματα νὰ μὴ διακόπτονται. Ἐξαρτᾶται δὲ τοῦτο
ἀπὸ τῆς ἀναπηνιστρίδας τὴν ἱκανότητά, καὶ μία τῶν
μᾶλλον γεγυμνασμένων, δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ
τὴν κλωστήν τῆς ἐπὶ 10, ἐπὶ 15 καὶ μέχρι 20
λεπτῶν, ἥτοι ἐπὶ μήκος 2400 καὶ 4800 μέτρων
χωρὶς νὰ τὴν διακόψῃ, ἐξαντλήσασα κατὰ τοῦτο τὸ

ῥίστημα πεντάκις καὶ μέχρι δεκάκις τοὺς βομβυκί-
ας· διότι ὑποὶ ὀλίγον ὅτι εἰς ὁμοῦς ἐν τῷ ἐργο-
στασίῳ ἀναπνέεται ἐντὸς δύο περιπτῶν λεπτῶν τῆς
ῥας. Ἐν τῶν μᾶλλον γεγυμνασμένων κορασίων τοῦ-
των μισθοδοτεῖται πρὸς 1 δραχμὴν καὶ 20 λεπ. καὶ
ἡμέραν, ἐνῷ αἱ ἀρχαῖαι, ὧν ἡ ἀνεπιδεξιότης πολ-
λάκις ζητεῖν ἀντὶ ὠφελήματος φέρεται εἰς τὸ κατὰ-
στῆμα, λαμβάνουσι καὶ μέγρι 40 λεπτῶν κατ' ἀρχὰς
τὴν ἡμέραν, ἐγχεόμεναι τὸ μὲν θέρος ἐπὶ 11, τὸν
δὲ χειμῶνα ἐπὶ 10 ὥρας, μετὰ διελήψεως τριῶν μη-
νῶν, ἀπὸ Ἰανουαρίου μέχρι Μαρτίου.

Διὰ τοῦ μυαρίου λοιπὸν διελθούσα ἡ τριπλῇ ἢ τε-
τραπλῇ ἐκείνη κλωστή, ἀναρτᾶται εἰς τὴν ἀέλην,
ἥτις στρέφεται ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν καὶ ὀπίσω ἐκάστης
τῶν ἀναπηνιστρίων. Τεσσαράκοντα ἀνέμαι εἰσὶ προ-
σηλωμένοι ἐκαστέρωθεν εἰς δύο ἄξονας, καὶ ἡ κινη-
σις αὐτῶν εἶναι κατὰ τι ἀνάλογον πρὸς τῆς γῆς τὴν
κίνησιν, διότι ἐνῷ στρέφονται περὶ ἑαυτάς, ἀνελί-
σονται τὴν κλωστήν, συγχρόνως, δι' ἀπλουστάτου
μηχανισμοῦ, διὰ τινος κυλινδρῶν ἔχοντος εἰλινοειδῆ
ἐντροπὴν, κινούνται καὶ πρὸς τὰ πρόσω καὶ τὰ ὀπίσω
διανέμονται τὴν κλωστήν ἴσως καὶ ὁμαλῶς ἐπὶ τοῦ
πλάτους αὐτῶν, καὶ μὴ ἐπιτρέπουσι νὰ σωφρήσῃ
πᾶσα ἡ μέταξιν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον. Ἡ κίνησις δι-
δεται ἤδη διὰ τεσσάρων ἀνδρῶν, καὶ δύο ὑπερρυθ-
μῶν ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου πρόκειται ἀντ' αὐτῶν ν' ἐν-
τικαταστήσῃ ὁ αὐτὸς, οὗ ὑπάρχει πᾶσα ἡ παραγω-
γὸς σκευαὶ διὰ τὸν θερμαίνοντα τὸ ὕδωρ εἰς
τοὺς λέβητας. Στρέφονται δὲ αἱ ἀνέμαι τετράκις
ταχύτερον τοῦ ἄξονος, ὥστε ἐν ᾧ αὐτὸς ἀποτε-
λεῖ 30 στροφὰς κατὰ λεπτὸν, αἱ ἀνέμαι ἀποτελοῦ-
σιν 120. Ἀναβάνουσι δὲ εἰς ἐκάστην ἀνέμῃν δύο
κλωστὶ ἀπὸ ἐκάστου λέβητος, καὶ ἀποτελοῦσι δύο
διακεκομμένα δέματα ἢ κυκλίαις, ὡς τὰς ὀνομάζουσι,
μετάξιν· ἐκάστη δὲ τῶν κυκλιῶν τούτων περιέχει 2
δράμια μέταξιν, πρὸς ὧν τὴν παραγωγὴν ἀπαι-
τοῦνται 1200 βομβυκες, ἡ βομβυκίων ἐκατὸν δρα-
μια, καὶ ἐργασία τεσσάρων ὥρων ὅταν ἡ ἀναπηνιστρία
εἶναι ἐκ τῶν ἐπιδεξίων· ἀλλὰ καὶ 5 καὶ 6 ὥρων ὅ-
ταν εἶναι ἐκ τῶν πρωτοπείρων. Ἐπομένως ἐν ταῖς
10 ἐργασίαις ὥραις τῶν χειμερινῶν ἡμερῶν ἐκά-
στη ἀνέμη ἔπρεπε νὰ παράγῃ 5 κυκλίαις, ἥτοι 125
δράμια μέταξιν, ἐν δὲ ταῖς 11 ὥραις τῶν θερινῶν
ἡμερῶν, 5 ἢ κυκλίαις ἥτοι 137 δράμια, καὶ ὅλαι αἱ
ἀνέμαι ὁμοῦ ἐν ἓν μὲν χειμῶνι 200 κυκλίαις ἢ 12
ὀκάδας μέταξιν, ἐν δὲ ταῖς θεριναῖς 220 κυκλίαις
ἥτοι 13 ὀκάδας, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν παράγει ἐ-
κάστη ἀνέμη ἐν μέσῳ ὄρῳ κατ' ἡμέραν μόνον 75 δρά-
μια, ἥτοι αἱ 40 ἀνέμαι ὁμοῦ 7 ὀκάδας κατ' ἐκά-
στην. Ἄν δὲ δεχθῶμεν ἐπὶ τῶν 9 τῆς ἐργασίας
μηνῶν 225 ἐργασίμους ἡμέρας, τὸ ὅλον τῆς ἐτησίως
ἐξαγομένης μέταξιν ἔσται 1600 ὀκάδων περίπου,
δι' ἧς πρέπει νὰ δαπανῶνται 6400 ὀκάδες βομβυκίων,
ἥτοι τριάκοντα ἑκατομμύρια καὶ ἐπτακόσια εἴκοσι
χιλιάδες βομβυκες, ἀλλὰ βομβυκες ξηροὶ, οἵτινες
ὅταν ἦσαν χλωροὶ, δηλαδή, ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς
συγκομιδῆς τῶν μέχρι τοῦ Αὐγούστου μηνός, εἶχον
τετραπλάσιον βάρος, ἢ ἐξέγχιζον 25400 ὀκάδες. Εἰ-

ναι δὲ τῆς διαφορᾶς ταύτης τοῦ σταθμοῦ ἀνάλογο
καὶ ἡ διαφορὰ τῆς τιμῆς· διότι οἱ μὲν χλωροὶ βόμ-
βυκες πωλοῦνται 4—5 δραχμῶν ὁ ὀκά, οἱ δὲ ξηροὶ
ἐννοτε μὲν 11 καὶ 12, ἀλλ' ἀπὸ τινος ἀνέβησαν εἰς
15 καὶ πορισσοτέρως· καὶ αὗται εἰσὶν ἤδη αἱ στα-
θεραὶ τῶν τιμῶν. Ἦτε εἰς προμηθεῖαν τῆς πρώτης ὕλης
ἢ καταβολὴν ἢν πρέπει νὰ δαπανᾷ τὸ κατάστημα εἶναι
περὶ τὰς 96000 δραχμῶν, ποσότης ἥτις συντελεῖ
εἰς ἐμφύχωσιν τῆς σκευαστικῆς οὐφας καὶ τῆς γεωρ-
γίας τῶν μωρεῶν ἢ δὲ λοιπῇ τοῦ καταστήματος
δαπάνῃ δύναται νὰ ὑπολογισθῇ εἰς 15 δραχμὰς κατ'
ὀκάδα, ἄρα διὰ 1600 ὀκάδας εἰς 24 χιλιάδας δραχ-
μῶν, εἰς ἧς περιλαμβάνεται καὶ ἡ ζημία ἢ ἐκ τῶν
ἐν τῆς δοκιμῆς ἀναμεμιγμένων ἀδοκίμων βομβυκίων.

Ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου δὲ τοῦτου κατ' ἐσπέρας ἐξα-
γομένη ἡ μέταξιν κατὰ κυκλίαις, μεταφέρεται εἰς τὸ
ἀπέναντι ἐκεῖνο κατάστημα, καὶ ἐκεῖ καθαρίζεται
ἀπὸ τὰ τυγόν ἐναπομείναντα ἄκρα κλωστῶν ἢ ἀνισα-
μείων αὐτῶν, στρίπτεται εἰς δέματα, καὶ τέλος κα-
τατίθεται εἰς τὴν ἀποθήκην εἰς κιβώτια, ἐν οἷς
πέζεται ὑπὸ βάρη μεγάλα, ὅπως ἀποβάλλῃ πᾶσαν
ὕγρασίαν, καὶ οὕτω τέλος ἀποστέλλεται εἰς Εὐρώπην,
ὅπου γνωστὴν καθιστῶσα καὶ τιμῶσα τὴν Ἑλληνι-
κὴν βιομηχανίαν, γίνεται δεκτὴ ὡς ἀρίστης ποιότη-
τος εἰς τὰ πρῶτιστα τῶν μετ' ἐξουσίαν τῆς Γαλ-
λίας, καὶ πωλεῖται 60 ἢ καὶ 65 φράγκων τὸ χιλιό-
γραμμον, ἥτοι τὰ 312 δράμια, ἄρα 80 περίπου δραχ-
μῶν ἢ ὀκά, ἐν ᾧ ἡ διὰ τῶν συνήθων μηχανῶν ἐν Ἑλ-
λάδι ἀνελισσομένη μέταξιν μόλις τιμᾶται δραχμῶν 30
ἢ 35, καὶ ἡ ἐτι γονδρότερη, ἥς καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ-
στῆμα παράγει μέχρι 1600 ὀκάδων ἐκ τῆς εὐτε-
λεστόρας τοῦ ὕλης, μόλις πωλεῖται 20 δραχμῶν ἢ
ὀκά. Ἄρα τὴν ὅλην τοῦ καταστήματος εἰσπραξίν ὑ-
πολογίζομεν εἰς 147'000 δραχμῶν, ἐν ᾧ ἡ δα-
πάνη τῆς πρώτης ὕλης καὶ ἡ τῆς ἀνελίξεως συμ-
ποσοῦται κατὰ τὰς ἡμετέρας θεωρίας εἰς 120 χι-
λιάδας δραχμῶν, εἰς ἧς πρέπει νὰ προστεθῇ εἰσέτι
ἡ δαπάνη τῆς ἀποστολῆς καὶ τὸ τελώνιον τῆς ἐξ-
αγωγῆς.

Ἦτον ἐποχὴ κατ' ἣν τοιαύτη ἦτον ἡ τιμὴ τῆς
μέταξιν, ὥστε ἂν, ὡς ζῆνε, σοὶ παρουσιάζετο ἡ Ἀ-
φροδίτη μετὰ τῶν πέπλων ἐνδεδυμένη, καὶ σοὶ ἐ-
κείνη ἡ αἰετις μετὰ τῆς φορέτης καὶ τοῦ φορέ-
ματος, ἴσως, ἂν παρήλας μάλιστα τῆς εὐφροσύνης
χιλιάδας τὰ ὄρεα, δὲν σὲ ἀδικῶ ὑποπτεύων ὅτι, τὸ
δεύτερον ἤθελες ἐκλέξαι, διότι ὁ πέπλος ἐκεῖνος ἐ-
τίματο ἑκατοντάδων χιλιάδων δραχμῶν. Τοῦτο δὲ
ἦν ὅτε τὸ σπέρμα τοῦ εὐγενούς τοῦτου προϊόντος ἐ-
κρύπτετο εἰς τὰς ἀγνώστους ἐσχάτας τῆς Ἀσίας.
Ἀλλ' ἤδη, ἀφ' οὗτου τοσοῦτον ἐπολλαπλασιάσθη, ὥ-
στε πᾶσα σχεδὸν ἡ εὐκαρὸς ζῶν ἐκαλύφθη ἀπὸ
μωρεῶν δάση, καὶ πᾶν σχεδὸν στήθος γυναικείου ἀπὸ
τὸ προϊόντων, ἢ ἐκλογῆς σου δύναται νὰ εἶναι αἰσθη-
ματικώτερη, διότι τοσοῦτον ἐξέπεσαν ἡ τιμὴ του,
ὥστε ὡς βλέπομεν, μόλις ἀμείβει τοὺς ἀγῶνας τῶν
ἐργαζομένων αὐτὸ, καὶ τὸ προκείμενον κατὰ τῆμα
μετὰ τριετὲς ζημίας, μόλις ἦλθεν εἰς ἰσορροπίαν, καὶ
ἤδη ἐπιφέρει καὶ τινὰ κέρδη, ἢ δὲ διατήρησις του

δύνανται μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς πατριωτικῆς ἀφοσιώσεως ἢ ὡς βιομηχανικῆς κερδοσκοπίας ἔργον.

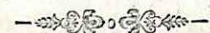
Κατὰ τὰς ἐπιχειρηματικὰς ὡς πρὸς τὰ κοινούλια καὶ τὴν μεταξὺν παρ' ἑμὶν οἰκονομικὰς διατάξεις, τὰ κοινούλια δεκατίζονται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, τὸ δὲ δέκατον ἐνοικιάζεται, καὶ ἐπιφέρει εἰς τὸ ταμεῖον περίπου 200 χιλιάδας δραχμῶν ἐτησίως. Ἐξήγόμενα δὲ, τελωνίζονται πρὸς 60 λεπτά ἡ ὁκτὶ (ξηρὰ), καὶ ἡ μεταξὺ ἐξαγομένη, οἷας δὴποτε ποιότητος καὶ ἂν εἴναι, ἀποφέρει τελώνιον 1 1/2 δραχμὴν ἡ ὁκτὶ. Ἀς παρακολουθῶμεν ὅμως ποσότητά τινα, ἔστω 440 ὁκτὰδες βομβύκων ἀπὸ τῆς συγκομιδῆς των μέχρι τῆς τελευταίας των τύχης, ὅπως ἐννοήσωμεν τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐνέργειαν τῆς φορολογίας. Ἄμα συγκομισθέντες οἱ βομβύκες οὗτοι δεκατίζονται, ἐπομένως μένουσι 400 ὁκτὰδες. Αἱ 400 δὲ αὐταὶ ὁκτὰδες μετ' ὀλίγον ξηραίνονται, καὶ μένουσι μόνον 100 ὁκτὰδες, τιμώμεναι 4500 δραχμῶν. Αὐταὶ ἂν ἐξαχθῶσι, πληρόνουσι φόρον πρὸς 60 λεπτά τὴν ὁκτὶ, ἥτοι 4 τοῖς ἑκατόν, ἐν ὅλοις λοιπὸν 60 δραχμάς, ὥστε μένει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην (πλὴν τῆς δαπάνης τῆς ἀποστολῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν) κερφάλαιον 1440 δραχμῶν.

Ἄλλ' ἂν αἱ 400 αὐταὶ ὁκτὰδες, αὐτίνες ἐξηράνθησαν εἰς 100, κατεργασθῶσι εἰς μεταξὺν, θέλουσι παράξει 25 ὁκτὰδες μεταξὺν. Ἡ δαπάνη τῆς κατεργασίας εἶναι, ὡς εἶπομεν, δι' ἑκάστην ὁκτὶ 15 δραχμῶν, ἄρα διὰ τὰς 25 ὁκτὰδες 375, καὶ τὸ τελώνιον 37 1/2, ἥτοι ὅμοῦ 412 1/2. Ἡ δὲ τιμὴ τῆς πωλήσεως των 25 ὁκτὰδων εἶναι 2000 δραχμαὶ, καὶ ἀφαιρέσει τῆς ἀνω δαπάνης (ἐπίσης ἀνεξαρτήτως τῆς δαπάνης τῆς ἀποστολῆς, ἥτις ὅμως εἶναι φυσικῶς τῷ λόγῳ ἐλάσσων διὰ τὴν μεταξὺν ἢ διὰ τοὺς βομβύκας), μένει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην κερφάλαιον 1587 1/2 δραχμῶν, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ὑπ' αὐτὴν τὴν ἐποψὶν συμφερότερον τῷ εἶναι νὰ μεταβάλλῃ τοὺς βομβύκας του εἰς μεταξὺν παρὰ νὰ τοὺς ἐξάγῃ ἀκατεργάστους, τὸ δὲ δημόσιον ἐξ ἐνκνίτης ζημιούται μᾶλλον ἀντὶ νὰ ὠφεληται ὅταν ἐξάγῃται μεταξὺν ἀντὶ των βομβύκων, διότι ἐπὶ τῆς αὐτῆς ποσότητος λαμβάνει 37 1/2 ἀντὶ 60 δραχμῶν. Ἐξάγεται ὅμως ἐκ των διατάξεων τούτων ἐπίσης, ὅτι εἰς τὸν μεταξουργὸν συμφέρει μᾶλλον νὰ κατεργάζηται καλὴν ἢ κακὴν μεταξὺν, διότι δι' ἀμφοτέρως πληρόνει ἴσον τελώνιον. Καὶ ἐκ τῆς δὲ τούτου ἀναγκαίου εἶναι νὰ πεισθῶσιν ὅλοι οἱ εἰς ἀνελίξιν μεταξὺν ἀσχολούμενοι, πόσον συμφερότερον τοῖς εἶναι νὰ κατεργάζωνται αὐτὴν διὰ μηχανῶν, καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ ἀρχαίου καὶ βαναύσου τρόπου ὃν μεταχειρίζονται οἱ στήνουντες τὰ πρόχειρα αὐτῶν ὃν ἐργοστάσια ἐν ταῖς τριόδοις. Ἐπειδὴ αὐτοὶ ἀντὶ 3 ἢ πέντε βομβύκων, μεταχειρίζονται εἰς ἑκάστην κλωστήν των 20 καὶ τριάνοντα, ἐπειδὴ δὲν διακρίνουσι τοὺς καλοὺς των κακῶν, καὶ τοὺς ἐξιντλοῦσι μέχρι τῆς ἐσχάτης οὐσίας των, διὰ τοῦτο αἱ 400 ὁκτὰδες βομβύκων παρ' αὐτοῖς ἀντὶ νὰ δίδωσιν 100, δίδουσιν 125 ὁκτὰδες, καὶ ἕκαστος ἐργάτης ἀντὶ νὰ παράγῃ 75 δράμια, παράγει σχεδὸν μίαν ὁκτὶ τὴν ἡμέραν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅλην τὴν δαπάνην αὐτοῦ δι'

ἑκάστην ὁκτὶ, τὸν μισθὸν τοῦ ἐργάτου, τὴν καύσιν μὲν ὕλην κτλ. μόνον πρὸς 3 δραχμάς, πάλιν τὸ σύνολον τῆς δαπάνης διὰ τὰς 125 ὁκτὰδας ἀναβαίνει, μετὰ τῆς ἀγορᾶς τῆς ὕλης καὶ τοῦ τελωνείου, εἰς 6560 δραχμάς, ἐν ᾧ τὸ ὅλον τῆς ἀξίας τῆς μεταξὺς ταύτης πρὸς 35 δραχμάς τὸ πολὺ τὴν ὁκτὶ, συμποσούται εἰς μόναν 4385 δρ., ὅπερ ἐστὶν ἡ κατασκευὴ τῆς κακῆς καὶ χονδρῆς μεταξὺς εἶναι ἐπιζήμιος ἀντὶ ἐπικερδοῦς, ὅταν αἱ τιμαὶ των βομβύκων εἰσὶ τόσον ὑψωμέναι.

Ἡ διὰ μηχανῶν ὅμως ἀναπήνισις, ἐκτὸς ὅτι εἰς τὸν ἐργολάβον ἀποφέρει ὄφελος καὶ οὐχὶ ζημίαν, ἔχει προσέτι τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἀποφέρει τὸ ὄφελος τοῦτο, ἀφ' οὗ κινήσῃ πρὶν δραστηρίως τὸν τροχὸν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας, καὶ ἀφ' οὗ προσφέρῃ αὐτῇ φόρον 15 δραχμῶν κατ' ἑκάστην ὁκτὶ. Διὰ τοῦτο χαρμόσυτος ἀγγελία εἶναι, ὅτι ἀγγλικὴ ἐταιρεία ἡγόρασε τὴν ἐν Κερκυραϊκῷ ἀπέραντον οἰκίαν τοῦ Κ. Κατακουζηνοῦ, καὶ μεταβάλλει αὐτὴν εἰς ἀναπηνιστήριον τετρακκοσίων λεβήτων.

(Ἀκολουθεῖ).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΠΙΛΙΞΗΣ.

Ἀνέβαλε μέχρι τοῦδε ἡ Πανδώρα νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ἀποδιώσεως Κωνσταντίνου τοῦ Ἰωάννου, διότι περιέμενε τὴν χάριν τῆς εἰκόνης αὐτοῦ. Ἐκαστος Ἕλλην εὐγνωμόνων, θέλει ἐγγράξῃ εἰς τὴν μνήμην του τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου τοῦ μεγάλου αὐτοῦ εὐεργέτου, ὡς ἔχει ἐγκεκαταγεμένους εἰς τὴν καρδίαν του τὰς εὐποιίας αὐτοῦ. Τὴν δημοταλεσπύτην κηδεὶν του προέπεμψαν ἐν Ἀθήναις, Ἀυλικοὶ, Ὑπουργοί, πάσης τάξεως καὶ παντὸς βαθμοῦ πολῖται, καὶ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ του δύο ἀπηγγέλησαν ἐπικηδεῖοι λόγοι, ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ νεοεισερχομένου ἐπικηδεῖος καὶ καθηγητοῦ Κ. Νεοφύτου Βάμβα ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἁμβωνος, ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Ρίζου ῥαγκαθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ. Τὸν δεύτερον τοῦτον δημοσιεύομεν ὡς συγκεφαλαιούμενον ἐν συνόψει τὸν ἐνάρκτον καὶ ἀγαθοποιὸν βίον τοῦ μακαρίτου.

ΕΠΙΤΑΦΕΙΟΣ.

Εἰς τὸν τάφον τοῦτον, περὶ ὃν ἀντηχοῦσιν ὁλοφυρτοὶ συγγενῶν, θρῆνοι ὀρφανῶν ἐκ νέου ὀρφανευθέντων, εὐλογίαι πτωχῶν βοηθουμένων, ἀσθενῶν περιθαλπομένων, ἔρχομαι καὶ ἐγὼ, ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου κληθεὶς, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἐν αὐτῷ εὐεργετηθείσης πατρίδος, νὰ καταθέσω τὸν ἔσχατον φόρον εὐγνωμοσύνης.

Ὁ ἀνὴρ ὃς δημοτελῶς προεπέμφθη εἰς τὴν τελευ-

ταίαν του κατοικίαν, ὑπὲρ οὗ πᾶν στόμα ἀνοίγεται εὐφημόν, πᾶσα καρδία πάλαι εὐγνωμοσύνην, καὶ οὗ τὸ ὄνομα ἐγγράφει ἡ Ἑλλάς ἐν ταῖς χρυσαῖς δέλτοις των μεγάλων εὐεργετῶν της, οὐδ' ἐξ ἐπιστήμων ἔφυ γονέων, οὐδ' εἰς ἐπίσημόν τινα ἐτάχθη ποτὲ ὑπουργίαν, οὐδ' ἠτύχησε μεταλαβὼν οὐδ' αὐτῶν των πρώτων τῆς παιδείας ἀρχῶν. Ὑῖος πένητος λιθοουργοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἀποχειροβίωτος καὶ αὐτὸς κατ' ἀρχάς, καὶ τῆς πατρικῆς βαναυσουργίας διάδοχος, λόγῳ ὑγείας παρητήθη αὐτῆς μετ' ὀλίγον, ἀλλ' ἐτάχθη ὡς ὑπηρέτης παρ' ὕψαντ', ὅστις τὸν ἐμισθοῦται ἕνα παρὰ κατ' ἡμέραν. Αὕτη ἦν ἡ πρώτη ἀφαστηρία τῆς περιουσίας του. Τὸν δ' ὅσο-λὸν τοῦτον τριχοτομῶν, (προσθέτω ταύτην τὴν λεπτομέρειαν, διότι ἀπὸ παιδὸς ἤδη χαρακτηρίζει τὴν μέλλουσαν δίαιταν τοῦ ἀνδρός) τὸν ὅσο-λὸν τοῦτον τριχοτομῶν, δύο μὲν ἄσπρα αὐτοῦ διετῆρει πρὸς θεραπείαν των ἰδίων αὐτοῦ ἀναγκῶν καὶ ὀρέξεων, ἐν δὲ ἐδίδεν ὡς τακτικὴν σύνταξιν εἰς τὴν πενόμε-νην μητέρα του, ἥς αἱ εὐχαι, ὡς μέχρι των ἐσχάτων του ἡμερῶν μεθ' υἱικῆς φιλοστοργίας ἀπεμνημόνευε πάντοτε, τῷ ἀπέδωκεν μυριοπλάσιον τὴν εὐσεβῆ δωρεάν. Κατ' ὀλίγον δ' ἀπὸ ὑπηρετοῦ ἐγένετο μαθητῆς, καὶ ἀπὸ μαθητοῦ σύντροφος τοῦ κυρίου του, καὶ ἔπειτα ἀρχηγὸς καταστήματος, εἰς ὃ ἐδωκε γυμνασιακὰς διὰ τοὺς τότε καιροὺς διαστάσεις, ἐργαζόμενος συγχρόνως διακοσίους ἰστούς. Μετὰ ταῦτα δ' εὐδὴ εἰς τὸ μέγα ἐμπόριον, ἐν ᾧ ὑπέστη μὲν πολλὰς πολλὰς τύχης μεταβολάς, ἀλλ' ὑπερίσχυ-σεν αὐτῶν, διὰ τῆς εὐφυίας, τῆς ἀκαμάτου φιλοπο-νίας, τῆς αὐστηρίας του οἰκονομίας, καὶ τῆς ἐτι αὐστηροτέρας του τιμιότητος. Πολλὰς μέχρι θανάτου του ἐνεκαυχᾶτο ὅτι διήλθεν ὅσον σχεδὸν αἰὶνα βίου ἐμπορικῶς, πολυπαθὺς μὲν καὶ τεταραγμένους πολ-λάκις, ἀλλ' ἐφ' οὗ οὐδὲνα ποτὲ ᾔδικησε, καὶ τὸ ὄνομα του ἀκλήιδωτον διετῆρσεν. Οὕτω προέκυψε βαθμὸν καὶ οὕτω προσεκτήσατο πλοῦτον μυριοτάλαντον. Ἀλλὰ τότε μάλιστα ἐδείχθη ἡ εὐγενὴς τοῦ ἀνδρός τούτου φύσις. Ὁ τυφλὸς πλούτος, ὅταν δὲν φωτίζεται ἀπὸ τὴν δαδὰ τῆς παιδείας καὶ ἀγωγῆς, ἀποβαίνει ἀγέρωχος, φίλαυτος, ἀνιερὴς καὶ τετυφωμένος. Ἀλλ' ὡς ἄλλοτε εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι εἰπεῖ περὶ ἄλλου ἐπίσης βαθυπλούτου καὶ γενναίου φύου αὐτῶν εὐεργέτου, Ἡρώδου τοῦ Ἀστικοῦ, οὕτω καὶ ἡδὴ δυνάμεθα οὐχ ἥττον εὐθέως νὰ εἰπῶμεν περὶ τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου τοῦ Ἰωάννου, ὅτι ὁ πλοῦτος ἀνέβλεψε παρ' αὐτῷ. Τῷ ὄντι, ὅταν βλέπωμεν τὴν ἀρετὴν λατρευμένην ὑπὸ ψυχῆς καλλιεργηθείσης δι' ἀγωγῆς, τὴν παιδείαν ἐκτιμωμένην ὑπὸ πεπαιδευμένου νοός, οὐδαμῶς ἐκπληττόμεθα ὅτι εὐγενὴς σπέρμα εὐγενὴ παρήγαγε τὸν καρπὸν. Ἀλλ' ὁ τὰς μεγάλας ἐντολὰς τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας ἀσκῶν, ἀμύνητος εἰς τὰ θεωρητικὰ τῆς φιλοσοφίας μυστήρια, ὁ τὴν παιδείαν μεγαλομερῶς προσπατεύων, ἀγευστος παιδείας αὐτός, καὶ ἐπιπροσθύντα ἔχων προσέτι τὸν ὄγκον τοῦ πλούτου, ἑκείνος κέκτηται ἀναμφισβητήτως ψυχὴν εὐγενῆ, διοῶσαν καὶ μαντεύουσαν ὅτι οἱ ἄλλοι διδάσκονται. Οὕτως ἰδὼν τὰς προσπαθείας

του ἀνῶθεν εὐλογηθείσας, καὶ τὴν ἀφθονίαν συρρέουσιν παρ' αὐτῷ, ὁ προκείμενος ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει νεκρός, οὐ μόνον δὲν ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ τεταμένον καὶ ἀμετάλλευτον τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ τάλαντον, οὐ μόνον κατ' εἰσήγησιν τῆς καρδίας του ἠθέλησε νὰ διαθεσῇ αὐτὸ ὑπὲρ των ἀναγκῶν τῆς πατρίδος, τοῦ ἔθνους του, ἀλλὰ καὶ των ἀναγκῶν τούτων τοῦ ἔθνους του διειχθεὶς πεφωτισμένος ἐκτιμητής, ἐνόησεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ αὐτονομία ἐν τῷ φωτισμῷ λαβούσα τὴν γέννησιν, ἐν τῷ φωτισμῷ ἔπρεπε νὰ τελειωθῇ.

Ἄν κατὰ τὸν μέγαν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους κατακλυσμὸν οἱ ἐνδοξοὶ ἐκείνοι φυγάδες, οἱ εἰς Ἱταλίαν περιώσαντες τὰ κειμήλια τῆς ἀρχαίας φιλολογίας, ἦσαν οἱ ἑσχατοὶ ἐν Ἑλλάδι των μουσῶν μύστικα καὶ θιατῶται, ἂν μετ' αὐτῶν εἶχον συναποδημήσει ὀριστικῶς καὶ αἰμουσται, τὸ νέφος τῆς βαρβαρότητος πικνούμενον ὀσημέρι, ἤθελε καταβιβάσει τοὺς ἠττηθέντας εἰς τὴν βαθμίδα των νικητῶν, ἤθελε ἀποπνίξει πᾶσαν συναίσθησιν ἐθνισμοῦ, καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἡ τύχη θὰ ἦτον ὅποια τοσούτων ἄλλων ἔθνων, ἐνδόξων τὸ πάλαι καὶ πολυκρότων, ἄτινα ὅμως, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐνσκηψίᾳ ἐπ' αὐτὰ καταιγίδι παρόλεψαν παρ' ἐκυτοῖς ἀποσβεσθεῖσαν τῆς παιδείας τὴν δαδὰ, ἐστερημένα ἐν τῷ χειμῶνι τοῦ μόνου τούτου ἀσφαλοῦς ὁδοῦ, κατεποντίσθησαν μέχρι τέλους, καὶ ἐξέλιπον ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἡ συγχωνευθέντα μετὰ των ἀγροίκων κατακτητῶν αὐτῶν, ἡ διόλου καταστραφέντα. Ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅταν τὸ βαθύτερον τῆς δουλείας σκότος ἐπυκνώτο ἐπ' αὐτῆς, ἔμεινε πάντοτε, ἀμυδρὸς μὲν λάμπων, ἀλλ' οὐχὶ ποτε δύσας, ὁ ἀστήρ τῆς ἀρχαίας παιδείας, καὶ τὸ πῦρ αὐτῆς εἰς διαφόρους ἀνέθληκεν ἀλληλοδιδοῦς ἐστίας, εἰς Ἰωάννιναν, εἰς Ἀμπελάκια, εἰς Δημητριάδαν, εἰς Χίον, εἰς Πάτρων, εἰς Σμύρνην, εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ διδάσκαλοι καὶ συγγραφεῖς οὐδέποτε ἐντολῶς ἐξέλιπον, πρὸς τὴν προοῦσαν βαρβαρότητα γενναίως ἀνταγωνιζόμενοι, τῆς προπατορικῆς μεγαλοφυίας τὰ λαμπρὰ δείγματα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐν τοῖς βιβλίοις ἐρμηνεύοντες καὶ ἐπιδεικνύοντες, τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν ὑποβάλλοντες, καὶ τὴν εἰς ἐαυτοὺς πεποιθήσιν των Ἑλλήνων στηρίζοντες, μέχρις οὗ ἐκ των αἰσθημάτων τούτων προέκυψε παρ' ἑαυτοῦ γενναία, ἐπαγαγούσα τὴν ἐνδοξὴν τοῦ ἔθνους ἀνάστασιν.

Καὶ ὅτι μὲν ἡ ἐπὶ τῆς δουλείας ἡμῶν ἀνένδοτος καλλιέργεια τῆς παιδείας ἦν ἡ κατ' αὐτῆς δραστηριοτάτη καὶ εὐγενεστάτη διαμαρτυρία, καὶ ἡ ὀδυρτήτης ῥίνη, ἡ διαπρίουσα τὰ δασυὰ ἡμῶν, ὅτι τὰ σχολαῖα ἦσαν αἱ ἐστίας, καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ὁ δημοσθένης οἱ διδάσκαλοι τῆς ἐλευθερίας, τοῦτο ἦτον ἰδὼν εὐκατάληπτον, καὶ ἴσως προχείρως εἰς πάντα ἐπερχομένη. Ἀλλ' ὁ αἰδῆμος οὗτος ἠγέρθη μέχρι τῆς ἐτέρας, τῆς πολὺ μᾶλλον ἀφαστώσεως, καὶ τὴν ὀρθὴν ἀπαιτούσης καὶ δυσχερῆ διάγνωσιν των ὑψηλοτέρων συμφερόντων τοῦ ἔθνους, καὶ τῆς μελλούσης πορείας αὐτοῦ κατενόησε τὴν ἰδέαν ὅτι, ἂν αἱ ρίζαι τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ὑπάρξωσι εἰς τὴν ἰσχυρὰ τῆς παιδείας

ἐτράπησαν, εἰς τὸ φῶς τῆς παιδείας μόνον δύνανται νὰ ὠριμάσωνται αὐτῆς οἱ καρποί. Διὰ τοῦτο διὰ τῆς αἰ-
ποῦς ὁρθῶς ὁδηγήσασθαι αὐτὸν ἀσφάλτου τοῦ κρι-
σεως, ὅτι ὁ ὕλητος ἐκείνος ἀγὼν ὃν ὑπέστημεν. ἐπρο-
οιμιάζει μόνον ἄλλον ἀγῶνα διανοητικόν, τὸν τοῦ
ἐξευγενισμοῦ κατὰ τῆς βαρβαρότητος, ὅτι ἔθνος ἔχον
τὴν ἀξίωσιν νὰ καταταχῇ μετὰ τῶν αὐτονομῶν
τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, ἔθνος μάλιστα φέρον τοῦ δυσό-
στακτον βάρους τῆς Ἑλληνικῆς εὐγενείας του, ἂν θέ-
ρη

τοῦτο. Λέγεται ἡ ἀγωγή τῆς εἰσέτι, ὅπως ἀποδεί-
ξη ἂν ζώσιμος ἐτέχθη ἢ οὐ. Οἷας θέσωμεν εἰς αὐτὴν
ἐξ ἀρχῆς βλαβεῖς, τοιαύτη ἔσται ἡ μέλλουσα τύχη
της. Ἄν τῇ ἐμπνεύσωμεν ἀνεκάνειν αἰσθημάτων γενναίας
καὶ δικαίας πρὸς ἐαυτὴν ὑπολήψεις, ἂν κινήσωμεν ἐν
αὐτῇ τὸν ἔρωτα τῶν ἀρχαίων ἀρετῶν, καὶ τὸ λαμ-
πρὸν ἀλλ' οὐχὶ ἀνέφικτον ὄνειρό τῆς ἀρχαίας εὐκλείας,
ἂν ἐξελθῶμεν τὴν τῆς μιμήσεως ἀμιλλαν πρὸς τὰ
εὐγενέστερα καὶ σοφώτερα τῶν νέων ἐθνῶν ἐν οἷς τα-
τα

Λεωσταυρίτης Γεωργίου Παλιῆς.

νὰ μὴ συντριβῇ ὑπ' αὐτὸ καὶ νὰ μὴ φέρῃ τὸ ὄνομα
του ὡς αἰώνιον ἔλεγχον, καὶ νὰ μὴ καταστῇ ὁ περι-
γεῶς τῶν λαῶν, πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου καὶ με-
τά πάσης σπουδῆς, περιελθὼν τὸν βάνυσσον φλοῖον ὃν
δεινὴ τύχη τῷ περιέβαλε, ν' ἀλειφθῇ εἰς τὸ στάδιον
τοῦ ἐξευγενισμοῦ, νὰ πολεμήσῃ τὴν ἀμάθειαν, ὑπ' ἣν
ἔρπει το βδέλυγμα τῆς διαφθορᾶς, καὶ νὰ ἐγκυλιω-
θῇ τὴν σωζοῦσαν καὶ μεγαλύνουσαν τοὺς λαοὺς ἀρε-
τήν, καὶ τὴν τροφὴν αὐτῆς, τὴν παιδείαν.

Ἡ αὐτονομία ἡμῶν ἐτέχθη ἐν ὠδίσι. Δὲν ἀρκεῖ

τὸ μέγεθος καὶ τὸν πόθον καὶ τὴν ἀνένδοτον προσπά-
θειαν διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς βελτιώσεως, ἐπίδοσις,
καὶ εὐδαιμονία κατ' οἶκον, εὐφροσύνη παρὰ τοῖς λαοῖς
ἔσται ἡ μοῖρα αὐτῆς, καὶ μέγα καὶ ἐνδοξόν ἔσται τὸ
μέλλον της. Ἀλλ' ἂν ἐξ ἐναντίας δοθῇ εἰς τὴν ἀμά-
θειαν ἐμῶν, ἂν ταχέως καυτηρησθέντα δὲν ἐπου-
λωθῶσι τὰ ἔλκη τῆς βαρβαρότητος, ἂν τὴν ἐπινέμη-
ται ἡ ὑπέτινα καὶ ἀλλήνη νόσον μεταδοτικὴ καὶ ἐ-
θνοδόρος διαφθορᾶς, ἡ τὰς καρδίας ἀποξηραίνουσα καὶ
τὰ ἔθνη ἐξαχρειοῦσα, ἂν μετὰ τὸν Ἄστυ δὲν νικήσῃ

ἡ Ἀθηνᾶ, μάταιοι οἱ ἀγῶνες, μάταιαι αἱ θυσίαι, καὶ
αἱ σφαγαὶ καὶ αἱ καταστροφαί, καὶ ἐπιχαρήσονται οἱ
κατήγοροι ἡμῶν οἱ εἰπόντες, ὅτι ἀνελάθομεν τὴν εὐ-
θύνην ἡμῶν αὐτῶν μόνον ὅπως ἀποδείξωμεν ὅτι εἰ-
μεθα ἀνάξιοι νὰ τὴν φέρωμεν.

Ταῦτα ἐνέει ἐν τῇ αὐτονομίᾳ καὶ φυσικῇ του συν-
έσει ὁ φιλόπατρις καὶ γενναῖος ἐκείνος, καὶ διὰ ταύ-
τα εἰς τὴν νέον τοῦτον ἀγῶνα τοῦ ἐξευγενισμοῦ κατὰ
τῆς βαρβαρότητος, τοῦ φωτισμοῦ κατὰ τῆς ἀμαθείας,
ἐχρίσθη πρωταθλητῆς.

Ἐν τῇ αὐτονομίᾳ Ἑλλάδι εἶδεν ἐν κατάστημά ἐ-
γεγρῆν, μέγα τοῦ ἐθνους φρατόριον, σύμβολον καὶ δε-
σμὸν τῆς ἀπανταχοῦ Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἐστὶν ἂν
ἀφ' ἧς προῦκειτο ν' ἀπαυγάξῃ τὸ φῶς μέχρι τῶν ἀ-
πωτάτων ἐσχατιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ ὀχυρὸν
φρούριον κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον τῆς παιδείας· κα-
τὰ τοῦ σκότους, καὶ αἰσθανθεὶς ὅτι τὸ Πανεπιστή-
μιον εἶναι ἡ κίβωτός τῶν φιλότατων τοῦ ἐθνους ἐλ-
πίδων, ἐνεκοιμήθη αὐτὸ, καὶ τῷ ἐδαφίῳ ἐπε-
εὐεργεσίαν, καὶ τρισμυρίας μὲν δραχμὰς, ἐδώκετο
πρὸς ἀνέγερσιν τῆς μιᾶς αὐτοῦ πτέρυγος, ἀφ' οὗ καὶ
ἄλλων ὁμογενῶν προέβλεπεν ὑπὲρ αὐτῆς δωρεὰς.
Μυρίας δὲ δραχμὰς κατέβλεπεν ὅπως ἀπὸ τῶν τόκων
αὐτῶν πλουτίζηται ἡ βιβλιοθήκη, πεντακισμυρίαίαι
δὲ ὅπως ἐπίσης ἀπ' αὐτῶν ἐκτρέφονται ἀετιῶς τρι-
σάρεις ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ὑπότροποι, καὶ ὀκτακισ-
χυλίων δραχμῶν τόκους προώκουν εἰς ἐκτύπωσιν
διδασκαλικῶν συγγραμμάτων, ἐκτὸς ὅτι ἐπὶ ὀκτώ ἐτι
ἐχορήγει ὑποτροφίαν εἰ εἴκοσι σπουδάζοντας νέους
καὶ εἰς εἴκοσι νέας.

Καὶ εἰς ἄλλα δὲ κατὰστήματα ἐκτείνων τὰς ἀγα-
θοεργίας του, ἐν μὲν Πειραιεὶ ἀνήγειρε διὰ τετρακισ-
μυρίων δραχμῶν τὸ ἥδη ὑπάρχον ὡραῖον δημοτικὸν
σχολεῖον, ἐν δὲ Κέφῳ ἐπὶ ὀκταετίαν ἐμισθοδότησε δι-
δάσκαλον δι' ἐκπαίδευσιν τῶν κοραίων, εἰς τὴν φι-
λελευθεριακὴν Ἑταρίαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη συνεισέφε-
ρεν ἀνὰ τετρακοσίαις κατ' ἔτος δραχμὰς, καὶ εἰς τὴν
ἀρχαιολογικὴν ἐπὶ δεκαετίαν ἀνὰ τριακοσίας, δωρη-
σάμενος καὶ τὴν ἐν Κηφισῇ οἰκίαν του, τιμωμένην
δραχμῶν μυρίων καὶ δις χιλίων ἐτι δὲ μυρίας δραχ-
μας κατέδωκεν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἀγίας Βερβητῆς, καὶ
πολλὰς ἄλλας καὶ ἀδραῖς βοηθείας εἰς ἄλλους ἱερῶς
τοῦ Κράτους ναοὺς.

Ἀλλ' ὁ εὐρύς τοῦ πατριωτισμοῦ, μὴ ἀνὰ γνῶσιν
τὰς πολιτικὰς διακρίσεις, ἐδέχτο πάντα τόπον ὑπ'
Ἑλλήνων οἰκούμενον, ὡς ἡδίστον τῆς εὐποιίας του
στάδιον. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ πολὺ τῆς γεν-
νήσεώς του, ἀνήγειρε κατὰ τὸ λεσχίον μεγαλοπρε-
πὲς σχολεῖον ἀλληλοδιδασκαλικὸν καὶ Ἑλληνικόν, καὶ
ἐπροέβλεπεν αὐτὸ διὰ γαιῶν καὶ κτημάτων, ὥστε διὰ
τῆς ἀπὸ τούτων προόδου νὰ συντηρηθῇ ἑσάκι, καὶ
νὰ μισθοδοτῶνται πάντες οἱ ἀνάγκη τοὶ διδάσκαλοι,
χορηγῶν συγχρόνως, ὁ ἐλεῖμων καὶ φιλόπατρις οὗτος,
εἰς πάσας ἀνεξαρτέτως τὰς ἐνδεῖς οἰκογενείας τοῦ
χωρίου ἐκείνου, ὅλου τοῦ ἔτους αὐτῶν τοὺς ἀνθρώπους,
καὶ ἐνδύματα. Αὐτῷ δ' οἱ μόνον διὰ τῆς ἐπιβόης
του διεπράξατο παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως
τὴν ἀδειαν τῆς ἐπὶ τοῦ ἀξιοπρεπέστερον ἀνακατομή-

σεως τοῦ ἀρχαίου καὶ περιφθόρου ναοῦ τοῦ Ζωοδόχου
πηγῆς, ἐν ᾧ ἡ παράδοσις διηγείται θαυματουργόν τι-
να γεννηθῆναι διὰ μαρτυρίαν ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς
Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ πολλὰς κατέβαλε πο-
σότητας, καὶ ἄλλους ἔπεισε νὰ καταβάλωσιν ἄλλας
πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ λαμπροῦ καὶ ἐν ὀρθομαρμαρώσει
σήμερον ἐμπρέποντος ἐκείνου ναοῦ.

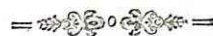
Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπερίοριστος ἐλευθεριότης του καὶ ἡ
περίνοιά του τῷ εἶχον περιᾶφει μεγίστην ὑπόληψιν
παρὰ τοῖς συμπατριώταις του, διὰ τοῦτο ὅλων τῶν
τοῦ ἐθνους δημοσίων πραγμάτων ἐν Κωνσταντινουπό-
λει παρεκαλεῖτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νὰ μετέχη, καὶ οὕτως
ἐλαβεν ἀπορρήν νὰ σώσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγίου
Τάφου, καὶ πολλὰς οἰκογενείας, ὃν ἡ ὑπαρξὶς ἀπ' αὐ-
τῆς ἐξαρτᾶτο, ἀπὸ ἐπικειμένην καταστροφῆν. Διότι
ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως κληθεὶς εἰς τὴν ἐπιτροπὴν
τῆς περιουσίας ταύτης, ὡς ταμίας καὶ μέλος, καὶ
εὐρὺν αὐτὴν ἐν σχεδὸν ἐντελεῖ πτωχεύσει, κατάρθρωσε
καὶ τὰς δαπάνας νὰ περιστείλῃ, καὶ τὰ εἰσοδήματα
νὰ δεκαπλασιάσῃ, καὶ ἐντὸς δεκά ἐτῶν ν' ἀπαλλάξῃ
τὸ ἱερὸν κατὰστήμα ἀπὸ τῶν ἀπειλούντων κινδύνων.
Κατάρθρωσε δὲ ταῦτα διὰ τῆς μεγάλης του βεβαίως
φρονήσεως καὶ ἐπιδειξιοτήτος, ἀλλὰ συγχρόνως, τίς
δυνατὶ ν' ἀφιδάλλῃ; καὶ διὰ θυσίων οὐ μικρῶν.

Τοιοῦτος ἦν ὁ ἀπερίοριστος, ὁ οὐδεμιᾶς θυσίας φει-
δόμενος πατριωτὸς τοῦ προκειμένου νεκροῦ. Τοι-
αύτην ἔτρεφεν ἀγάπην ἡ καρδιά τοῦ ἐκ ταπεινῶν
ὁρμηθέντος υἱοῦ τούτου τοῦ Βυζαντίου πρὸς τοὺς
ἀπανταχοῦ Ἑλλήνας. Καὶ μὴ τις ὑπονοήσῃ ὅτι ὁ
ζήλός του εἶχε τὴν ματαιορροσίαν ὑποβολῆς, ἢ ὅτι
ἐξήπτετο ὡς ὠκύμορος φιλεῖ ἐθνουσιασμοῦ στιγμιαίῳ
οὐχί! ἦτον λελογισμένος, εὐλογημένος καὶ ἀκλόνητος.
Δυσπιστῶν, οὐχὶ πρὸς ἐαυτὸν, ἀλλὰ πρὸς τὴν τύχην
ἧς φέρεται τῶν ἀνθρώπων τὰ πράγματα, καὶ μάλιστα
τὰ τῶν ἐμπόρων, ἅμα εἶδεν ἐαυτὸν κάτοχον μεγά-
λης περιουσίας, ἀπεφάσισε μέγα μέρος αὐτῆς, ὅσον
προσδιώριζε πρὸς περιθαλψὴν τῆς πατρίδος, νὰ θέσῃ
ἐν ἀσφαλεῖ, ἐκτὸς τῶν περιπετειῶν εἰς ἧς ἐδύνάτο
νὰ ὑποκύβῃ αὐτός, καὶ ἐσχηματίσῃ πρὸς τοῦτο ἐν
Λονδίνῳ τὸ λεγόμενον φιλελευθερικὸν κατὰστήμα, εἰς
ὃ κατέθηκε κατ' ἀρχὰς μὲν δεκά, ἔπειτα δὲ δεκαπέν-
τε χιλιάδας λίτρων. Καὶ πόλλας μὲν ἡ ἀμειψόμενος
πλάστιγξ τοῦ ἐμπορίου ἐκλίγεν ἐκτὸς ἐντὸς τῶν χει-
ρῶν του, καὶ πόλλας τῷ συνέπεσε νὰ ἰδῇ πάλιν
σχεδὸν ἐκ τοῦ συνέγγους τὸν ἄλλοτε γνωστὸν του
τῆς πένις πυθμένα, ἀλλ' ἡ ἱερὰ ἐκείνη ποσότης ἐμει-
νεν ἀνέπαφος πάντοτε, ἡ μετωγενεῖτο μόνον εἰς
τοὺς αὐλάκας δι' ὃν ἤρδευσεν τοὺς λαίμαργους τῆς ἐθνι-
κῆς ἐκπαίδευσίσεως.

Πόλλας μὲν λαμβάνομεν τὴν πικρὰν παῖσαν ὅτι αἱ
καλαὶ πράξεις δὲν ἀνταμείβονται πάντοτε ἐπὶ γῆς,
περιμένεσαι τοῦ μάρτυρος τὸν εὐκλεέστερον στέφανον.
Ἀλλ' οὐχὶ οὕτως ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ὁ Κων-
σταντῖνος Ἰωνίδης ἐλάμβανεν ὡς εἴτις καὶ ἄλλος ἐν
τῷ κόσμῳ τούτῳ τὸ ἐπαθλὸν τῶν ἀγαθῶν ἔργων του.
Ἦν δὲ τοῦτο πρῶτον ἡ ἐνδόμυτος ἐκείνη χαρὰ, ἡ
πρὸς οὐδεμίαν παραβαλλομένη τρυφή τοῦ ἀγαθοεργ-
γούντος, ἡ ἀποπνεομένη ὡς εὐγενὲς ἀρετὴ ἀπ' αὐτῆς

τῆς ἀγαθοεργίας του· ἔπειτα δὲ αἱ γενικαὶ εὐλογίαι, ὁ γενικός σεβασμός καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη, ὅφ' ὃν πανταχοῦ συνωδεύετο καὶ ἠκολουθεῖτο, καὶ ἦν ἐθεώρησεν ἑαυτοῦ ἔργον τὸ Πανεπιστήμιον νὰ ἐκφράσῃ πανδημῶς προσέτι ἡ συνάκισθις ὅτι καταλείπει ὀπίσω του ἀξιόους υἱούς, ἱκανούς νὰ αἰσθανθῶσι τὴν εὐγένειαν τοῦ ἔργου του, καὶ προθύμους νὰ τὸ ἐξακολουθήσωσι· καὶ τέλος αἱ τιμαὶ καὶ αἱ ἀναγνωρίσεις τῶν πατριωτικῶν δωρεῶν του, αἵτινες δημοσίως τῷ ἐδικοφιλῆσαν. Οὕτως ἡ μὲν Κυβέρνησις τῆς Α. Μ. τῷ ἀπένευσε τὴν ἐπίσημον ἀμοιβὴν τοῦ σταυροῦ τῶν Ταξιαρχῶν τοῦ βασιλικοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος, ἡ δὲ φιλεγκληδικτικὴ Ἐκκλησία τὸν κατέγραψε μετὰ τῶν εὐεργετῶν τῆς, καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ ἔστησεν εἰς τὴν τῆς ἀκροπόλεως ἄνωγον, εἰς τῶν ἐπιφανέστατον στήλην λιθίνην, ἐφ' ἧς ἐνεγράφετο τὸ τε ὄνομα καὶ τὴν δωρεάν αὐτοῦ εἰς μνήμην αἰώνιον.

Ἄλλ' ἡ ὑπερτάτη τῶν ἀμοιβῶν τῷ ἐπιβυλάττεται ἐκεῖ, ὅπου αἱ εὐεργεσίαι ἐγγράφονται, ἐκεῖ ὅπου ἀνέρονται καὶ εἰσκηνοῦνται αἱ εὐχαὶ τῶν εὐεργετουμένων, οἵτινες ὁμοθυμαδὸν μετὰ πάσης τῆς εὐγνωμοσύνης πατρίδος, ἀνακράζουσιν ἐκ καρδίας· Αἰωνία σου ἡ μνήμη, εὐεργετικὴ καὶ φιλόπαιτρι Κωνσταντίνε! Ὁ Κύριος κατατάξῃ σε ἐν σκηναῖς υἱῶν!

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ,

Α'. Ἀνασκαφαὶ εἰς τὰ προπύλαια.

Μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως εἶδομεν τὴν γνώμην ἣν ἐν τῷ ΝΘ'. φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας, μέρος μὲν ἐξεφράσαμεν, μέρος δὲ παρεδόχθημεν περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν κατεσκευάσθη ἡ κλίμαξ τῶν προπυλαίων, καὶ καθ' ἣν ἀνηγέρθη ὁ πρὸ αὐτῆς τοίχος, κυρουμένην ἐν τῇ νεωστὶ ἐκδοθείσῃ ἐκθέσει τῆς ἐπιτροπῆς εἰς ἣν ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐπέτρεψε νὰ ἐξετάσῃ τὰ φιλολογικὰ ἔργα τῶν μαθητῶν τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς (1), ἐπιτροπῆς συγκειμένης ὑπ' ἀνδρῶν ὧν ἡ γνώμη ἀποτελεῖ συνήθως νόμον ἐν τοῖς φιλολογικοῖς ζητήμασιν.

Ὁ τὴν ἀνασκαφὴν ἐμπρὸς τῶν προπυλαίων ἤδη ἐνεργῶν μαθητῆς τῆς Γαλλικῆς σχολῆς, Κ. Βεულὲ, καθυπέβλεπεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐκθέσεως, περιγραφῆς τῆς Ἀκροπόλεως, ἀποτε-

(1) Rapport fait à l'Académie des inscriptions et belles-lettres dans la séance publique du 12 novembre 1852, au nom de la commission chargée d'examiner les travaux envoyés par les membres de l'école française d'Athènes, par M. Guigniaut. Ἡ ἐπιτροπὴ συνέκειτο ἀπὸ τῶν ΚΚ. Raoul-Rochette, Hase, Guigniaut, Ph. Lebas, καὶ Lenormant.

λοῦσαν ὀλίγηρον σύγγραμμα, εἰς ὃ ἡ ἐπιτροπὴ ἀποδίδει πολλοὺς ἐπαίνους. Ἐν δὲ τῷ δ'. καὶ ε. κεφαλαίῳ τοῦ συγγράμματος τοῦ, ὁ Κ. Βεულὲ πραγματεύεται περὶ τῆς περιοχῆς καὶ τῆς εἰσόδου τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ διὰ μακρῶν περιγραφῶν τὴν ἀνασκαφὴν εἰς ἣν ἀσχολεῖται, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς, φρονεῖ, ὡς καὶ ἡμεῖς, ὅτι ἡ μὲν κλίμαξ, ἥς τὰ λείψανα ἀνευρίσκονται, δύνανται νὰ κατεσκευάσθῃ ἐπὶ Αὐγούστου, ὁ δὲ τοίχος ἐπὶ Βαλεριανοῦ τὴν γνώμην τοῦ δὲ ταύτην παραδέχεται καὶ ἡ ἐπιτροπὴ. Ἀναμφιδόλως, ὡς φρονεῖ ἡ ἐπιτροπὴ μετὰ τοῦ Κ. Βεουλὲ, εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἐποχὴ τῆς οἰκοδομῆς τῶν δύο τούτων μνημείων μετὰ μεγάλης ἀκριβείας, καὶ ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία μέχρις ἑκατὸν ἐτῶν ἐπὶ πλεῖον ἢ ἐλάττω. Τὸ καθ' ἡμᾶς δὲ νομίζομεν ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθὲς οὐχὶ τόσον ὡς πρὸς τὴν κλίμακα, ἣν σχεδὸν ἀδιστακτικῶς ἀποδίδομεν εἰς τὸν Αὐγούστου καὶ Ἀγρίππου, ὅσον ὡς πρὸς τὸν τοίχον, περὶ οὗ φρονοῦμεν, τὸ μόνον ὃ δύναται μετὰ βεβαιότητος νὰ ῥηθῇ, ὅτι ἀνηγέρθη ἐπὶ χρόνων βαρβάρων, ἐφ' ὧν τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, καὶ αὐτὰ τὰ ῥωμαϊκὰ, περιφρονούμενα ἔχρησιμουν ὡς ἀπλή οἰκοδομικὴ ὕλη. Ὁ τοίχος οὗτος εἶναι τὸ μέτωπον προμαχῶνος, οὗ ἡ πλευρὰ ἦτον πάντοτε καταφωγὴς τοῖς ἐκ τοῦ βορείου μέρος πρὸς τὴν εἰσόδον τῆς ἀκροπόλεως ἀνερχομένοις, καὶ συνίσταται εἰς τοίχον φαινόμενον ἀρχαιότερον τῆς ὀθωμανικῆς ἐποχῆς, καὶ ἔχοντα τρεῖς διαλήψεις ἐν εἰδεί θυρῶν, διωκοδομημένους διὰ τοίχου μεταγενεστέρου. Ὁ προμαχῶν οὗτος, ἡ πλευρὰ ὡς καὶ τὸ μέτωπον, δύναται ἀναμφιδόλως νὰ εἶναι τῆς ἐποχῆς τοῦ Βαλεριανοῦ ἢ τῆς τοῦ Ἰουστιανοῦ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Κ. Βεουλὲ, καὶ ὡς δέχεται ἡ ἐπιτροπὴ, ἀλλὰ δύναται ἐπίσης νὰ εἶναι καὶ πάσης ἄλλης ἐποχῆς μεταγενεστέρας. Τὸ μόνον πρόσκομμα εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἦτον ὁ θριγκὸς τοῦ τοίχου, ὅστις, ἐν καὶ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ αὐτοῦ τμήματα δὲν εἶναι πανταχοῦ κατὰ τὴν δέουσαν τάξιν συνηρμολογημένα, ἐφαίνετο ὅμως μετὰ τινος εὐρυθμίας κατεσκευασμένος, ὥστε καὶ ἡ ἐπιτροπὴ γνωμοδοτεῖ μετὰ τοῦ Κ. Βεουλὲ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διεσθῇ ὡς σήμερον φαίνεται ἔχον, εἰς ἐποχὴν βάρβαρον. Καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ, ἐν φυλλαδίῳ ΝΖ'. τῆς Πανδώρας, εἰχομεν νομίσαι ὅτι κατεσκευάσθη ἐπὶ ἐποχῆς χριστιανικῆς μὲν, ἀλλ' ἐφ' ἧς διετηρεῖτο ἀκόμη ἡ μνήμη τῶν ἀρχαίων οἰκοδομικῶν παραδόσεων. Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι ἐξακολουθήσασα ἡ ἀνασκαφὴ, ἀνεκάλυψεν ὅτι ἄνω τῶν τριγλύφων ὑπάρχει σειρὰ ἐπιστυλίων, φερόντων διὰ μεγάλων ὠκείων γραμμάτων τῶν χρόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν·

Ὁ δαῖνα . . . Ξυπεταίων ἀνέθηκε, νικήσας Χορηγῶν Κερκοπίδου παίδων.

Ὁ δαῖνα ἐδίδασκεν, ἠύλει ἄσμα Ἐλπίων Τιμοθέου, Νέ(α)χμος ἤρχε.

Ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ ἀνεπιλήρως αὐτῶν, διότι ἡ Ξυπέτη ἦτον δῆμος τῆς Κερκοπίδος φυλῆς, καὶ διότι τοῦτο εἶναι τὸ μόνον εἰς αἰῶν ἀπολήγον δημοτικὸν τῆς φυλῆς ταύτης. Ὁ ἄσμα αὐτῶν Ἐλπίων ἦν υἱὸς τοῦ Τιμοθέου, ἀναμφιδόλως τοῦ Περ-

ριφήμου Θεβαίου αὐλητοῦ, ὃν διέκρινεν ὁ Ἀλέξανδρος (Δουκιαν. π. Ἀρμον. 1). Ὁ δὲ Νέχιμος ἦν ἐπώνυμος ἄρχων τῆς Ὀλυμπιάδος 115. α. Ὡστε ὁ θριγκὸς ὅλος οὗτος ἀφῆρθη ἀπὸ χορηγικοῦ τινος μνημείου παρὰ τὸ θέατρον, καὶ τὸ σωζόμενον μέρος τῶν τριγλύφων, ἐτέθη ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ προμαχῶνος διὰ νὰ τὸν κοσμήσῃ, καθ' ἣν κατεῖχε θέσιν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐρείπιου ὅθεν ἐλήφθη, ἐπὶ δὲ τῶν τριγλύφων ὅπως δοθῇ ἀνώτερον ὕψος εἰς τὸν τοίχον, προστετέθησαν καὶ τὰ ἐπίλοιπα περισσεύοντα ἐπιστήλια, μ' ἐν μέρος τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ οὕτως ὥστε, ἐν ᾧ τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἐπιστηλίου ἀρχεται μετὰ μιᾶς σταγόνας, ἡ ἀρχὴ τοῦ 4. ἥτις ἔπρεπε νὰ ἔχῃ 5 σταγόνες, ἂν ἦτον ἐκείνης ἐξακολουθήσας, δὲν ἔχει οὐδεμίαν. Καὶ ὁμολογῶ μὲν ὅτι οὐδὲ ταύτην τὴν φροντίδα δύναμαι ν' ἀποδώσω εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς ἐπὶ τῆς κατακτῆσεως, νὰ διέθεσαν εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ προμαχῶνος τῶν τῶν ὕλικὸν καθ' ἣν περίπου τάξιν εὗρον αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἐρείπιου εἰς ὃ κατ' ἀρχὰς ἀνῆκεν. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι πιθανώτατον ἐκ μέρους τῶν Γάλλων Δουκῶν, καὶ ἐπὶ πιθανώτερον εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους.

Ἄλλ' ἂν ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν τῆς οἰκοδομῆς τῶν δύο μνημείων, ὧν τὰ λείψανα ἀνευρίσκονται, ἐνομίσασμεν ἡμᾶς αὐτοὺς εὐτυχεῖς διότι ἡ Πανδώρα συνέπεσε νὰ εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης μετὰ τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς ἐπιστήμης, δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς ν' ἀντιποιηθῶμεν τὴν αὐτὴν τὴν ὡς πρὸς ἄλλα τινὰ μέρη τοῦ περὶ αὐτῶν ζητήματος, περὶ ὧν διατηροῦμεν τινὰς δισταγμούς.

Ἡ ἐπιτροπὴ μετὰ τοῦ Κ. Βεουλὲ παραδέχονται ὅτι κατὰ τὴν θέσιν τοῦ εὐρεθέντος τοίχου, ἡ ὀλίγον ἐμπρὸς, ἡ ὀλίγον ὀπίσω, ὑπῆρχεν ἀρχαῖος τοίχος, ἀνῆκων εἰς τὸν ἀρχικὸν τῆς ἀκροπόλεως περίβολον. Ἀνυπόμειθα ὅτι δὲν ἔχομεν εἰσέτι ὑπ' ὅψιν τὸ μετ' οὗ πολὺ ἐκδοθησόμενον σύγγραμμα τοῦ νέου ἀρχαιολόγου διότι μέχρις οὗ ἰδῶμεν τοὺς λόγους ἐφ' ὧν στηρίζει τὴν γνώμην ταύτην, διστάζομεν νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὰ προπύλαια δὲν ἦσαν αἱ ΠΙΛΑΙ τῆς Ἀκροπόλεως, ὅτι ἐκτὸς αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ ἕτερος τοίχος καὶ ἕτερα πύλη, καὶ τινες τῶν λόγων τοῦ δισταγμοῦ τούτου ἐξεφράσαμεν ἤδη καὶ ἐν τοῖς προλαβούσιν ἐκείνοις φυλλαδίοις.

Ὁμοίως πρέπει νὰ περιμείνωμεν τὴν ἐκδοσιν τοῦ συγγράμματος τοῦ Κ. Βεουλὲ, πρὶν πεισθῶμεν ὅτι ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀναβάθρας τοῦ Αὐγούστου ὑπῆρχεν ἀναβάθρα καὶ ἐπὶ Περικλέους ἢ καὶ ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ Μινησιαλέους. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἰδέα μεγάλης ἀναβάθρας, καταβάθρου οὕτως εἰπεῖν μακρυνοῦ, κατεχομένου ἀπὸ τῶν προπυλαίων μέχρι τοῦ βάθους τῆς κοιλάδος, ἐγοήτευεν ἄλλοτε τὴν φαντασίαν ἡμῶν, καὶ ἐπρεσβεύομεν αὐτήν, ὅταν ἐφαίνετο σχεδὸν αἰεσίς. Καὶ ἀπεδείχθη μὲν αὕτη μετὰ ταῦτα ἐπαληθεύσασα, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους· ἀφ' οὗ δ' ἡρευνήσαμεν μετὰ πλείονος ἐπιστάσεως τὰ ἐκατέρωθεν ἐπὶ τῶν βάσεων τῶν προπυλαίων καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης ἔχνη, ὅταν τὰ ἔχνη ταῦτα ἦσαν ὁρατὰ, ἀφ' οὗ παρετηρήσαμεν τὴν ἐν τῷ πύρῳ ἐντομὴν, πρὸς

ὑποδοχὴν τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος, εἶδαμεν σβεννυμένην τὴν προσφιλὴ ἐκείνην ὀπτασίαν μας, καὶ ἐπεισθημεν ἐξ ἐναντίας, μέχρις οὗ τὸ ἐναντίον ἀποδειχθῇ, ὅτι πρὸ τοῦ Αὐγούστου οὐδέποτε ὑπῆρχεν ἀναβάθρα ἐνταῦθα. Ὡς ἀποδείξιν δὲ τοῦ ἐναντίου δὲν ἐδυνήθημεν νὰ θεωρήσωμεν οὕτε τὰς ἐν χώρᾳ βαθμίδας, αἵτινες ἐκείντο ἐπὶ χυτοῦ χρώματος, ἥσαν ἄρα οὐχὶ τῆς καλῆς ἐποχῆς, οὕτε τὸ ἐσχάτως εὐρεθὲν τμήμα πολυγωνίου τοίχου, οὐχὶ δὲ κυκλωπίου, διότι σύγκειται ἐκ μικρῶν λίθων, καὶ εἶναι ὅποιος ἐδύνατο καὶ ἐπὶ Αὐγούστου νὰ οἰκοδομηθῇ θεμέλιος μάλιστα τοίχος, οὕτε τὸ γνωστὸν νόμισμα, ὅπερ, καθ' ἡμᾶς, ἀνῆκε τοῖς χρόνοις τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἐκόπη πιθανώτατα εἰς ἀπομνημονεύσιν αὐτῆς τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἀναβάθρας.

Ἀλλὰ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ τί ὑπῆρχεν εἰς τὰς θέσεις ταύτας πρὶν τῶν οἰκοδομημάτων ὧν τὰ ἐρείπια ἀνασκάπτονται ἤδη, δὲν ἔχει σχεδὸν ἄμεσον μετὰ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων, οὐδὲ δύναται δι' αὐτῶν ν' ἀποδειχθῇ, δι' αὐτὸ τοῦτο, διότι μεταγενεστέρας ἄλλα ἠγέρθησαν αὐτοὶ οἰκοδομήματα. Τοῦ ζητήματος τούτου αἱ ἀποδείξεις πρέπει μᾶλλον ἀπὸ τὴν φιλολογίαν νὰ ζητηθῶσι, καὶ δὲν θέλομεν διστάσει νὰ τὰς κατανίσωμεν καὶ νὰ τὰς δεχθῶμεν ὅταν τὰς γνωρίσωμεν ὡς πρὸς τὸ κύριον ὅμως πρόβλημα, τὸ μόνον λυόμενον δι' αὐτῶν τῶν ἀνασκαφῶν, τὸ τῆς ἐποχῆς τῶν εὐρεθέντων μνημείων, κατ' οὐδὲν μακρυνόμεθα, τὸ ἐπαναλέγομεν, τῆς γνώμης τῆς τε Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Κ. Βεουλὲ, θεωροῦντες τὴν μὲν ἀναβάθραν τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου, τὸν δὲ τοίχον, τῶν Βυζαντινῶν. Εὐχόμεθα δὲ νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ Κ. Βεουλὲ, μετὰ τῆς δραστηριότητος ἧς ἔδωκε δείγματα, τὴν περὶ τὴν ταύτην ἀνασκαφὴν, καὶ εἰμεθα ἐντελῶς τῆς ἰδέας ὅτι πρέπει νὰ μὴ τῷ παρεμβάλλωνται πρόσκομμα εἰς τὴν κοήμιν τοῦ νεωτέρου τοίχου, ὅστις ἐπιπροσθεῖ εἰς τὸν ἀρχαιότερον ὃν ἀνεῖρε.

Β. ΑΓΑΘΑΜΑ ΕΥΡΕΘΕΝ

Ἀνατολικῶς τοῦ Ναοῦ τοῦ Θεσέως, πλησίον τοῦ κολοσσοῦ τοῦ ἔχοντος ὄψεις ἀντὶ ποδῶν, καὶ θεωρουμένου ὡς ἀγάλματος τοῦ Εὐριχθονίου, ἰδιοκτητῆς τις σκάπτων ἐν τοῖς ἐρείπιοις τῆς οἰκίας του, εὗρεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν πρὸς δυσμὰς, ἕτερον κολοσσόν, ἐντελῶς πρὸς ἐκείνον ὅμοιον. Ἡ κεφαλὴ καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ εἰσὶν ἐπίσης ἠκρωτηριασμέναι. Ἐρεῖδεται δὲ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον εἰς τετράγωνον στήλην, καὶ ὁμοίως ἀντὶ ποδῶν ἔχει ὄψεις στρεφόμενες πρὸς τὰ ὀπίσω. Κατὰ τοῦτο δὲ διαφέρει τοῦ λιθίνου αὐτοῦ ἀδελφοῦ, ὅτι περὶ τὴν ὀσφύν ἔχει ζώνην φύλλων ἀκάνθης, ἐν ᾧ ὁ ἄλλος εἶναι γυμνός. Τὸ βάθρον αὐτοῦ εἶναι ἐντεταλιμμένον εἰς μικρὰν καλύβην ὀλίγον πρὸς δυσμὰς. Ἄλλου δὲ τρίτου ἀγάλματος, εὐρισκομένου εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ἀπέναντι δὲ τῶν δύο τούτων, καὶ ἀφῆρντος πρὸς νότον, ἐν ᾧ αὐτοὶ βλεπούσι πρὸς βορρᾶν, δὲν δυνάμεθα μὲν νὰ προσδιορίσωμεν τὸ σχῆμα, διότι μετὰ τοῦδε, ὡς οἱ ἐν τῷ μεσαιῶνι εἰς βάθος ὑπο-

βαλλόμενοι βάσανον, μένει ένταφιασμένος μέχρι τῆς κεφαλῆς, ἀπὸ γραίαν ὅμως τῶν περιόικων ἠκούσαμεν, ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτον κακὸς ὅταν ἀνέκυβεν ὅλος εἰς τὸ φῶς, καὶ τότε ἐδειξε καὶ τοὺς πόδας του, στρεφόμενος ἐπίσης εἰς ὄψεις ὡς καὶ τῶν ἄλλων δύο.

Τί δὲ εἶναι ὁ εὐρεθεὶς οὗτος ἀνδρὶς καὶ οἱ σύντροφοί του; Τινὲς ἐξέλκον αὐτοὺς, δηλαδὴ τοὺς μέγχοι πρὸ ὀλίγου γνωστὸς δύο ἐξ αὐτῶν, ὡς τοὺς ἀνδριάντας τῶν ἐπωνύμων, περὶ ὧν ὁ Πανσανίας (Α, 5) λέγει ὅτι ἴσταντο ἀνωτέρω τοῦ Βουλευτηρίου. Καὶ ἐν ὧσιν μὲν ἦτον εἰς ὁ ἔχων ὄψεις ἀντὶ ποδῶν, ἐδύνατο νὰ ἐκκληφῇ ὡς εἰς τῶν ἐπωνύμων, ὡς ὁ Ἑρεχθίδης, ὧν, κατὰ τινὰς περὶ πόδας, ὁ αὐτὸς τῷ Ἑρεχθιδί, τὸ δὲ ἀνωτέρω νὰ ἐξηγηθῇ ὅπως δῆποτε. Καὶ ὁ δεύτερος ὁριόπους ἀδριὰς ἐδύνατο ἀκόμη νὰ εὔρη τὴν θέσιν του μεταξὺ τῶν ἐπωνύμων, ἐκλαμβάνομενος ὡς ὁ διφυῆς Κέκροψ Ἀλλὰ καὶ τρίτος! Ἡ συλλογὴ τῶν τεράτων ὑπερβαίνει πᾶν θεμιτὸν ὅριον, ἐν ᾧ εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ σύλλογος τῶν ἐπωνύμων δὲν ἦτον θηριοτροφεῖον. Διὰ ταῦτα πιθανώτερον μοὶ φαίνεται ὅτι αἱ τετράγωνοι αὗται στήλαι, αἱ ἔχουσαι ἐπιγραφὰς κολοσσῶν ὁριόποδας, καὶ διατεθειμέναι εἰς δύο σειράς ἀντιπροσώπους, χωρούτας ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῶν στοῶν καὶ τοῦ Θεαίου, εἰσὶν οἱ Ἑρμαῖ. Ὁ Πανσανίας (Α. 17) λέγει ὅτι ἐν τῷ Γυμνασίῳ τοῦ Πτολεμαίου τῷ πρὸς τῷ Θεαίῳ καὶ τῇ ἀγορᾷ, ἦσαν λίθινοι Ἑρμαῖ, θέσεις ἄλαιοι. Οὗτοι δὲν ἦσαν μὲν ἴσως ἡ ἀλλαχὺ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μνημονευομένη στοὰ ἔχουσα γυμνάσιον Ἑρμῶν (Α, 2, ἀλλ' ἦσαν οἱ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἀναφερόμενοι ὡς κείμενοι ἐν τῇ ἀγορᾷ. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἔχουσι τὰ σωζόμενα ταῦτα ἀγάλματα τὸ σύνθετον σχῆμα ὃ εἶχον οἱ Ἑρμαῖ ἐν Ἀθήναις, ὃ εἶχον ἀναμφισβήτητως οἱ ἀκρωτηριασθέντες ἐκεῖνοι ὑπὸ τῶν Ἑρμοκοπητῶν. Ἀλλ' οἱ ἀκρωτηριασθέντες δὲν ἦσαν οὗτοι· τοῦλάχιστον ἐκεῖνοι ἐξ αὐτῶν, ὧν ἡ θέσις μνημονεύεται ῥητῶς, ἐκείνοι ὁπίσω τῆς ἀκροπόλεως μεταξὺ τοῦ Θεαίου καὶ τοῦ Διονυσίου, ὅπου ὁ συκοφάντης Διοκλίδης διςχυρίσθη ὅτι εἶδε τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἀνδ κίδου, μετὰ τριακοσίων ἄλλων, περικύπτοντας τὰ ἀγάλματα (Ἀνδοκ. π. Μυστιρ. 11). Προσέτι δὲ περὶ τῆς προκειμένης σοῆς ὁμιλῶν ὁ Μενεκλῆς, ἐν Ἀρποκρατίῳ (φ. Ἑρμαῖ), καὶ θέτων αὐτὴν ἐκείθεν τῆς Ποικίλης καὶ τῆς Βασιλείου στοᾶς, λέγει, οἱ Ἑρμαῖ καλούμενοι, ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι ἐλέγοντο οὕτω. εἰ καὶ μὴ ἔχοντες ἀκριβῶς τὸ σχῆμα. Εἶναι ὁμοίως ἀληθὲς ὅτι οἱ Ἑρμαῖ οἱ ἐν τῇ στοᾷ συνήθως ἔφερον ἐπιγράμματα, ὡς τὸτο ἐξάγεται ἐξ ὧν λέγει ὁ Αἰσχίνης (κ. Κτησιφ.) περὶ τῶν ἀνεγερθέντων εἰς τιμὴν τῶν ἐπὶ Στρυμόνι νικησάντων, καὶ ὅτι τὰ ὑπάρχοντα ἀγάλματα φαίνονται ἀνεπίγραφα. Ἀλλὰ δὲν ἦτον ἴσως ἄρεσκον νὰ εἶναι ὅλοι ἐπιγεγραμμένοι, καὶ ἴσως ἔπαυσε τὸ ἔθος τοῦτο εἰς τοὺς ἐπὶ Μακεδόνων χρόνους, εἰς οὓς δύνανται ἀκόμη ν' ἀνήκωσιν, ὡς ἐκ τῆς γλυφίδος αὐτῶν, οἱ ὑφιστάμενοι. Ἀλλως τε δὲ ἐξ αὐτῶν τοῖ ἐνὸς μόνον τὸ βάθρον εἶναι ἐντελῶς ἀνεσκαμμένον, τοῦ ἄλλου μέχρι τοῦ ἡμίσεως ὕψους του, καὶ τοῦ τρίτου εἶναι κατακεχωσμένον. Τέλος

δὲ ἐν ἀνέκδοτον, διηγούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου (Α. 168) μᾶς φαίνεται ἐπικυροῦν καὶ αὐτὸ ὅτι τὰ ἀγάλματα ταῦτα ἦσαν ἀληθῶς οἱ Ἑρμαῖ. Δημήτριος, λέγει, ὁ ἀπόγονος Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, ἐγκαταστάς ἑπάρχος ὑπ' Ἀντιγόνου, ἔστησε διὰ τὴν ἐταίραν αὐτοῦ Ἀρισταγόραν ἐν Παναθηναίοις πρὸς τοῖς Ἑρμαῖς (διότι ἡ Παναθηναϊκὴ πομπὴ διήρχετο πλησίον τῶν Ἑρμῶν) ἱερίον μετεωροδερσον τῶν Ἑρμῶν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι οἱ Ἑρμαῖ ἐκεῖνοι ἦσαν ὑπὲρ τὸ σύνθετον ὕψος· ἂν εἶχον τὸ σύνθετον τῶν Ἑρμῶν ὕψος, οὐ μόνον ἡ πράξις τοῦ Δημητρίου δὲν ἦθελε μνημονευσθῇ, ἀλλ' οὐδὲ ἦτον καὶ δυνατόν νὰ ἐγερθῇ ἱερίον αὐτῶν ταπεινότερον. Ἐκ τούτων πάντων, καὶ ἰδίως ἐκ τῆς περιστάσεως ὅτι οἱ ὁριόποδες οὗτοι ἀτλαντες ἢ τελαμώνες εἰσὶν ὑπὲρ τοὺς δύο τὸν ἀριθμὸν, φρονούμεν ὡς ἀποδεικνυμένον ὅτι αὐτοὶ ἀπετέλουν τὴν στοᾶν τῶν Ἑρμῶν, ὅπερ εἶναι σπουδαῖον διὰ τὴν τοπογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν.

Ο ΧΡΟΝΟΣ.

Le temps coule et nous passons.

Lamartine. Le lac.

—ο—

Ἀπ' εὐωδίας ἔμπλεως, ἐν μέσῳ τοῦ ῥοδῶνος,
Καὶ ἀνελίζων τ' οὐρανὸν τὰς φωτεινὰς ἐκτάσεις,
Ἡρεσιδόμην εὐθυμῶς εἰς θυμῷδεῖς ἐκστάσεις,
Ὅπόταν μ' ἐμφανίζεται ὁ πτεροφόρος Κρόνος,

Καὶ λέγῃ· "ὦ! ἀθάνατος θαρρῆς πῶς εἶσαι μόνος,
Θνητέ! καὶ με τὰς φρένας σου τὸ πᾶν πῶς συνταράσσεις!...
Ἀλλὰ τὴν ἀπλησίαν μου καὶ σὺ δὲν θὰ χοροάτῃς!...
Μὴ δυνεώτῃς, νήπιε! παρέρχεται ὁ χρόνος!..."

Ἡγέρθην, καὶ ὁ λόγος τοῦ ἐνῶ ὁ φοιταλέος
Ἐπὶ μακρὸν ὁλόκληρον εἶπε με ἐκείναι,
Ἐπὶ τὸ φῶς ποῦ ἔχυνεν ἡ θερμὴ σελήνη,

Δειδὼν νὰ παρέρχεται ὁ βίος μας ταχέως,
Μαζῇ του δὲ πᾶν ὄνειρον ἐλπίδος μας νὰ σβύνη,
Καὶ μόνον μεταμέλειαν κατόπιν του ν' ἀφίνη!...

Δ. Σ. Β.

